

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta
Katedra občanského práva

Dizertačná práca

**Zabezpečovacie prostriedky
v súkromnom práve**

JUDr. Saskia Poláčková

Školiteľ: Doc. JUDr. Mgr. Josef Salač, Ph.D.

Bratislava 2012

Prehlasujem, že som predloženú dizertačnú prácu vypracovala samostatne za použitia zdrojov a literatúry v nej uvedených. Práca nebola použitá na získanie iného alebo rovnakého titulu.

V Bratislave 12.9.2012

Saskia Poláčková

Ďakujem doc. JUDr. Mgr. Josefovi Salačovi, Ph.D. za ústretovosť a porozumenie pri tvorbe predkladanej práce.

Abstrakt

POLÁČKOVÁ, Saskia: *Zabezpečovacie prostriedky v súkromnom práve*. [Dizertačná práca] / Saskia Poláčková – Univerzita Karlova v Prahe. Právnická fakulta; Katedra občianskeho práva. – Školiteľ: doc. JUDr. Mgr. Josef Salač, Ph.D.. Praha: PF UK, 2012.

Práca prezentuje výsledky skúmania zabezpečovacích prostriedkov v súkromnom práve Českej a Slovenskej republiky, konkrétne v oblasti občianskeho práva hmotného ako všeobecného súkromného práva. Práca je zameraná na skúmanie hypotézy, že viaceré existujúce zabezpečovacie prostriedky je možné nahradiť jediným zabezpečovacím prostriedkom, a to konkrétne záložným právom. Vytýčenú hypotézu sa snažím potvrdiť alebo zamietnuť prostredníctvom objasnenia spoločných prvkov väčšiny zabezpečovacích prostriedkov, ktorými sú zásada subsidiarity, zásada akcesority, zabezpečovacia funkcia a uhradzovacia funkcia, ako aj porovnaním špecifických charakteristík jednotlivých prostriedkov.

Práca je rozdelená na samostatné kapitoly, oddiely a pododdiely, a doplnená abstraktom, úvodom, záverom a použitou literatúrou, ktoré spolu tvoria ucelený celok predkladanej práce.

Prvá kapitola sa zaoberá zabezpečovacími prostriedkami v súkromnom práve, hlavne v právnych odvetviach občianskeho práva hmotného, obchodného práva a pracovného práva, tak v Českej republike ako aj v Slovenskej republike. V uvedenej kapitole uskutočňujem rozdelenie jednotlivých zabezpečovacích prostriedkov do vytvorených skupín na základe ich

spoločných a rozdielnych vlastností. V záujme lepšieho ozrejmienia vytýčenej hypotézy sa venujem spoločným prvkom zabezpečovacích inštitútov, ktorými sú hlavne zásada subsidiarity, zásada akcesority, zabezpečovacia funkcia a uhradzovacia funkcia. Prvá kapitola končí s uvedením ďalšieho vývoja práce, ktorý bude venovaný záložnému právu ako najkomplexnejšie upravenému zabezpečovaciemu inštitútu.

Druhá kapitola je venovaná historickému vývoju záložného práva od čias rímskej úpravy, ďalej obdobím existencie Českého štátu a Uhorska, skrz Rakúsko–Uhorskú monarchiu, prvú Československú republiku, pokračuje vývojom v 20. storočí a jednotlivými kodifikačnými úsiliami až po aktuálne platnú kodifikáciu občianskeho práva a snahy o jeho rekodifikáciu v dnešných dňoch. V rámci vývoja záložného práva je možné badať silnú naviazanosť na rímsku tradíciu, čo je možné chápať ako prirodzený vývoj v čase, nakoľko je známa precíznosť rímskych právnikov; vzhľadom na túto precíznosť ani v modernej dobe nevznikla nutnosť radikálne meniť zaužívané princípy. Samozrejme spoločnosť sa vyvíja ďalej a preto sa aj inštitút záložného práva modifikuje a prispôsobuje daniu v spoločnosti. V rámci Českých zemí je zjavný silný príklon k nemeckej a rakúskej úprave, na území Slovenska je pokračovanie v tradícii obyčajového práva. Až v 19. storočí sa ustáľuje vplyv rakúskeho práva v oboch spomenutých krajinách a to formou AGBG. Tento vplyv pretrváva až do prvej kodifikácie občianskeho práva v roku 1950, a to napriek snahám už počas prvej ČSR o kodifikáciu občianskeho práva, ktorá nemohli dospieť do úspešného konca vzhľadom na vývoj v Európe. Následné rekodifikácie občianskeho práva mali za následok deštrukciu záložného práva až po jeho skoro kompletne vymazanie z používania. Zmena nastala až zmenou politického zriadenia po roku 1989 a to postupným znovuzavedením záložného práva do znenia súkromnoprávnej úpravy. Rozdelenie ČSFR malo za následok rozdielny vývoj záložného práva v oboch novovzniknutých

štátoch. V SR nastáva kompletná reforma záložného práva v roku 2002 a v ČR je to rekodifikácia občianskeho práva vrátane záložného práva zákonom č. 89/2012 Sb. V SR sa stále pracuje na rekodifikácii občianskeho zákonníka.

Tretia kapitola je najrozsiahlejšia v celej predkladanej práci a je venovaná záložnému právu z pohľadu už vyššie spomenutých základných inštitútov zabezpečovacích prostriedkov, tj. zásady subsidiarity, zásady akcesority, zabezpečovacej funkcie a uhradzovacej funkcie. Každému z uvedených inštitútov je venovaný samostatný oddiel. Zásada subsidiarity a zásada akcesority sú rozpracované prostredníctvom ich vyjadrenia v záložnom práve, ich základnými rysmi. Zabezpečovacia funkcia v záložnom práve je vyjadrená predovšetkým spôsobmi zriadenia a vzniku záložného práva, ktorými sú záložná zmluva, dedičská dohoda, rozhodnutie súdu alebo správneho orgánu a zo zákona. Uhradzovacia funkcia záložného práva je rozpracovaná hlavne na problematike výkonu záložného práva v situácii, kedy si dlžník nesplnil svoju primárnu povinnosť a dochádza k realizácii – výkonu sekundárneho vzťahu, tj. záložného práva. Vzhľadom na to, že práca je venovaná záložnému právu ako najvšestrannejšiemu zabezpečovaciemu inštitútu, sa v tejto kapitole zameriavam predovšetkým na právnu úpravu v Českej republike; zvýšená pozornosť právnej úprave Slovenskej republiky je venovaná predovšetkým inštitútu priameho výkonu záložného práva záložným veriteľom, nakoľko tento inštitút nie je prítomný v českej právnej úprave záložného práva a nepočíta sa s jeho zavedením ani v rekodifikovanom Občianskom zákonníku. Ostatnými spôsobmi výkonu záložného práva je predaj zálohu na dražbe alebo predaj zálohu súdnym exekútorom.

Štvrtá kapitola je venovaná rekodifikácii občianskeho práva, tak v ČR ako aj v SR. V ČR je proces rekodifikácie takmer na konci, čo je reprezentované novým Občianským zákoníkom, zákon č. 89/2012 Sb. aj s nadväzujúcou úpravou ostatných právnych noriem ako je Zákon o obchodných spoločnostiach a družstvách (Zákon o obchodných korporáciách)¹ a Zákon o mezinárodnom právu súkromom². Úplnej monistickej úprave sa vymyká pracovné právo, ktoré si zachovalo úplnú úpravu v Zákoníku práce. V SR je proces rekodifikácie ešte vždy vzdialený finálnej paragrafovej verzii, ktorá by mohla byť predložená Národnej rade Slovenskej republiky; pristupuje sa však už k realizácii predbežného paragrafového znenia, ktoré bude predložené na ďalšie pripomienkovanie. Už pri pohľade na predkladané dôvodové správy, a v prípade ČR aj paragrafové znenie, je evidentný rozdiel v úprave občianskeho práva a následne aj zabezpečovacích inštitútov v rekodifikovaných Občianskych zákonníkoch v oboch štátoch. V ČR je viac zjavný záujem na sklbení už raz pripravovanej rekodifikácie z roku 1937, súčasných zahraničných úprav občianskeho práva a zároveň aj vývoja v ČR; naproti tomu pripravovaná rekodifikácia v SR je skôr o zachovaní už existujúcej právnej úpravy s nevyhnutnou zmenou systematiky OZ a inovovaním ďalších inštitútov, ktoré doposiaľ neboli reformované. Na záver je len možné dúfať, že táto rekodifikačná práca na OZ bude úspešne dokončená a laická i profesionálna verejnosť bude mať možnosť sa riadiť novou právnou úpravou.

V závere predkladanej práce sa venujem zhrnutiu informácií o základných a spoločných prvkoch zabezpečovacích prostriedkov. Imanentnou súčasťou záveru je výsledok riešenia vytýčenej hypotézy predkladanej práce.

---

¹ Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodných spoločnostiach a družstvách (Zákon o obchodných korporáciách)

² Zákon č. 91/2012 Sb. o mezinárodnom právu súkromom

Klíčové sklová: Zabezpečovacie prostriedky, záložné právo, zásada subsidiarity, zásada akcesority, zabezpečovacia funkcia, uhradzovacia funkcia, vznik a zriadenie záložného práva, výkon záložného práva, rekodifikácia Občianskeho zákonníka

Abstract

POLÁČKOVÁ, Saskia: *Security instruments in private law*. [PhD. thesis] / Saskia Poláčková – Charles University in Prague. Faculty of Law; Department of civil law. – Supervisor: doc. JUDr. Mgr. Josef Salač, Ph.D.. Praha: PF UK, 2012.

This thesis shows results of an investigation into security instruments recognized by private law of Czech republic and of Slovak republic, specifically focusing on substantive civil law as a representation of general private law. The hypothesis under investigation is that a number of existing security instruments could be fully replaced by a single security instrument, namely the lien. In order to confirm or reject the hypothesis, common characteristics – principle of subsidiarity, principle of accessority, purpose to provide security, purpose to ensure repayment – as well as specific characteristics of individual instruments are compared.

The thesis is divided into chapters, sections and subsections, and supplemented by the abstract, introduction, summary and bibliography.

Chapter One deals with security instruments in private law, mainly in the areas of substantive civil law, commercial law and labour law as codified in Czech republic and Slovak republic. In this chapter, individual security instruments are categorized into several groups based on their respective common characteristics and differences. To better clarify the hypothesis, common aspects of security instruments are examined: these are the principles of subsidiarity and accessority, and the instruments' purpose to provide security and ensure repayment of an obligation. Chapter One

concludes by introducing lien, being the most complexly defined security instrument, as the main further focus of the thesis.

Chapter Two presents the historical development of lien starting from Roman times, leading through periods of Czech state and Kingdom of Hungary, the Austro-Hungarian monarchy, first Czechoslovak republic, and onwards through the 20th century and its individual codification efforts all the way up to the currently valid civil legislation and present recodification projects. In the historical development of lien, a continuous link to Roman tradition is obvious, and indeed this link can be considered a natural consequence of the precision and quality of the Roman legal system; thanks to this precision, even in modern times there is no need to radically alter those traditional principles. Of course, with development of our society, the institute of lien must be modified and customized to satisfy society's current needs. In the Czech lands, there is a strong affinity to German and Austrian legislation, whereas in current Slovak territory a continuation of traditional law can be observed. Only in the 19th century does the influence of Austrian legislation impose itself in both above-mentioned territories, in the form of ABGB. This influence remains present until the first codification of civil law in 1950, in spite of codification efforts made already during the first Czechoslovak republic, which however could not be brought to successful completion due to wider events in Europe. Subsequent recodifications of civil law led to the destruction of lien as a security instrument, up to its almost full elimination from practical use. A turnaround only came after the change of political regime in 1989, whereafter lien was gradually reintroduced into civil law. Breakup of the Czechoslovak federative republic led to differences in subsequent development of lien in the two newly established states. In Slovak republic, a complete reform of lien legislation took place in 2002, whereas in Czech republic civil law including lien legislation has been

recodified with law no. 89/2012 Coll.. In Slovakia, work on civil law recodification is still ongoing.

Chapter Three is the most extensive one in the thesis, and is dedicated to lien legislation from the perspective of previously mentioned basic institutes of security instruments (subsidiarity, accessority, security, repayment). Each of these institutes is analyzed in a separate section. Principles of subsidiarity and accessority in the context of lien are studied by means of their fundamental features. The purpose of security is expressed mainly by means of establishing and making effective a lien; those means are, namely, pledge agreement, heirs' agreement, court decision, decision of an administrative body, and statutory lien. The purpose of ensuring repayment is elaborated on by analyzing then means of execution of the creditor's rights in a situation where the obligor has defaulted on their primary obligation and an execution of the secondary right, i.e. the lien, takes place. Given that the thesis focuses on lien as the most generally applicable security instrument, this chapter deals mostly with lien-related legislation valid in the Czech republic; subsequent shift of focus to Slovak republic's legislation is motivated by the institute of direct lien execution by the creditor, because this institute does not exist in Czech legislation, nor is it planned to be introduced in the recodified Civil Codex. Other means of lien execution are sale of collateral via auction, or sale of collateral by a court-appointed executor.

Chapter Four describes recodification of civil law in both Czech and Slovak republic. In Czech republic, the recodification process has been nearly finished and a new Civil Codex, Act no. 89/2012 Coll. is prepared together with consistent updates of related legislation such as Act on commercial

companies and cooperatives (Business Corporations Act)³ and Act on International Private Law⁴. However, a status of completely unified legislation is not reached, because labour legislation remains fully regulated by the Labour Codex. In Slovak republic, the recodification process is still far from a final structured version that could be submitted to a vote in parliament; however, a preliminary structured version is currently being drafted in order to be published for comments and discussion. When looking at the accompanying rationale reports (and in Czech republic at the final version of the law), differences are obvious in the regulations of civil law and hence also of security instruments in the recodified Civil Codexes of the two countries. In the Czech codex, there is clear interest in merging the draft recodification of 1937, current civil law regulations from abroad, and specific developments in the Czech republic. On the other hand, the recodification being prepared in Slovakia aims more towards conserving existing regulation while updating the Codex from a structural point of view and innovating a number of other institutes which have not been reformed up to now. Hopefully, efforts to recodify civil law will be successfully completed and the public will be able to benefit from updated legislation.

Finally in the Conclusion, information is summarized about the fundamental and common features of security instruments. An inseparable part of the Conclusion is a statement on the validity of the hypothesis under investigation in this thesis.

---

³ Act no. 90/2012 Coll., Act on commercial companies and cooperatives (Business Corporations Act)

⁴ Act no. 91/2012 Sb. Act on International Private Law

Keywords: Security instruments, lien, subsidiarity, accessory, security, repayment, establishment and effectiveness of liens, execution of liens, recodification of civil law

Obsah

Abstrakt	4
Abstract	9
Úvod.....	16
1 Zabezpečovacie prostriedky v súkromnom práve	20
1.1 Úprava zabezpečovacích inštitútov v súkromnom práve.....	20
1.1.1 Občiansky zákonník	20
1.1.2 Obchodný zákonník	21
1.1.3 Zákonník práce	22
1.2 Členenie zabezpečovacích inštitútov	24
1.3 Reálne podmienené a nepodmienené zabezpečovacie prostriedky	28
1.3.1 Reálne podmienené zabezpečovacie inštitúty	29
1.3.2 Reálne nepodmienené zabezpečovacie inštitúty	37
2 Historický vývoj záložného práva.....	40
2.1 Záložné právo v rímskom práve.....	40
2.2 Vývoj záložného práva v Čechách do roku 1811.....	43
2.3 Záložné právo v českých krajinách.....	45
2.4 Vývoj záložného práva na území Uhorska.....	49
2.4.1 Vývoj záložného práva v mestách	52
2.4.2 Vývoj záložného práva v 19. – 20. storočí.....	53
2.5 Záložné právo počas prvej Československej republiky	58
2.6 Občiansky zákonník z roku 1950	60
2.7 Občiansky zákonník z roku 1964 (1.4.1964 – 31.1.1991).....	62
2.8 Hospodársky zákonník a Obchodný zákonník.....	65
2.9 Zákon o medzinárodnom obchode.....	67
2.10 Úprava záložného práva po politických zmenách z roku 1989	68
3 Záložné právo.....	71
3.1 Úvod do problematiky	71
3.1.1 Česká republika – právna úprava do 1.1.2002.....	71
3.1.2 Česká republika – právna úprava po 1.1.2002.....	72
3.1.3 Slovenská republika.....	74
3.2 Povaha záložného práva	77
3.2.1 Subsidiarita.....	77
3.2.2 Akcesorita.....	85
3.3 Pojem a funkcia záložného práva	91
3.4 Zabezpečovacia funkcia	91
3.4.1 Vznik záložného práva	92
3.4.2 Záložná zmluva	94
3.4.3 Dedičská dohoda.....	106
3.4.4 Rozhodnutie súdu alebo správneho orgánu.....	109
3.4.5 Vznik záložného práva zo zákona	117
3.5 Uhradzovacia funkcia	120
3.5.1 Česká republika – výkon záložného práva.....	120
3.5.2 Slovenská republika – výkon záložného práva	126
3.5.3 Priamy výkon záložného práva záložným veriteľom	127

3.5.4	Predaj zálohu na dražbe.....	135
3.5.5	Predaj zálohu súdnym exekútorom	137
4	Rekodifikácia	139
4.1	Rekodifikácia Občianskeho zákonníka v ČR vo všeobecnosti	139
4.2	Konkrétna úprava rekodifikovaných zabezpečovacích prostriedkov v ČR.	146
4.3	Rekodifikácia Občianskeho zákonníka v SR vo všeobecnosti.....	159
4.4	Konkrétna úprava rekodifikovaných zabezpečovacích prostriedkov v SR.	170
	Záver	181
	Použitá literatúra.....	184

Úvod

Vymožitelnosť práva v Slovenskej republike je nepochybne jedným z kľúčových problémov. Dosiahnutie vymožitelnosti práva však nemožno vnímať ako súčasť práva na súdnu a inú právnu ochranu. Na druhej strane musí predstavovať pozitívny záväzok štátu, ktorý právnymi nástrojmi a prostriedkami najmä v režime zákona bude predmetné garantovať.

Z hľadiska dosiahnutia vymožitelnosti práva, jednou zo záruk smerujúcich aj k posilnenia postavenia veriteľa sú zabezpečovacie inštitúty. Slovenský právny poriadok v rovine súkromného práva pozná celé spektrum zabezpečovacích prostriedkov. Vzhľadom na neexistenciu právneho monizmu ich nachádzame individuálne upravené vo všeobecnom predpise súkromného práva, ktorým je Občiansky zákonník, ale aj v ďalších právnych kódexoch akými sú Obchodný zákonník, Zákonník práce a pod.

V súvislosti so zabezpečovacími inštitútmi v súkromnom práve sa vynárajú viaceré otázky a to aj na podklade pripravovanej rekodifikácie občianskeho práva, ktoré má vychádzať z monistickej koncepcie, čo je všeobecným trendom v právnych úpravách v okolitých štátoch.

Uvedená idea monistickej koncepcie sa následne prelína celým obsahom práce a reflektuje aj na nami formulovanú hypotézu, ktorú sa pokúsím na základe individuálneho výkladu potvrdiť alebo vyvrátiť.

Práca je konštruovaná v dvoch základných rovinách. Na jednej strane je to snaha o priblíženie všeobecného okruhu a zamerania jednotlivých zabezpečovacích inštitútov, za vyzdvihnutia ich osobitostí a možností, ktoré poskytujú ako jedny zo základných nástrojov garancie práv a oprávnených

záujmov subjektov, s dôrazom na zabezpečenie a konečné uspokojenie nároku veriteľa. Pre riadne odôvodnenie záverov s poznatkov zo získaných hypotéz sa ale istým okruhom generálnych pojmov nevenujem v absolútnych podrobnostiach, a skôr sa sústreďujem na ich prienik do skúmanej problematiky.

Vzhľadom na stanovenú hypotézu dizertačnej práce sa primárne zameriam na výklad základných spoločných prvkov zabezpečovacích inštitútov, ktorými sú zásada subsidiarity, zásada akcesority, zabezpečovacia funkcia a uhradzovacia funkcia formou inštitútu záložného práva so zameraním na podrobnosti a jeho osobité vlastnosti, a to nielen v historickoprávnych súvislostiach, ale aj v rovine de lege lata a de lege ferenda. Kľúčovým pre potvrdenie alebo vyvrátenie mnou formulovanej hypotézy bude aj aplikácia komparatívnej metódy, ktorá mi napomôže lepšie ozrejmiť skúmané prvky záložného práva.

Ako som naznačila východiskovým pri skúmaní hypotéz práce bude právna úprava de lege lata, kedy sa prostredníctvom logických a opodstatnených argumentov pokúsím poukázať na platný právny stav a o následné formulovanie vlastných záverov. Na zabezpečenie podrobného výkladu jednotlivých inštitútov, a za účelom vytvorenia riadneho odborného portfólia pre skúmanú problematiku, budem pracovať s dostupnou domácou aj zahraničnou literatúrou a ďalšími odbornými zdrojmi. Pokiaľ v práci pracujeme so zahraničnou literatúrou, prípadne so zahraničnými normatívnymi aktmi, všetky preklady slúžia výlučne a len pre potreby tejto práce a nie sú oficiálnym prekladom.

Stanovená hypotéza dizertačnej práce:

Pre naplnenie výskumných cieľov dizertačnej práce som si stanovila nasledovnú hypotézu, ktorej výsledok skúmania tvorí obsah záverov tejto práce.

Záložné právo ako zabezpečovací prostriedok v súkromnom správe je spôsobilý nahradiť všetky zabezpečovacie inštitúty.

Uvedená hypotéza by mala plne korešpondovať so zvolenou metodikou a štruktúrou práce, pričom jednotlivé čiastkové závery ku ktorým dospejeme budú tvoriť obsah pre kreovanie ich úplného výsledku a ponúknutie možných návrhov de lege ferenda.

Pri spracovaní témy dizertačnej práce som v prvej a druhej kapitole vychádzala najmä z metódy historického výkladu a horizontálnej komparácie pre objasnenie kľúčových a východiskových pojmov, ktoré budú relevantné pre celý daný obsah práce. Pre druhú a tretiu kapitolu práce bude typická metóda logického a gramatického výkladu, kde využijeme pravidlá tradičnej formálnej logiky aplikovanej v oblasti práva, v spojitosti so sémantickou analýzou právneho textu, nakoľko ťažisko práce tvorí vnútroštátna právna úprava. Dané bude doplnené metódou teleologickou, objasňujúcou zmysel a účel konkrétnej právnej normy vo vzťahu k celému právnemu predpisu. Podobne sa nevyhneme ani aplikácii systematickej metódy vo vzťahu k skúmaniu jednotlivých právnych inštitútov z hľadiska ich umiestnenia a významu v tom ktorom právnom odvetví, resp. v celom právnom poriadku.

V štvrtej kapitole bude opätovne prevládať metóda komparácie a to ako horizontálnej aj vertikálnej spolu s metódou systematického výkladu.

Použité analytické metódy budú tvoriť základ pre zodpovedanie kreovaných hypotéz za použitia štandardných metód indukcie a dedukcie.

Dizertačná práca zohľadňuje platný právny stav k 31.05.2012.

1 Zabezpečovacie prostriedky v súkromnom práve

1.1 Úprava zabezpečovacích inštitútov v súkromnom práve

1.1.1 Občiansky zákonník

Pretože obdobie medzi rokmi 1989 až 1991 bolo plné rôznych zmien nielen spoločenských, ale hlavne na úrovni právnej úpravy, výsledkom bola neprehľadná právna úprava zabezpečovacích prostriedkov, ktorá bola roztrieštená až do troch súkromnoprávných kódexov. To malo za následok, že vznikali aplikačné problémy na úrovni použitia určitého zabezpečovacieho prostriedku na definovanú skupinu súkromnoprávných vzťahov⁵.

Medzi najdôležitejšie súkromnoprávne kódexy patrí Občiansky zákonník a Obchodný zákonník, ktoré obsahujú zabezpečovacie prostriedky, ktoré majú rozdielnú pôsobnosť. V prvom rade je to ručenie a uznanie dlhu, ktoré sú upravené v oboch kódexoch a teda duplicitne. Druhú skupinu tvoria prostriedky, ktoré sú v Občianskom zákonníku upravené všeobecne a v Obchodnom zákonníku je ich konkrétne doplnenie s čiastkovými odchýlkami - sú to záložné právo a zmluvná pokuta. Tretiu časť tvoria zabezpečovacie prostriedky, ktoré sú upravené výlučne v Občianskom zákonníku a uplatňujú sa aj na vzťahy upravené Obchodným zákonníkom. Takými sú založenie pohľadávky, zádržné právo, dohoda o zrážkach zo mzdy a iných príjmov, zabezpečovací prevod práva a postúpenie pohľadávky⁶.

---

5 Lazar, J. Prostriedky zabezpečenia pohľadávok a možnosti ich uspokojenia v slovenskom práve, In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002, str. 23

6 Lazar, J. Prostriedky zabezpečenia pohľadávok a možnosti ich uspokojenia v slovenskom práve, In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002, str. 23

Jednou z mnohých aktuálnych otázok občianskeho práva hmotného sú zabezpečovacie prostriedky, ktorých používanie je súčasťou každodenného kolobehu. I napriek tomu, že záložné právo ako jeden zo zabezpečovacích prostriedkov občianskeho práva prešlo výraznou zmenou a Občiansky zákonník bol už nespočetnekrát novelizovaný, nemožno si nevšimnúť nutnosť rekodifikácie Občianskeho zákonníka. Tento všeobecný kódex súkromného práva je platný už viac než štyridsať rokov a množstvo noviel, ktoré sa stali jeho súčasťou, napomáha jeho neprehľadnosti. Na tento problém odborná verejnosť upozorňuje už niekoľko rokov, ale zatiaľ bezúspešne. Rekodifikovaný Občiansky zákonník a súčasná zmena príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov by prispel k jednotnosti a prehľadnosti súkromného práva a zároveň by vyjadril teóriu jedného všeobecného kódexu súkromného práva na území Slovenskej republiky.

1.1.2 Obchodný zákonník

Nakoľko subjekty obchodného práva – podnikatelia – sú jednou z hlavných hybných síl spoločnosti a jej ekonomického rozvoja, bolo nevyhnutné vo vzťahu k nim kvalitne ošetriť možnosti zabezpečenia pohľadávok. V tejto súvislosti prišiel hlavný impulz na „modernizáciu“ zabezpečovacích prostriedkov z bankového sektora, v tom čase jedného z najdynamickejších sa rozvíjajúcich odvetví. Hlavným dôvodom bola snaha lepšie a efektívnejšie chrániť poskytnuté finančné prostriedky, pretože dovtedajší systém zabezpečenia bol nevyhovujúci. Jedným zo zásadných krokov bol zákon č. 21/1992 Zb. o bankách a jeho novelizácia z. č. 58/1996 Z.z., ktorá zrušila ustanovenia §§297 a 298 ObZ. Po tejto zmene nasledovala i novelizácia Občianskeho zákonníka, ktorá priniesla okrem iného i rozšírenie katalógu predmetov zálohu o rozostavaný dom či byt alebo nebytový priestor (kľúčové pre financovanie novej výstavby nehnuteľností a tým pre rozvoj vlastného

bývania občanov). Ako ďalší krok prišla novelizácia katastrálneho zákona, ktorá umožnila evidovať rozostavané stavby (z.č. 255/2001 Z.z.).

Napriek prebiehajúcim zmenám sa bankovým inštitúciám pozdávala myšlienka vytvorenia tzv. privilegovaného postavenia voči ostatným subjektom, podobne ako to prebehlo v Poľsku⁷. Tieto snahy vyústili do novely Exekučného poriadku (z.č. 280/1999 Z.z.), kde sa ustanovilo, že exekúciu možno vykonať na podklade notárskej zápisnice, ak je oprávneným subjektom banka (§41 ods. 3 EP⁸). Nakoľko toto ustanovenie „privilegovaného postavenia“ malo za následok porušenie zásady rovnosti subjektov súkromného práva, Ústavný súd musel svojim nálezom obnoviť rovnosť subjektov⁹ a predmetný odsek §41 Exekučného poriadku zrušil.

Snahy bánk mali nakoniec svoje vyvrcholenie z podobe reformy záložného práva zákonom č. 526/2002 Z.z., ktorým bol novelizovaný Občiansky zákonník, Obchodný zákonník v §299 (tento paragraf bol zrušený), Notársky poriadok, zákon o správe daní a poplatkov a zákon o skladiskovom záložnom liste.

1.1.3 Zákonník práce

V systéme súkromného práva je zaujímavé si všimnúť roztrieštenosť právnej úpravy minimálne na úrovni zabezpečovacích prostriedkov, ktoré sú predmetom tejto práce. Namiesto štandardnej právnej úpravy súkromného práva, kde existuje jeden ucelený katalóg zabezpečovacích prostriedkov, najčastejšie upravený vo všeobecnom kódexe súkromného práva, v SR ešte

---

7 Lazar, J. Prostriedky zabezpečenia pohľadávok a možnosti ich uspokojenia v slovenskom práve, In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002, str. 25

8 Exekúciu na podklade notárskych zápisníc podľa ods. 2 možno vykonať zexekvovaním majetku, ak je oprávnenou osobou banka.

9 Nález ÚS SR č. 415/2000 Z.z.

vždy pretrváva stav spred roku 1989, kedy sa právna úprava snažila podobať právnej úprave ZSSR a ďalších satelitných štátov. V rámci súkromného práva SR je systém zabezpečovacích prostriedkov, ako už bolo uvedené vyššie, roztrieštený. Vo vzťahu Občianskeho a Obchodného zákonníka možno ešte použiť vzťah subsidiarity, ale v prípade Zákonníka práce tento vzťah nie je a to hlavne v oblasti individuálneho pracovného práva. Táto situácia trvala až do 31.3.2002, teda do účinnosti nového Zákonníka práce. Zákon č. 311/2002 Z.z. Zákonník práce priniesol obrat v systéme vzťahov v rámci súkromného práva spôsobom zmeny koncepcie a to v prospech určitého zjednotenia prostredníctvom zásady subsidiarity vyjadrenej v Zákonníku práce.

Je súčasne potrebné si uvedomiť, že Občiansky zákonník i ostatné kódexy súkromného práva vznikli v sedemdesiatych rokoch, kedy naše spoločenské zriadenie bolo v príkrom rozpore so súčasným spoločenským i politickým systémom. I napriek tomu, že niektoré veľké novely boli prijaté ešte v bývalom politickom systéme, je nutné si uvedomiť, že ani tie nemohli vyriešiť potrebu výrazných zmien, ktoré by všeobecný kódex súkromného práva priblížili štandardnej právnej úprave. Preto po zmene politického systému sa otázka rekodifikácie stala prioritou legislatívnych zmien vtedy ešte ČSFR a neskôr i v Slovenskej republike. Napriek tejto dôležitosti rekodifikovaný Občiansky zákonník sa ešte nestal súčasťou nášho právneho poriadku. Zmenami prešiel iba Obchodný zákonník a Zákonník práce.

Pretože právo, konkrétne občianske právo hmotné, neexistuje v samostatnom priestore, ale v previazanosti s inými odbormi, i záložné právo má svoj dosah do ďalších sfér života spoločnosti. Konkrétne sa jedná o oblasť fiškálnu a teda o účtovníctvo, ktoré je podmienkou vykonávania podnikateľskej činnosti. Pretože záložné právo ako zabezpečovací prostriedok, ktorý je využívaný na zabezpečenie záväzkového vzťahu,

ktorého vznik je dôsledkom ekonomickej činnosti daných subjektov a teda sa využíva hlavne subjektmi, ktoré vykonávajú určitú obchodnú činnosť, je dôležité aby existovala priama náväznosť na právne predpisy, ktoré upravujú fungovanie predmetných subjektov. V neposlednej miere sú to už spomenuté predpisy upravujúce účtovníctvo. Rozdiel medzi záložným právom a inými zabezpečovacími prostriedkami, ako napríklad zabezpečovací prevod práva, je, že v prípade záložného práva nedochádza k zmene vlastníka zálohu a teda záložnému veriteľovi nevzniká povinnosť viesť daný predmet záložného práva vo svojom účtovníctve, čo má veľký význam pre prehľadnosť záznamom tak pre samotný subjekt ako i subjekt kontroly.

1.2 Členenie zabezpečovacích inštitútov

Nakoľko je možné zadeliť zabezpečovacie prostriedky v súkromnom práve do rôznych skupín podľa rôznych kritérií, uvediem aspoň niekoľko základných delení, ktorými sú delenia podľa priameho (výlučného) alebo sprostredkovaného (širšieho) pôsobenia; vecnoprávnej alebo osobnoprávnej povahy v spojení s rozsahom predmetu zabezpečovacieho právneho vzťahu; druhu zabezpečovanej pohľadávky; funkcie konkrétneho prostriedku alebo podľa subjektu¹⁰.

Najzákladnejším alebo najprvotnejším spôsobom delenia bude rozdelenie podľa širšieho a užšieho zmyslu. V širšom zmysle hovoríme o všetkých právnych, ekonomických alebo iných spoločenských opatreniach, ktoré vedú k situácii kedy veriteľ má spôsob ako si zabezpečiť svoju pohľadávku. V užšom zmysle sú to všetky právne prostriedky, ktoré sú zamerané na zvýšenie istoty veriteľa, že jeho pohľadávka bude uspokojená; inými slovami,

---

10 Lazar, J. Prostriedky zabezpečenia pohľadávok a možnosti ich uspokojenia v slovenskom práve, In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002, str. 27

hovoríme o klasických prostriedkoch zabezpečenia pohľadávky v súkromnom práve¹¹.

V druhom rade je obvyklé zadeľovať zabezpečovacie prostriedky s ohľadom na objekt vzťahu, a to na vecnoprávne a osobné. Typickými vecnoprávnymi zabezpečovacími prostriedkami, ktoré sa viažu k veci, právu alebo inej majetkovej hodnote, sú záložné právo, zádržné právo, zabezpečovací prevod práva, výhrada vlastníctva a postúpenie pohľadávky. Osobnými zabezpečovacími prostriedkami, ktoré sa vzťahujú na celú majetkovú podstatu určitej osoby, sú hlavne ručenie, banková záruka, dohoda o zrážkach zo mzdy a iných príjmov, zmluvná pokuta a uznanie dlhu¹².

Ďalším spôsobom delenia zabezpečovacích prostriedkov je delenie na základe druhu zabezpečovanej pohľadávky. Konkrétne rozlišujeme, či sa jedná o peňažnú alebo nepeňažnú pohľadávku. Najväčšiu skupinu tvoria zabezpečovanie prostriedky, ktoré sú vhodné na zabezpečenie tak peňažnej ako aj nepeňažnej pohľadávky, a to buď na základe výslovného znenia textu zákonného ustanovenia, alebo podľa svojho obsahového či účelového určenia. Jedná sa hlavne o záložné právo, ručenie, zabezpečovací prevod práva, zabezpečenie postúpením pohľadávky, uznanie dlhu, zmluvnú pokutu, a bankovú záruku. Výlučne k zabezpečeniu peňažných pohľadávok slúžia zádržné právo a dohoda o zrážkach zo mzdy. V prípade nepeňažných pohľadávok je zrejmé z ich povahy, že ich predmetom môžu byť len veci zastupiteľné.

---

11 Lazar, J. Prostriedky zabezpečenia pohľadávok a možnosti ich uspokojenia v slovenskom práve, In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002, str. 28

12 Lazar, J. Prostriedky zabezpečenia pohľadávok a možnosti ich uspokojenia v slovenskom práve, In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002, str. 29

Dôležitým pre celú problematiku zabezpečovacích prostriedkov v súkromnom práve, hlavne z hľadiska využitia, je rozlišovanie jednotlivých zabezpečovacích prostriedkov z pohľadu jednotlivých funkcií, ktoré plnia. Ide o rozdelenie podľa intenzity využitia – prítomnosti zabezpečovacej a uhradzovacej funkcie. Sila, akou sú charakterizované jednotlivé zabezpečovacie prostriedky, nie je rovnaká a mení sa podľa jednotlivého zabezpečovacieho prostriedku. Dôraz sa kladie na postavenie veriteľa z pohľadu hmotnoprávneho a procesnoprávneho, a na úroveň istoty postavenia veriteľa, že jeho pohľadávka bude splnená. Z toho vyplýva, že intenzita jednotlivých foriem zabezpečenia je závislá od efektívnosti jednotlivých zabezpečovacích prostriedkov zabezpečiť hlavný záväzok v medziach ich schopností po celú dobu alebo aspoň na časť doby trvania hlavného záväzku, a zároveň od rýchlosti akou umožňuje daný prostriedok zabezpečenia zhodnotiť predmet zabezpečovacieho vzťahu a tým uspokojiť pohľadávku a to či už cestou súdnou alebo mimosúdnou.

Z pohľadu tejto práce a jej témy je dôležité nájsť spoločný prvok pre vytýčenú hypotézu. Ako bude uvedené niekoľkokrát, záložné právo je jedným z najstarších, najvšeobecnejších, komplexných, praktických a často využívaných zabezpečovacích prvkov. Z toho ale vychádza otázka, či existuje nutnosť takej rozmanitosti a množstva zabezpečovacích prostriedkov v našom právnom poriadku a to aj s ohľadom na súčasnú právnu úpravu. V Občianskom zákonníku sú upravené: záložné právo (ktorému sa venujem osobitne), zmluvná pokuta, ručenie, dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov, záložná zmluva, zabezpečovací prevod práva, zabezpečenie postúpením pohľadávky, zábezpeka a uznanie dlhu. Obchodný zákonník vzhľadom na súčasný stav právnej úpravy poskytuje z veľkej časti duplicitný katalóg zabezpečovacích prostriedkov (už sa v ňom nevyskytuje záložné právo z dôvodu jeho reformy v roku 2002). V Obchodnom zákonníku

nájdem tieto zabezpečovacie prostriedky: zmluvná pokuta, ručenie, banková záruka a uznanie záväzku. Zákoník práce pozná rovnaké zabezpečovacie prostriedky ako Občiansky zákoník, čo len vypovedá o rotiešnosti právnej úpravy súkromného práva, a sú nimi: zrážky zo mzdy, ručenie a záložné právo.

Česká právna úprava je veľmi podobná. Občiansky zákoník upravuje ako zabezpečovacie inštitúty zmluvnú pokutu, ručenie, dohodu o zrážkach zo mzdy a iných príjmov, záložnú zmluvu, zabezpečovací prevod práva, zabezpečenie postúpením pohľadávky, zábezpeku a uznanie dlhu. Obchodní zákoník upravuje zmluvnú pokutu, ručenie, bankovú záruku a uznanie záväzku. Zákoník práce má veľmi strohú úpravu zabezpečovacích prostriedkov, keďže upravuje len zrážky zo mzdy - to je však logické pre túto právnu úpravu, v ktorej má mať hlavné slovo Občiansky zákoník ako všeobecný kódex súkromného práva.

Pre potreby potvrdenia alebo vyvrátenia mnou stanovenej hypotézy si dovoľím predstaviť vlastné členenie zabezpečovacích inštitútov. Z vyššie uvedeného sa dá vyvodiť, že všetky vymenované zabezpečovacie prostriedky je možné rozdeliť aj nasledujúcim spôsobom. Prvá skupina obsahuje prostriedky, ktoré zo svojej podstaty vyžadujú určitú formu záruky, a to buď v podobe osoby alebo v podobe veci, práva alebo inej majetkovej hodnoty. Druhú skupinu potom tvoria zabezpečovacie prostriedky, ktoré takúto formu zabezpečenia nevyžadujú.

Do prvej skupiny radíme nasledujúce prostriedky zabezpečenia: záložné právo, dohoda o zrážkach zo mzdy a iných príjmov, ručenie, zabezpečovací prevod práva, zabezpečenie postúpením pohľadávky, banková záruka,

zádržné právo a zmenka podľa zákona zmenkového a šekového¹³. Do druhej skupiny patria len zmluvná pokuta, ktorú môžeme kvalifikovať aj ako paušalizovanú náhradu škody, a uznanie dlhu. Z vymenovaného obsahu oboch skupín je evidentné, že sa týmto spôsobom dali rozdeliť všetky zabezpečovacie inštitúty známe súkromnému právu a jeho veľkým kódexom.

Porovnaním týchto skupín možno argumentovať, že pre prvú skupinu je charakteristické poskytnutie zabezpečenia tvorené buď vecou, právom alebo inou majetkovou hodnotou alebo osobným zabezpečením, kým pre druhú skupinu je typické zabezpečenie tvorené bez veci, práva alebo majetkovej hodnoty alebo osobného zabezpečenia.

Pre potreby skúmania hypotézy budem ďalej v samostatnej podkapitole podrobnejšie charakterizovať vyššie načrtnuté členenie.

1.3 Reálne podmienené a nepodmienené zabezpečovacie prostriedky

Tak ako boli zadané jednotlivé zabezpečovacie inštitúty v predchádzajúcej časti, bolo by možné prípadne uvažovať o úprave počtu zabezpečovacích inštitútov v súkromnom práve. Základom pre takéto uvažovanie môže byť spojenie spoločných prvkov uvedených inštitútov do jedného, ktorý by mal o to silnejšie a významnejšie postavenie ale zároveň by nepotieral jednotlivé dôvody alebo sféry využitia v praxi. Bolo by teda možné zlúčiť tieto zabezpečovacie prvky do jedného? Ak áno, do ktorého, prípadne bolo by nutné vytvoriť nový zabezpečovací prostriedok? Z vyššie uvedených definícií jednotlivých zabezpečovacích prostriedkov by sa dalo usudzovať, že také postavenie by mohlo mať záložné právo, ktorému sa

---

¹³ Zákon zmenkový a šekový, zákon č . 191/1950 Sb.

venuje pozornosť v nasledujúcich častiach. Už na prvý pohľad by záložné právo mohlo absorbovať napr. zabezpečovací prevod práva¹⁴, zabezpečenie postúpením pohľadávky alebo aj zrážky zo mzdy a iných príjmov, pretože to umožňuje definícia možných a dovolených predmetov záložného práva, ktorými sú napr. vec, právo, alebo iná majetková hodnota v zmysle §151d Občianskeho zákonníka. Preto by nebolo nutné vytvárať nový druh zabezpečovacieho prostriedku, ale postačovalo by len využitie súčasného stavu právnej úpravy s prípadnými menšími úpravami. Toto sú len načrtnuté východiská, ktoré sa pokúsim v komparácii potvrdiť alebo vyvrátiť.

Čo na druhú stranu ale nie je nemožné subsumovať pod záložné právo, je zmluvná pokuta a uznanie dlhu, ktoré tvoria druhú skupinu nášho delenia zabezpečovacích prostriedkov. Dôvodom ich osobitného režimu (nakoľko nepredstavujú zabezpečovacie prostriedky v bežnom klasickom ponímaní) je, že v prípade zmluvnej pokuty sa jedná o majetkovú sankciu pre účastníka, ktorý porušil zmluvnú povinnosť a zároveň má povahu paušalizovanej náhrady škody a v prípade uznania dlhu, je to jednostranné vyhlásenie dlžníka o zaplatení dlhu čo do dôvodu a výšky. Z čoho vyplýva aj ich nemožnosť zaradenia do skupiny reálne podmienených zabezpečovacích inštitútov.

1.3.1 Reálne podmienené zabezpečovacie inštitúty

Záložné právo je klasickým vecnoprávnym zabezpečovacím prostriedkom s veľmi dlhou históriou, ktorej počiatky siahajú až pred obdobie Ríma. Na našom území pretrvávalo aj počas dôb Uhorského kráľovstva a s prestávkami až do konca 20. storočia. Na základe zákona č. 526/2002 Z.z., ktorým sa

---

¹⁴ Eliáš, K. Zajišťovací prevod práva, In Nový Občianský zákoník: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/odborne-texty/14-bulletin-advokacie-zajistovaci-prevod-prava-v-osnove-obcanskeho-zakoniku.html>, 20.5.2012, 17:45 hod.

novelizoval Občiansky zákonník, bola prijatá reforma záložného práva platná pre celé súkromné právo. Posun voči predchádzajúcej nevyhovujúcej úprave záložného práva spočíva v posilnení uhradzovacej funkcie záložného práva a teda aj v posilnení postavenia veriteľa voči dlžníkovi.

Ďalším dôležitým bodom tejto reformy je aj vytvorenie Notárskeho centrálného registra záložných práv¹⁵, vedeného Notárskou komorou SR, ktorý umožňuje evidovať záložné právo aj na hnutelných veciach. Predchádzajúca nevyhovujúca právna úprava záložného práva mala za následok vytváranie rôznych prostriedkov, alebo spôsobov ako zachytiť na hnutelnej veci, ktorá bola predmetom záložného práva, jeho existenciu. Dialo sa to napr. rôznych pomal'ovaním, alebo upevnením značiek. Preto súčasná právna úprava záložného práva zahŕňajúca aj predmet záložného práva tvoriaci hnutelnú vec ako pozitívny bod reformy záložného práva. K vytvoreniu tohto registra viedli politické zmeny vo vtedajšom ČSSR a s nimi súvisiaca potreba obnoviť stav právneho poriadku zodpovedajúceho rímskej právnej tradícii, vrátane obnovy záložného práva. S tým ale prišli aplikačné problémy, ktoré boli v priebehu času riešené rôznymi spôsobmi, zodpovedajúcimi vývoju spoločnosti a jej rastúcim potrebám a technickým nárokom. Tento vývoj sa odzrkadlil aj v reforme záložného práva v SR. V počiatkoch prác na reforme záložného práva vyhlásilo Ministerstvo spravodlivosti SR výberové konanie na vedenie registra záložných práv k hnutelným veciam. Požiadavky výberového konania pozostávali z nasledovných bodov:

---

15 Kovacs, K. Postup a postavenie notára pri registrácii záložných práv k hnutelným veciam, *Ars notaria*, str. 17 a nasl., 7/2002

- register musí byť vedený v elektronickej forme, samotné registračné miesta musia byť navzájom prepojené a musí byť zaručená lehota bezodkladného zápisu;
- čo najširšia dostupnosť verejnosti, kde minimum predstavuje aspoň jedno registračné miesto v každom okrese;
- vedenie registra je verejnou službou, pri ktorej dôjde k delegovaniu čiastočného výkonu štátnej moci;
- v neposlednej miere poplatky spojené s registráciou a výpisom nesmú odrádzať od užívania registra;
- financovanie nebude zo štátneho rozpočtu;
- a ako posledné, registrový systém musí byť pripravený a funkčný ku dňu nadobudnutia účinnosti zákona č. 526/2002 Z.z. (novela Občianskeho zákonníka reformujúca záložné právo).

Tieto kritériá splnila Notárska komora a stala sa prevádzkovateľom Notárskeho centrálného registra záložných práv. Okrem vplyvu novely Občianskeho zákonníka, zákon č. 526/2002 Z.z., vplyv na Notársku komoru ako prevádzkovateľa registra mali aj zákony č. 561/2001 Z.z. – novelizácia zákona o dani z príjmu, a č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách. Na rozdiel od iných registrov má tento register len informatívnu povahu, tj. nemá povahu autentického registra. Ďalšou zásadou, na ktorej je vybudovaný tento register, je zásada publicity, ktorá je implementovaná prostredníctvom verejnej dostupnosti registra na internete. Nie menej dôležitou zásadou je zásada bezpodmienečného dodržania priority zápisov

registra záložných práv, ktorá je vyjadrená v §151k ods. 1 Občianskeho zákonníka¹⁶; táto zásada má kritický vplyv na výkon záložného práva.

V prípade úpravy Notárskeho centrálného registra záložných práv v ČR – Rejstřík zástav – ten bol vytvorený, podobne ako aj v SR, na základe maďarskej predlohy. Maďarská republika bola z krajín V4 napokrokovejšia a v roku už 1999 mala funkčný systém registrácie záložných práv¹⁷. Financovanie vzniku tohto registra niesli samotní notári. Prehliadanie tohto Centrálného registra záložných práv je okrem notárov umožnené aj bankám. V ČR sa práce na vytvorení informačného systému, ktorého súčasťou by bol aj centrálny register záložných práv, začali v roku 1999. Rejstřík zástav sa však do tohto informačného systému pripojil až neskôr. Tento register je neverejný zoznam vedený v elektronickej forme Notárskou komorou ČR¹⁸. Na rozdiel od SR, v ČR má registrácia v tomto registri konštitutívne účinky len v prípade zmluvy, ktorej zálohom je nehnuteľnosť nezapísaná v katastri nehnuteľností, hromadná vec, súbor vecí a hnutelná vec neodovzdaná záložnému veriteľovi alebo tretej osobe¹⁹. Ostatné druhy zálohov sú evidované v iných verejných registroch, napr. kataster nehnuteľností. V prípade vzniku záložného práva rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu má registrácia v tomto registri deklaratórne účinky²⁰. Ostatné náležitosti ako evidencia, výpisy a osvedčovanie určitej skutočnosti sú totožné so slovenskou úpravou Notárskeho centrálného registra.

---

16 Ak vzniklo na zálohu viac záložných práv, na ich uspokojenie je rozhodujúce poradie ich registrácie v registri záložných práv počítané odo dňa ich najskoršej registrácie alebo odo dňa ich registrácie v osobitnom registri.

17 Kutenič, Š. Stretnutie predstaviteľov notárskych komôr, *Ars Notaria*, 3/1999, str. 4

18 §35b zákona o notároch a jejich činnosti (notársky rád)

19 §158 ods. 1 OZ ČR

20 §12 ods. 2 Předpis Notářské komory České republiky, kterým se stanoví postup při vedení, provozu a správě Rejstříku zástav, postup při provádění zápisů a záznamů do tohoto rejstříku, výmazů z něj a při vydávání opisů a výpisů z něj (předpis o Rejstříku zástav)

Charakteristike podstaty záložného práva sa budem bližšie venovať v ďalších častiach práce, a to vzhľadom na kľúčové postavenie tohto inštitútu z hľadiska našich výkladov.

V histórii sa inštitút **zabezpečovacieho prevodu práva** hlavne objavoval v rímskom práve ako fiduciárny prevod, z ktorého vyplývala povinnosť veriteľ'a previesť predmet zabezpečenia späť na dlžníka po tom, ako si splnil svoju povinnosť včas a riadne. Problematickým ale bolo, že tento záväzok mal len povahu naturálnej obligácie. Až s postupným vývojom sa stalo splnenie tejto povinnosti vynúiteľným²¹. Samotný inštitút sa do právneho poriadku ČSSR dostal až prostredníctvom zákona č. 509/1991 Zb., ktorým sa novelizoval Občiansky zákonník z roku 1964. Dôvodná právna úprava, ktorá sa prebrala do OZ, bola v Zákone o medzinárodnom obchode²². Vynechali sa podstatné časti, ako napríklad to, že zabezpečovací prevod práva má povahu práva prevedeného s rozväzovacou podmienkou, a taktiež sa kompletne opomenuli práva a povinnosti subjektov²³. K reforme zabezpečovacieho prevodu práva došlo zákonom č. 568/2007 Z.z., ktorým sa novelizoval zákon č. 527/2002 Z.z. a Notársky poriadok. Výsledkom tejto reformy je, že existuje veľká príbuznosť medzi zabezpečovacím prevodom práva a záložným právom. Dokonca právna úprava zabezpečovacieho prevodu práva priamo odkazuje na použitie niektorých ustanovení o záložnom práve.

Zabezpečovací prevod práva je podmienený prevod práva z dlžníka na veriteľ'a za účelom zabezpečenia pohľadávky veriteľ'a. Podobne ako aj pri iných zabezpečovacích prostriedkoch zmyslom je motivovať dlžníka, aby svoju povinnosť splnil včas a riadne a zároveň zabránil nakladaniu s daným

---

21 Rebro, V., Blaho, P. Rímske právo, Obzor, 1981

22 Zákon o medzinárodnom obchode, z.č. 101/1963 Zb.

23 Poláčková, S. Zabezpečovací prevod práva, In *Olomoucké právnické dny 2008*. Sborník příspěvků z konference. Olomouc, Iuridicum Olomoucense o.p.s. 2008, s. 291-294

právom inak než bolo dohodnuté. Predmetom zabezpečovacieho prevodu práva primárnym je právo, ktoré má majetkovú povahu²⁴, musí reálne existovať, nemôže sa jednať o právo in personam; sekundárne sa môže jednať o vec, na ktorú sa toto právo viaže.

V Českej republike ostáva právna úprava zabezpečovacieho prevodu práva totožná s úpravou z roku 1991 - zákon č. 509/1991 Zb.z., §553 Občianskeho zákoníka a ponecháva tak veľký priestor súdnej praxi pre jeho dotvorenie.

Zádržné právo ako vecnoprávny prostriedok zabezpečenia sa vzťahuje len na hnutelné veci a vzťahuje sa len na peňažné pohľadávky, ktoré sú splatné. Z povahy zádržného práva vyplýva, že nemá plniť uhradzovaciu funkciu. Výnimku predstavuje len situácia v rámci výkonu súdneho rozhodnutia. Vtedy má retenčný veriteľ prednostné právo na uspokojenie svojej pohľadávky pred ostatnými veriteľmi vrátane záložného veriteľa²⁵.

Na základe reformy záložného práva došlo i k zmenám v Obchodnom zákoníku, kedy namiesto zrušeného zákonného záložného práva sa zvýšilo postavenie zádržného práva, konkrétne:

- zádržné právo prislúcha skladovateľovi na zabezpečenie svojich nárokov zo zmluvy o skladovaní na skladovaných veciach, pokiaľ sa nachádzajú u neho (§535 OBZ);
- zádržné právo má aj zasielateľ k zásielke, pokiaľ je táto u neho na zabezpečenie nárokov voči príkazcovi (§608 OBZ);

---

24 Lazar, J. a kol. Občianske právo hmotné, 2. diel, Bratislava: IURA EDITION, Bratislava, 2006, str. 80

25 Lazar, J. Prostriedky zabezpečenia pohľadávok a možnosti ich uspokojenia v slovenskom práve, In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002, str. 31

- rovnako má zádržné právo aj dopravca k zásielke na zabezpečenie svojich nárokov vyplývajúcich zo zmluvy o preprave vecí, pokiaľ so zásielkou môže nakladať, pričom si dopravca môže uplatniť zádržné právo na uspokojenie svojej pohľadávky (§628 ods. 1 OBZ);
- banka má zádržné právo na zabezpečenie svojich práv vyplývajúcich zo zmluvy o uložení veci (§707 OBZ);
- zádržné právo prislúcha aj skladovateľovi tovaru prevzatého na uskladnenie vo verejnom sklade podľa §14 ods. 2 zákona č. 144/1998 Z.z. o skladiskovom záložnom liste, tovarovom záložnom liste.

Zo skupiny osobných zabezpečovacích prostriedkov so záväzkovoprávnymi účinkami má významné postavenie **ručenie**, ku ktorému sa častokrát priraduje aj banková záruka ako jeho osobitný druh. Rozdiel medzi ručením a bankovou zárukou spočíva hlavne v rozdielnosti ich pováh, kedy banková záruka nie je založená na základe zásady akcesority a subsidiarity²⁶. Právna úprava bankovej záruky v Obchodnom zákonníku²⁷ má hlavne charakter dispozitívny a teda nie je vylúčené, aby obe zásady boli do konkrétnej záručnej listiny vydanéj bankou veriteľovi zahrnuté.

Tak ručenie ako aj banková záruka slúžia hlavne na zabezpečenie pôžičiek v občianskoprávných vzťahoch a úverov v obchodnoprávných vzťahoch, s tým, že banková záruka má výnimočné postavenie aj v oblasti medzinárodného obchodu. Nakoľko sa jedná o zabezpečovacie prostriedky, ktoré majú osobný charakter, dôraz sa kladie na osobu ručiteľa resp. banky poskytujúcej záruku, spočívajúci v hodnotení bonity ručiteľa resp. banky.

---

²⁶ Lazar, J. Prostriedky zabezpečenia pohľadávok a možnosti ich uspokojenia v slovenskom práve, In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002, str. 32

²⁷ tak v slovenskom aj v českom Obchodnom zákonníku, vid' §313 a nasl.

Zabezpečenie práva postúpením pohľadávky je jedným zo zabezpečovacích prostriedkov, ktorý dáva veriteľovi zvýšenú istotu splnenia jeho pohľadávky nakoľko dlžník postupuje veriteľovi svoju vlastnú pohľadávku, v ktorej má postavenie veriteľa a teda okrem priameho dlžníka sa pripája aj ďalší dlžník, ktorý mu môže priamo plniť. Význam spočíva v tom, že kým napr. pri ručení má ručiteľ postavenie náhradného dlžníka, pri zabezpečení postúpením pohľadávky má až dvoch priamych dlžníkov, od ktorých môže požadovať plnenie povinnosti. Tým sa jeho postavenie posilňuje. Nevýhoda tohto zabezpečovacieho prostriedku sa ale môže prejaviť v situácií, kedy sa primárny dlžník dostane do tzv. druhotnej platobnej neschopnosti, a tom prípade je postúpená pohľadávka bez hodnoty a pre veriteľa neplní už zabezpečovaciu funkciu.

Pri splnení určitých podmienok môže slúžiť ako zabezpečenie aj **zmenka** a **dokumentárny akreditív**. Použitie zmenky ako zabezpečovacieho inštitútu má hlavne miesto v prípade ak dlžník nie je schopný ihneď si plniť svoju povinnosť a vystavenie zmenky mu dáva čas na splnenie svojej povinnosti predĺžením lehoty plnenia. Dokumentárny akreditív má svoje miesto hlavne pri medzinárodnom obchode. Princíp fungovania je v ingerencii banky ako sprostredkovateľa pri plnení povinnosti dlžníkom, kedy banka, najčastejšie predávajúcemu, plní na základe predložených dokumentov na základe príkazu a na účet príkazcu. Tým umožňuje bezproblémové uspokojenie veriteľa a vyjadruje zabezpečovaciu a uhradzovaciu funkciu dokumentárneho akreditívu²⁸.

Významne silnejšiu uhradzovaciu funkciu plní **dohoda o zrážkach zo mzdy a iných príjmov** a to spôsobom navrátenia plnenia v opakujúcich sa

---

28 Giese, E., Dušek, P., Payne-Koubová J., a kol. Zajištění závzku v České republice, Praha: C.H.Beck, 2003, str. 248 a n.

dávkach. Limitujúcou okolnosťou použitia tohto zabezpečovacieho inštitútu je jeho rozsah, kedy výška dávky je ohraničená ustanoveniami o výkone rozhodnutia a tým pádom je vhodná len pre peňažné plnenia nižšej sumy.

I keď **výhrada vlastníctva** nie je vymedzená ako zabezpečovací prostriedok ale len ako vedľajšie dojednanie v rámci kúpnej zmluvy, má významnú zabezpečovaciu i uhradzovaciu funkciu. Vlastníkovi predávanej hnutelnej veci poskytuje vysoký stupeň istoty, že jeho pohľadávka na zaplatenie kúpnej ceny bude uspokojená. Použitelnosť tohto inštitútu je veľmi široká, nakoľko je využiteľný tak v občianskoprávných vzťahoch ako aj v obchodnoprávných vzťahoch (napr. prípady kúpy na úver apod.).

1.3.2 Reálne nepodmienené zabezpečovacie inštitúty

Zmluvná pokuta je veľmi rozšírená tak vo vzťahoch občianskoprávných ako aj v obchodnoprávných a jej využitie je veľmi frekventované. Jej hlavnou funkciou nie je uhradenie dlhu dlžníka, ale skôr vytvorenie „nátlaku“ na dlžníka, aby si splnil povinnosť včas a riadne a teda má hlavne preventívny, zabezpečovací charakter²⁹. Ďalšiu charakteristiku zmluvnej pokute dáva judikatúra³⁰, ktorá ju chápe skôr ako paušalizovanú náhradu škody³¹. Teda celkovo môžeme rozdeliť zmluvnú pokutu na tzv. zmluvnú pokutu odhadnú a zmluvnú pokutu trestnú³².

---

29 Ovečková, O. Zmluvná pokuta de lege lata a de lege ferenda , In *Právo-obchod-ekonomika, zborník vedeckých prác*, UPJŠ, Košice, 2011, str. 21

30 Rozsudok NS ČR, 27.11.2003, sp.zn. 33 Odo 890/2002, SRNS 1 28/2004, Rozsudok NS SR, sp.zn. M Obdo V5/2003

31 Ovečková, O., Žitňanská, L. a kol. Základy obchodného práva 2, Bratislava: IURA EDITION, 2010, str. 90

32 Lochmanová, L., Šimečková, E. Smluvní pokuta v soukromém právu, In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002, str. 255

Zmluvná pokuta odhadná je paušalizovanou náhradou škody, tj. veriteľ nemôže požadovať náhradu škody spôsobenej porušením povinnosti, na ktorú sa zmluvná pokuta vzťahuje. Domáhať sa náhrady škody, ktorá prevyšuje zmluvnú pokutu sa môže veriteľ len vtedy ak sa na tom zmluvné strany dohodli (viď §545 ods. 2 OZ). Preto by bolo vhodné aby sa ustanovilo v zmluve pri určení výšky zmluvnej pokuty výšku škody, ktorá by vznikla porušením povinnosti a súčasne aby sa uviedla suma presahujúca výšku škody, ktorá bude predstavovať konkrétnu zmluvnú pokutu³³. Rovnaký názor zdieľa aj nový Občianský zákoník ČR, zákon č. 89/2012 Sb., ktorý v §2050 doslovne uvádza, že ak je dohodnutá zmluvná pokuta, nemá veriteľ právo na náhradu škody, ktorá vznikla z porušenia povinnosti, ku ktorej sa zmluvná pokuta vzťahuje. Takéto ustanovenie by sa ale nevzťahovalo na porušenie povinnosti, ktorá takto nebola „ošetrená“ v zmluve.

Trestná zmluvná pokuta by bola oproti tomu možná vyjadriť nasledovne: „Dohodnutím zmluvnej pokuty nie sú dotknuté ustanovenia o náhrade škody.“ Z toho vyplýva, že veriteľ sa okrem zmluvnej pokuty môže domáhať aj náhrady škody, ktorá mu porušením povinnosti vznikla.

Vzhľadom na roztrieštenosť právnej úpravy ako už bolo spomenuté vyššie, zmluvná pokuta je upravená tak v OZ ako aj v ObZ. Rozdiel medzi úpravami spočíva v subjektívnom prvku, v zavinení. Podľa OZ účastník, ktorý porušil povinnosť vyplývajúcu mu zo zmluvy je povinný zaplatiť zmluvnú pokutu, aj keď takým konaním nespôsobil škodu. V ObZ (§300³⁴) sa jedná o objektívnu zodpovednosť a teda povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu nemá vplyv ani

---

³³ Lochmanová, L., Šimečková, E. Smluvní pokuta v soukromém právu, In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002, str. 255

³⁴ §300 ObZ: „Okolnosti vylučujúce zodpovednosť (§ 374) nemajú vplyv na povinnosť platiť zmluvnú pokutu.“

okolnosť vylučujúca prostiprávnosť (§374 ods. 1 ObZ³⁵). Táto tzv. tvrdosť zákona sa, ale dá odstrániť nakoľko sa jedná o dispozitívne ustanovenie.

Uznanie dlhu dlžníkom má svoje miesto v systéme zabezpečovacích prostriedkov, ale jeho povaha sa od ostatných zabezpečovacích prostriedkov líši. Jeho úlohou je umocnenie postavenia veriteľa v tom zmysle, že je s ním spojená domienka, že záväzok uznaný v rozsahu v čase uznania dlžníkom existoval a to aj v okamihu ak je pohľadávka premlčaná³⁶. Ďalším významným bodom je aj súčasné predĺženie premlčacej doby (tzn. premlčacia doba začína plynúť nanovo) pre veriteľa na súdne vymoženie svojej pohľadávky.

---

³⁵ §374 ods.1 ObZ: „Za okolnosti vylučujúce zodpovednosť sa považuje prekážka, ktorá nastala nezávisle od vôle povinnej strany a bráni jej v splnení jej povinnosti, ak nemožno rozumne predpokladať, že by povinná strana túto prekážku alebo jej následky odvrátila alebo prekonala, a ďalej, že by v čase vzniku záväzku túto prekážku predvídala.“

³⁶ Lazar, J. Prostriedky zabezpečenia pohľadávok a možnosti ich uspokojenia v slovenskom práve, In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002, str. 34

2 Historický vývoj záložného práva

Zabezpečenie pohľadávok je súčasťou života spoločnosti od nepamäti, čo malo súvis s hospodárskymi a sociálnymi pomermi, s neistotou na strane veriteľa o návratení jeho pohľadávky a slabšou súdnou ochranou. Preto bolo vhodné používanie a využívanie reálnych kontraktov, ktorých súčasťou bolo vždy dlh a ručenie, najčastejšie vecné ručenie vo forme záložného práva.

2.1 Záložné právo v rímskom práve

Záložné právo ako ho poznáme dnes sa vyvinulo z dvoch foriem, konkrétne z ručného zálohu – pignus a hypotéky. Pignus predstavoval právo veriteľa mať záloh u seba a súčasne bolo nutné, aby vôbec záložné právo vzniklo, aby bol záloh odovzdaný záložnému veriteľovi alebo tretej osobe³⁷.

Hypotéka na rozdiel od pignusu predstavovala opak, kedy záložný veriteľ nemal právo na to, aby držal záloh u seba a na vznik záložného práva nebolo potrebné ani záloh odovzdávať záložnému veriteľovi alebo tretej osobe³⁸.

Teda rozdiel medzi pignusom a hypotékou nespočíval v delení na veci hnutel'né a nehnuteľné, ale na spôsobe nakladania so zálohom pre prípad vzniku záložného práva.

Ani v časoch rímskeho práva nebolo záložné právo jednotným inštitútom. Patrilo tak k právam záväzkovým ako aj vecným. Dôkazom toho, že tento inštitút nebol jednotný, je, že je ho možné vyhládať v niekoľkých formách³⁹.

---

37 Elek, Š. Vznik smluvního zástavního práva k movitým věcem. Právní rozhledy. 1/1999, str. 1

38 Elek, Š. Vznik smluvního zástavního práva k movitým věcem. Právní rozhledy. 1/1999, str. 1

39 Kincl, J., Urfus, V., Skřejpek, M. Římské právo. 2. vydání. Praha: C.H.Beck 1995, str. 203

Najstarším zabezpečovacím prostriedkom, ktorý predstavoval predchodcu záložného práva, bol zabezpečovací prevod vlastníckeho práva alebo fiducia cum creditore contracta pignoris iure⁴⁰.

Ešte v čase trvania Rímskej republiky bol vytvorený ďalší spôsob zabezpečenia záväzku kedy bola odovzdaná vec slúžiaca na zabezpečenie záväzku veriteľovi bez toho, aby sa muselo previesť vlastnícke právo. Vznikol tak vecnoprávny inštitút zabezpečenia známy ako ručný záloh (pignus). Záložný veriteľ mal tak oprávnenia, ktoré neboli v zmysle detencie, ale skôr ako takzvaná odvođená držba. Toto záložné právo vznikalo právnym konaním a bolo reálnym kontraktom.

Druhá forma rímskeho záložného práva, hypotéka, sa začala rovnako ako pignus vyvíjať v čase Rímskej republiky. Najskôr sa nájomca - pachtýř zaväzoval k ručeniu za nájomné - pachtovné⁴¹ vlastníkovi pozemku svojimi hnutelnými vecami určenými k obrábaniu pozemku. Neskôr bola hypotéka rozšírená na všetky vzťahy, v ktorých vznikalo záložné právo dohodou bez odovzdania veci do veriteľovej detencie⁴². Okrem pignu sa tak ustálil ďalší typ záložného práva, ktorého charakteristickými rysmi bolo, že pre jeho vznik nebolo nutné odovzdať záloh veriteľovi, veriteľ sa mohol chopiť držby len v prípade omeškania dlžníka, a súčasne bolo možné zabezpečiť viacero pohľadávok jednou vecou. U hypotéky sa uprednostňoval formálnejší postup vzniku záložného práva, pretože sa vyžadovalo spísanie verejnej listiny osvedčenej svedkami.

---

40 Kincl, J., Urfus, V., Skřejpek, M. Římské právo. 2. vydání. Praha: C.H.Beck 1995, str. 203

41 Horecký, J. Základy slovenskej terminológie. Bratislava: Vydavateľstvo SAV 1956, str. 83

42 Bartošek, M. Encyklopedie římského práva. Praha: Academia, 1994, str. 125

Podľa spôsobu vzniku záložného práva bolo možné rozlišovať zmluvné záložné právo, zákonné záložné právo a záložné právo, ktoré vzniklo na základe úradného rozhodnutia.

Obsahom záložného práva bolo teda oprávnenie záloh držať (v prípade hypotéky, ak sa dostal dlžník do omeškania, musel sa záložný veriteľ najskôr zálohu chopiť) a v prípade, že sa pohľadávka stala splatnou a dlžník si nesplnil povinnosť ani potom, čo bol vyzvaný a uplynula mu predpísaná lehota, mohol vec predať.

V prípade zmluvného záložného práva mohol byť záloh predaný z voľnej ruky, t.j. bez vydraženia, záložcovi však vždy náležal nárok na hyperochu (rozdiel medzi dosiahnutou cenou predaného zálohu a výškou dlhu). Iným spôsobom realizácie záložného práva bola zmluva o prepadnom zálohu, podľa ktorej si mohol veriteľ záloh ponechať, ak si dlžník svoju povinnosť včas a riadne nesplnil.

K zániku záložného práva došlo zánikom pohľadávky alebo zánikom zálohu. Pri realizácii záložného práva zanikli okrem realizovaného záložného práva taktiež všetky záložné práva s horším postavením. Zvláštnym spôsobom zániku bolo zrieknutie sa záložného práva záložným veriteľom, či vydržanie slobody vlastníckeho práva. Predpokladom vydržania slobody vlastníckeho práva bola dobrá viera o neexistencii záložného práva a držba zálohu po dobu desiatich rokov, resp. dvadsiatich rokov v prípade neprítomnosti záložného veriteľa. Takto však nemohol vydržať dlžník, záložca a ani ich dediči⁴³.

---

43 Kincl, J., Urfus, V., Skřejpek, M. Římské právo. 2. vydání. Praha: C.H.Beck 1995, str. 209

2.2 Vývoj záložného práva v Čechách do roku 1811

Za najstaršiu formu českého záložného práva sa považuje tzv. vzdanie. Tento inštitút sa prestal používať už v 14. storočí⁴⁴. Skôr než o zabezpečovací inštitút sa jednalo o istinu, ktorú strany skladali na súde pri sporoch o hranice pozemku alebo pri sporoch o náhradu škody. Strana, ktorá v súdnom spore uspela, dostala späť nielen svoju istinu, ale aj časť istiny druhej strany, pričom zbytok pripadol súdu. V niektorých prípadoch strany dávali namiesto hnutelných vecí ako istinu svoj vlastný život, tzv. „vzdání v šíji“. Nehnutelné veci boli z týchto sporov vylúčené.

Zmluvné záložné právo k hnutelným veciam sa vyvinulo z neformálnych zvykov používaných pri obchodovaní. Ako prvým zabezpečovacím inštitútom bol ručný záloh s výhradou neskoršieho splatenia buď peniazmi, alebo inou hnutelnou vecou. Záloh sa prevádzal do držby veriteľa, ktorý pôvodne ani nesmel žiadať samotné dlžníkovo plnenie. Z tohto dôvodu mal častokrát záloh omnoho väčšiu hodnotu než samotná pohľadávka. Ak si dlžník svoju povinnosť včas a riadne nesplnil, mohol veriteľ záloh ďalej predať, alebo ho ďalej založiť. V prípade predaja zálohu pripadla hyperocha záložnému dlžníkovi⁴⁵.

V staršom českom práve sa uplatňoval princíp oddeleného vecného a osobného ručenia. Ak niekto ručil za dlh osobne, tak zaň nemohol ručiť vecne, a naopak. Z toho vyplýva, že ak bola vec daná do zálohu, nebol dlžník osobne zaviazaný a teda plnenie záväzku bolo jeho právom a nie povinnosťou. Za dlžníka teda ručil samotný záloh. Pri vzniku záložného

---

44 Kapras, J. K dějinám českého zástavního práva. Sborník věd právních a statních. Praha 1903

45 Kapras, J. K dějinám českého zástavního práva. Sborník věd právních a statních. Praha 1903

vzťahu sa dlžník zbavil svojho ručenia veriteľovi a ten prehlásil, že súhlasí so zálohom. Tento spôsob vecného ručenia sa používal aj pri nehnuteľnostiach. Dôsledkom bolo, že veriteľ stratil svoje právo na splnenie pohľadávky pri nezavinenom zničení založenej veci a dlžník súčasne strácal svoje právo na hyperochu. Ako záloh mohli byť použité tak veci hmotné, ako aj pohľadávky a rôzne výsady.

Pre lepšie pochopenie historického vývoja záložného práva v českých krajinách je dôležité rozdeliť právo na právo zemské a na právo mestské. V práve zemskom sa nehnuteľnosti ako možný záloh začali používať neskôr než hnutelné veci. Dôležitú úlohu mali zemské dosky, napriek tomu, že zápisy v nich nadobudli konštitutívny význam až dlho po ich vzniku. Zápis o záložnom práve nebol nutný v prípade tých nehnuteľností, ktoré neboli v zemských doskách evidované.

Najstaršou možnou formou bolo založenie nehnuteľnosti s držbou, kedy dlžník previedol na veriteľa držbu a mal právo vec kedykoľvek počas dohodnutej lehoty vyplatiť. V prípade, že tak nevykoná, nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnosti záložný veriteľ. Rovnako ako u hnutelných vecí, ako už bolo spomenuté vyššie, dlžník nebol povinný dlh splniť, nakoľko nebol zaviazaný osobne. Záložný veriteľ mohol vec užívať, ale ďalej ju založiť mohol len ak to bolo v zmluve dohodnuté. Ďalším krokom bol vznik záložného práva bez držby, tzv. záloh s uviazaním⁴⁶. Toto už predstavovalo klasický akcesorický záložný vzťah k hlavnému vzťahu záväzkovému. Táto forma zabezpečenia sa zapisovala do zemských dosiek. Dlžník naďalej držal svoju nehnuteľnosť, ale súčasne bol nútený platiť úroky z pohľadávky, a po uplynutí dohodnutej lehoty bol zaviazaný svoj dlh splniť. Ak tak nevykoná,

---

46 Kapras, J. K dějinám českého zástavního práva. Sborník věd právnických a statních. Praha 1903

nastalo uviazanie, t.j. zákaz zcudzenia nehnuteľnosti pred uspokojením veriteľa. Pred uviazaním mohol dlžník s nehnuteľnosťou voľne disponovať, a veriteľ mohol svoje právo previesť.

Úprava záložného práva k nehnuteľným veciam, upravená čiastočne obnoveným zemským zriadením, pretrvala až do konca 18. storočia. Od tej doby sa prestalo používať záložné právo s držbou a zaviedla sa hypotéka, t.j. záložné právo bez držby či detencie nehnuteľnej veci. Hypotéka vznikla na základe zápisu do verejných kníh. Od roku 1782 sa nepripúšťala tzv. generálna hypotéka, kedy záložné právo neviazlo na určitej označenej nehnuteľnosti⁴⁷.

Podobne ako v práve zemskom, tak aj v práve mestskom sa rozlišovalo medzi záložným právom s držbou a záložným právom bez držby (s uviazaním). Oba tieto druhy si vyžadovali tzv. súdne založenie, kedy sa po uzavretí záložnej zmluvy musel tak dlžník ako i veriteľ dostaviť k súdu. Zápis do mestských kníh nebol potrebný a mal len čisto deklaratívny význam. Záložné právo zapísané v mestskej knihe (záložné právo zápisom na list) malo prednosť pred záložným právom nezapísaným. Záložné právo s držbou existovalo v troch podobách: záložný veriteľ mal držbu až do doby, kým nebola pohľadávka uspokojená; predajný záloh; a prepadný záloh.

2.3 Záložné právo v českých krajinách

Historický vývoj záložného práva v ČR sa nemôže zaobísť bez Všeobecného občianskeho zákonníka č. 946/1811 Sb. z. s. (AGBG) zo dňa 1.6.1811 s účinnosťou od 1.1.1812. Táto právna úprava, na vtedajšiu dobu veľmi podrobná, dala základ i pre dnešnú kodifikáciu záložného práva v Českej

---

⁴⁷ Vaněček, V. Dějiny státu a práva v Československu do roku 1945. Praha: Orbis, 1975, str. 289

republike. V rámci AGBG bolo záložné právo upravené na troch miestach. Ustanovenia §§447-470 upravovali vznik, zánik a právne následky záložného práva. V ustanoveniach §§1368-1374 bola upravená samotná záložná zmluva a v §1446 bola úprava z plynutia práv a záväzkov vložených vo verejných knihách. Ďalším prameňom práva, v ktorom bolo upravené záložné právo, bol zákon č. 2/1863 ř.z., všeobecný zákoník obchodný, ktorý nadobudol účinnosť 1.7.1863. Základná hmotnoprávna úprava v podobe AGBG a všeobecného obchodného zákoníka dopĺňali exekučný⁴⁸ a konkurzný⁴⁹ poriadok, všeobecný knihový zákon⁵⁰, a ďalšie jednotlivé zvláštne predpisy, na základe ktorých vznikalo hlavne zákonné záložné právo. Záložné právo bolo veľmi podobne definované ako je i definícia v súčasnom OZ, kedy AGBG v §447 radilo záložné právo do vecných práv „které je věřiteli propůjčeno, aby z věci, nebude-li závazek v určený čas splněn, dosáhl uspokojení“. Súčasne druhá veta citovaného ustanovenia upresnila, že predmet záložného práva sa nazýva záloh. Rakúsky AGBG uvádzal záložné právo ako jednotný právny inštitút. Nerozlišoval, či predmetom záložného práva je vec hmotná alebo nehmotná alebo hnutelná či nehnuteľná⁵¹. Predmetom zálohu mohla byť akákoľvek vec, s ktorou bolo možné voľne obchodovať a teda nebola ex commercium. Zákonodarca nezužoval záloh len na veci hmotné, ale aj na nehmotné, pretože práva sa považovali za hnutelné veci⁵² a to len s určitými výnimkami, ktoré AGBG výslovne označil ako nehnuteľnú vec. V prípade hnutelnej veci sa hovorilo o ručnom zálohu a pri nehnuteľnosti o pozemkovom zálohu – hypotéke a to na základe §448 AGBG, podľa ktorého „Za zástavu může sloužiti každá věc, která je v obchodě. Je-li

---

48 z.č. 79/1896 ř.z, o řízení exekučním a zajišťovacím (exekuční řád)

49 z.č. 64/1931 Sb., kterým se vydávají řády konkurzní, vyrovnávací a odpůrcí

50 z.č. 95/1871 ř.z., o zavedení obecného zákona o pozemkových knihách

51 Rouček, F., Sedláček, J. Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, II.a VI. Díl, Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1935

52 Porovnaj §298 a §299 AGBG.

movitou, nazývá se zástava ruční, čili zástava v užším smyslu; je-li nemovitou, sluje hypoteka, čili zástava pozemková.“

Rakúsky AGBG rešpektoval tradíciu rímskej právnej úpravy, kedy k vzniku záložného práva požadoval nielen titulus (právny dôvod), ale i modus, t.j. nutný a určitý spôsob nadobudnutia vecného práva, ktorým je právny titul realizovaný. Právnym dôvodom vzniku záložného práva bol zákon, súdne rozhodnutie, zmluva, alebo posledná vôľa vlastníka. V prípade vzniku zo zákona, prípustné bolo len na základe samotného AGBG, v procese konkurzu a na základe vtedy platného súdneho poriadku. Hnuteľná vec musela byť odovzdaná do úschovy záložného veriteľa, ale ak charakter veci toto nedovoľoval, bolo nutné vyznačenie záložného práva spôsobom jednoduchým, na prvý pohľad evidentným. Ak bola predmetom zálohu nehnuteľnosť, vtedy muselo byť záložné právo zapísané do pozemkovej knihy. Ak sa predmetom stali nehnuteľnosti nezapísané v pozemkových knihách alebo stavby, ktoré boli postavené na cudzom pozemku s úmyslom krátkodobej existencie, a ak neboli príslušenstvom stavebného práva, nadobúdalo sa záložné právo súdnym uložením overenej listiny o zriadení zálohu (§§ 434, 435 AGBG)⁵³. Sudcovské záložné právo, tzv. nútené záložné právo, vznikalo na základe súdneho výroku, ktorý bol titulom záložného práva. Modus sudcovského záložného práva sa riadil osobitnými právnymi predpismi. V prípade zapísanej nehnuteľnosti bol modusom vklad do verejnej knihy.

Zmluvné záložné právo vznikalo na základe záložnej zmluvy. Náležitosťami záložnej zmluvy, ktorá k platnosti nevyžadovala písomnú formu, boli okrem všeobecných náležitostí zmluvy tiež jej kauzálnosť a s určitými výnimkami

---

⁵³ Giese, Ernst, Dušek, Petr, Payne-Koubová Jana, a kol. Zajištění závzku v České republice, Praha: C.H.Beck, 2003

taktiež vlastnícke právo záložného dlžníka k zálohu. Zákon vyžadoval právny dôvod vzniku záložného práva; abstraktná záložná zmluva by bola pre rozpor s princípom akcesority záložného práva neplatná. V §1371 AGBG boli v prvej vete boli publikované za neplatné všetky podmienky a vedľajšie dohody, ktoré nie sú v súlade s účelom záložného práva. Medzi neplatné dohody patrila tzv. prepadná klauzula, teda dohoda uzavretá v dobe uzavretia záložnej zmluvy, podľa ktorej záloh prípadne záložnému veriteľovi v prípade, že dlžník si nesplní svoju povinnosť včas a riadne. Naopak, takáto dohoda nebola zakázaná, ak bola uzavretá po splatnosti veriteľovej pohľadávky. Ďalším zakázaným dojednaním bolo, že záložný veriteľ môže podľa vlastnej ľubovôle alebo za cenu vopred určenú si záloh nechať alebo scudziť. Rovnako zakázanou dohodou bolo, že dlžník nesmie na založenú nehnuteľnosť zriadiť ďalšie záložné právo. Poslednými zakázanými dojednaniami boli, že dlžník nikdy nesmie vyplatiť svoj záloh a že veriteľ sa nesmie po splatnosti svojej pohľadávky domáhať predaja zálohu. Modus podľa AGBG pri vzniku zmluvného záložného práva bol: odovzdanie, vklad, súdne uloženie listín, symbolické odovzdanie, a záznam.

Nehnutel'nosťou ako predmetom záložného práva boli pozemky, kedy platila rímska zásada superficies solo cedit, podľa ktorej súčasťou pozemku bolo všetko, čo bolo s pozemkom pevne a trvalo spojené. Záložné právo k nehnuteľnostiam zapísaných vo verejných knihách vznikalo vkladom, t.j. intabuláciou.

Ak dlžník riadne a včas neplnil, nastala realizácia záložného práva, ale len prostredníctvom súdnej dražby podľa súdneho poriadku.

Splnenie bolo hlavným dôvodom zániku záložného práva. Pri zániku hypotéky bol nutný výmaz z pozemkovej knihy, inak záložné právo trvalo ďalej. To

umožňovalo prenesenie zálohu na novú pohľadávku, ale podmienkou bolo, že táto nesmela prevyšovať čiastku zapísanej pohľadávky.

2.4 Vývoj záložného práva na území Uhorska

V priebehu historického vývoja na území Slovenska, i vtedajšieho Uhorska boli spôsoby zabezpečenia rôzne, tvorili buď vedľajší dohovor alebo samostatnú zmluvu. K samostatným zmluvným typom patrili tieto:

- zmluva o osobnom ručení (od čias Arpádovcov, Opus Tripartitum); jednalo sa o skutočné ručenie osobou, tzv. zajatectvo,
- zmluva o osobnom ručení majetkom; buď ako priame (solidárny záväzok ručiteľa a dlžníka za dlh dlžníka) alebo nepriame (ručiteľ plní povinnosť dlžníka až sekundárne) – akcesorický ručiteľský záväzok,
- záložná zmluva, kedy záloh je odovzdaný veriteľovi za požičiavanú sumu.

Najstaršou záložnou zmluvou teda bola de facto reálna úverová zmluva, kedy budúci dlžník odovzdal budúcemu veriteľovi predmet zálohu, za ktorý dostal predmetnú sumu. Táto zmluva teda bola odplatná a uzavieraná reálne. Postupne sa z nej vytvorilo vadimoniálne záložné právo. To znamenalo, že vznikalo len zriadením zálohu, a v prípade ak dlžník istinu s príslušenstvom včas nesplatil, prepadol záloh veriteľovi (perpetuatio). Veriteľovi záloh podmienene patrilo už od počiatku, čo pre neho znamenalo znášanie nebezpečenstva zániku alebo zhoršenia stavu zálohu; zároveň nemohol žiadať novú vec alebo zlepšenie danej veci, a v prípade, že záloh zanikol, nemohol žiadať vrátenie požičanej sumy. Malé pozitívum pre veriteľa znamenalo zbavenie sa povinnosti vydať to, o čo sa záloh zhodnotil (hyperochu), dlžníkovi. Keď bol dlžník dostatočne šikovný a záloh, ktorý dal

veriteľovi, nedosahoval hodnotu poskytnutej sumy, veriteľ nemal nárok na jeho doplnenie alebo zlepšenie.

Až v priebehu 13. storočia vznikalo záložné právo tak ako ho poznáme dnes, tj. ako akcesorické právo, ktoré zabezpečovalo len určitú pohľadávku, a pri ktorom v prípade zhoršenia hodnoty a kvality zálohu mal veriteľ právo na jeho doplnenie. Označovalo sa ako pignus, zaist'ovacie záložné právo. Zmena nastala aj v prípade ak dlžník riadne a včas nesplnil, kedy si veriteľ záloh neponechal, ale naopak ho musel odpredať a prípadný prebytok vydať dlžníkovi. Pignus oprávňoval veriteľa len na detenciu zálohu a nie na jeho užívanie.

Spočiatku nebol rozdiel medzi zálohom vo forme hnutel'nej a nehnuteľnej veci. Vplyv na zmenu mal až zákaz brania úrokov, ktorý platil pre kresťanov, čo pri nehnuteľnostiach znamenalo vznik úžitkového záložného práva (antichreis), teda záloh priniesol veriteľovi úžitok, ktorý nebol povinný vrátiť dlžníkovi po tom, čo ten včas a riadne splnil svoju povinnosť. Tento spôsob bol veľmi dlho populárny, pričom pretrval až do cisárskeho patentu z 29.11.1852 č. 247 r.z. o avicitnom majetku a o úprave súvislých pomerov, ktorý zakázal uzavieranie úžitkových záložných zmlúv s účinnosťou od 1.5.1853⁵⁴. Dôvodom pre tento zákaz bolo hypotekárne záložné právo. Toto bolo zavedené už v roku 1723, kedy po vzore Rakúska bolo nariadené protokolovanie a intabulovanie záložných práv. Avšak úžitkové záložné právo prežilo ešte veľmi dlhú dobu. Podrobnejšia právna úprava bola zavedená až v roku 1840. V dobe Bachovho absolutizmu bolo hypotekárne záložné právo do Uhorska zavedené prostredníctvom rakúskeho pozemkovoknižničného práva v súčinnosti s nariadením ministra spravodlivosti z 15.12.1855 č. 222

---

54 Luby, Š. Dejiny súkromného práva na Slovensku, Bratislava: IURA EDITION, str. 417

r.z. a s ustanoveniami rakúskeho občianskeho zákonníka (AGBG) z roku 1811. Táto úprava bola potvrdená i Dočasnými súdnymi pravidlami.

Počas historického vývoja záložného práva malo záložné právo na hnutelnú vec menší význam a súčasne je o ňom známych menej správ⁵⁵. Vznikalo na základe zmluvy, súčasťou ktorej bola tradícia a podmienka, aby dlžník bol vlastníkom veci. Vznikalo aj ako súdne záložné právo a zákonné právo. Veriteľ nemal právo vec užívať a nemohol si ju nechať z titulu prepadnutia (perpetuatio). Zánik bol podobný ako je nám známy v súčasnej právnej úprave.

Spôsoby vzniku antichretického záložného práva na nehnuteľnostiach boli zo zmluvy, z testamentu, z rozsudku či zo zákona. Pri zmluvnom vzniku záložného práva sa vyžadoval titulus, ktorým mohla byť záložná zmluva, ktorá sa zriadila pred vierohodným miestom. Obsah zmluvy si mohli strany voľne dohodnúť s prihliadnutím na určité obmedzenia, ako napríklad zriadenie záložného práva na dobu dlhšiu ako 32 rokov. Ďalšou súčasťou bolo odovzadanie predmetu záložného práva. Na rozdiel od súčasnej právnej úpravy bol potrebný súhlas zákonných dedičov, podobne ako pri scudzení avicitného majetku. Poslednou náležitosťou bol kráľovský súhlas ak by zriadenie záložného práva bolo na ujmu zákonných nárokov fisku⁵⁶. Súdne záložné právo vznikalo hlavne v rámci súdnej exekúcie. Zákonné záložné právo vznikalo hlavne na ochranu majetkových práv žien, ktoré vznikali z manželstva alebo z príbuzenského pomeru. Zánik antichretického záložného práva nastal v okamihu riadneho a včasného splnenia a realizáciou perpetuátia v prospech veriteľa pred vierohodným miestom.

---

55 Luby, Š. Dejiny súkromného práva na Slovensku, str. 417

56 Luby, Š. Dejiny súkromného práva na Slovensku, str.418

Ako už bolo vyššie uvedené, hypotéka je najmladším spôsobom záložného práva, kedy ani len v Tripartite nebola spomenutá. Dôvody jej neoblíbenosti tkveli v popularite reálnych kontraktov a v záujme ľudí na obchádzanie zákazu brania úrokov, čo bolo možné na základe antichretickej záložnej zmluvy. Hypotéka na základe zákonného článku 21/1840 mala nasledovnú podobu: zriaďovala sa formou intabulácie (prečítanie pred kongregáciou komitátov, v ktorých sa nachádzal záloh a následné vyznačenie na zmluve), pričom intabulačný protokol bol zapísaný podľa časového poradia. Register protokolov sa vyznačoval princípom publicity a priority. Zánik prebiehal formou extabulácie, ktorá sa vykonala na protokole na základe vrátenej alebo umorenej záložnej zmluvy.

2.4.1 Vývoj záložného práva v mestách

Súčasťou vývoja záložného práva v Uhorsku v období stredoveku je aj úprava záložného práva, ktorá bola platná na území miest. Vzhľadom na prítomnosť vplyvu cudzích práv, hlavne nemeckého, a súčasne aj prítomnosť vyššej frekvencie a úrovne obchodných stykov, bolo práve záložné právo v mestách na omnoho pokročilejšej úrovni. K najdôležitejším prameňom poznania záložného práva v mestách patria mestské právne knihy. K najstarším zachovaným mestským knihám patria mestská právna kniha štiavnická, žilinská a bratislavská. Osobitný význam má práve žilinská právna kniha z roku 1378, ktorá popri zápisoch mestskej rady obsahuje aj preklad magdeburského práva z roku 1473.

Funkciu jediného vierohodného miesta v mestách plnila mestská rada, prípadne sudca⁵⁷. Následkom rozvoja obchodu a úverových stykov bol nielen rozvoj záložného práva, ktorého predmetom boli hnutelné veci, ale aj

---

⁵⁷ Ferancová, M. Zabezpečenie pohľadávok zriadením záložného práva v historickom vývoji, In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, str. 187

záložného práva na nehnuteľnostiach. Najstaršou zachovanou mestskou pozemkovou knihou je bratislavská pozemková kniha z rokov 1438-1520. Následkom vzniku a rozvoja mestských pozemkových kníh je vznik a rozvoj prvých foriem hypoték, o čom svedčia záznamy, že nehnuteľnosti zatiaľčené záložným právom zapísaným do mestskej pozemkovej knihy sa neodovzdávali do držby veriteľa, ale zostávali v držbe dlžníka.

2.4.2 Vývoj záložného práva v 19. – 20. storočí

Základným prameňom uhorského súkromného práva bola právna obyčaj. Ani Štefanovi Verbőczymu sa nepodarilo ukončiť vládu obyčajového práva v Uhorsku; práve naopak, obyčajové právo si svoju pozíciu posilnilo a to aj prostredníctvom sankcie, ktorú mu udelilo Opus Tripartitum⁵⁸. Takisto snaha revidovať ustanovenia Tripartita boli neúspešné.

Až revolučné roky 1848-1849 sa snažili ukončiť dominantné postavenie obyčajového práva v uhorskom súkromnom práve, kedy revolučné zákonodarstvo z marca 1848 zrušilo v Uhorsku feudalizmus ako systém. Súčasťou revolučného zákonodarstva bolo odstránenie základných nosných pilierov uhorského obyčajového súkromného práva, ktorými boli donačná sústava, urbária sústava a princíp aviticitný. Konkrétnou snahou o odstránenie obyčajového práva bol zák. čl. XV:1848 o zrušení aviticity, ktorý hneď vo svojom prvom paragrafe zaviazal uhorské ministerstvo vypracovať návrh Občianskeho zákonníka a predložiť ho najbližšiemu snemu⁵⁹. Kodifikácia občianskeho práva však nebola úspešná. Výsledkom revolučného zákonodarstva bolo síce zrušenie feudálneho systému v Uhorsku

---

58 Ferancová, M. Zabezpečenie pohľadávok zriadením záložného práva v historickom vývoji; In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002, str. 187

59 Ferancová, M. Zabezpečenie pohľadávok zriadením záložného práva v historickom vývoji; In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002, str. 188

a s tým súvisiaceho feudálneho práva, ale súčasne nezaviedlo a nevytvorilo nové právo. Následkom tejto skutočnosti je existencia vacuum iuris.

V období Bachovho absolutizmu snahy o eliminovanie obyčajového práva v Uhorsku viedli k naoktrojovaniu rakúskeho občianskeho práva patentom z 29.11.1852. AGBG začal v Uhorsku platiť od 1.5.1853. Významným znakom AGBG bol explicitný zákaz používania právnej obyčaje, hneď v úvodných ustanoveniach, a súčasne zakazoval vznik novej obyčaje. AGBG obsahoval ustanovenia o záložnom práve v 2. dieli, 6. hlave v §§447 až 470. Je otázne, nakoľko bol AGBG reálne uplatňovaný, keďže sa jednalo o naoktrojovanú právnu normu a zároveň prebiehalo obdobie nacionalistických prejavov.

Pozitívnym výsledkom Bachovho absolutizmu v Uhorsku bola reforma pozemkovoknižných inštitúcií a zápisov. Na základe patentov a nariadení z rokov 1849-1853 bolo nariadené vedenie pozemkových kníh tak pre majetky mestské a urbárske ako aj pre majetky šľachtické. V rokoch od 1853 do 1855 vykonávali lokalizačné komisie zisťovanie skutočnej držby jednotlivých parciel a vlastníckych práv k nim⁶⁰. Zápisy do pozemkových kníh mali vychádzať zo skutočných vlastníckych pomerov v dobe ich zriaďovania; na liste A bola zapísaná majetková podstata, na liste B bol zápis o vlastníctve, a list C obsahoval prípadné ťarchy viaznúce na nehnuteľnosti. Následne po zriadení pozemkových kníh bol pre Uhorsko vydaný nariadením z 15.12.1855 Pozemkovoknižný poriadok, ktorý zostal v platnosti na základe §145 Dočasných súdnych pravidiel.

Bachov absolutizmus trval na území Uhorska len do roku 1860, kedy Októbrovým diplomom panovník nariadil návrat k ústavnosti. Na základe tejto situácie vyvstali otázky týkajúce sa návratu k starému uhorskému

---

60 Kolesár, J. a kol. Československé pozemkové právo. Bratislava: 1980, str. 234

právu, ďalej nevyhnutnosti reformy súkromného práva, a poslednou otázkou bolo, ktoré ustanovenia treba ponechať v platnosti zo zavedeného rakúskeho práva aj v súvislosti s inštitúciami už vytvorenými na jeho základe. Za účelom riešenia týchto otázok sa konala v roku 1861 Judexkuriálna konferencia, nazývaná aj súkromnoprávne vyrovnanie. Výsledkom bolo prijatie zásady reštituovania starého uhorského práva spred roku 1848 so zmenami zohľadňujúcimi revolučné zákonodarstvo z roku 1848 a súčasne rozhodla o ponechaní v platnosti niektorých progresívnych ustanovení rakúskeho práva ako bolo banské právo či pozemkovoknižné právo, ako aj niektorých ustanovení AGBG upravujúcich nadobudnutie a stratu práv k nehnuteľnostiam. Dočasné súdne pravidlá boli výsledkom činnosti Judexkuriálnej konferencie a na základe prevažujúceho názoru ich záväznosť plynie z moci obyčajového práva, ktoré tomuto elaborátu udelilo sankciu⁶¹. Dôležité je uvedomiť si, že Dočasné súdne pravidlá predstavovali len obnovenie kontinuity uhorského súkromného práva, ale nie jeho kodifikáciu⁶². Na území Slovenska sa Dočasné súdne pravidlá ako základ súkromného práva používali až do roku 1950.

Kráľovským výnosom z 16.10.1895 bola ustanovená kodifikačná komisia, ktorej úlohou bolo kodifikovanie Občianskeho zákonníka. Svoju činnosť zahájila až v roku 1897 a predbežne ju uzavrela v roku 1900 s uverejnením prvého návrhu uhorského Občianskeho zákonníka. Matéria bola rozdelená do piatich systematických častí: právo osobnostné, právo rodinné, právo vecné, právo záväzkové a právo dedičské. Na základe verejnej diskusie sa z návrhu Občianskeho zákoníka stal vládny návrh uhorského Občianskeho zákonníka, ktorý bol v novembri 1913 pridelený na prerokovanie osobitnej komisii dolnej

---

61 Ferancová, M. Zabezpečenie pohľadávok zriadením záložného práva v historickom vývoji; In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002, str. 191

62 Luby, Š. Slovenské všeobecné súkromné právo. 1. sv., Úvodná časť, Osobnostné právo. Bratislava 1941, str. 87

snemovne. Rokovanie o návrhu bolo ukončené v roku 1915. Návrh sa však na prerokovanie v pléne parlamente nedostal vzhľadom na prebiehajúcu 1. svetovú vojnu.

Základom právnej úpravy ručného záložného práva bolo obyčajové právo a zákony – zák. čl. XXXVII:1875 o obchodnom práve, a zák. čl. XIV:1881 o pôžičkách na ručný záloh. Vo všeobecnosti bolo možné pignus zriadiť len k hnutelným veciam, a výnimočne aj k nehnuteľnostiam, ktoré neboli zapísané do pozemkovej knihy. Pri tomto spôsobe však veriteľ nebol oprávnený privlastňovať si úžitky zo založenej nehnuteľnosti a započítavať ich na úhradu úrokov pohľadávky. Spôsobmi vzniku boli: zmluva, testament, zákon, súdne zaistenie predmetu ako súdne záložné právo, a prípady dovolenej svojpomoci. Modusom bolo odovzdanie – prevedenie do detencie záložného veriteľa príp. tretej osoby. Veriteľ požíval chránenú detenciu predmetu záložného práva⁶³, ale bez súhlasu vlastníka nemohol vec užívať ani si prisvojovať úžitky zo založenej veci. Oprávnením veriteľa bolo zriadenie podzáložného práva, ale predmet zálohu mohol vydať do detencie podzáložného veriteľa len so súhlasom vlastníka. Ak pohľadávka nebola včas uspokojená, mohol sa veriteľ domáhať jej uspokojenia exekučným predajom veci, uskutočneným na základe súdneho rozsudku. Dohovor dlžníka s veriteľom, že záloh prepadne do vlastníctva veriteľa v prípade ak dlžník nezaplatí svoj dlh v lehote splatnosti, bol neplatný.

Hypotekárne záložné právo k svojmu vzniku vyžadovalo titul, ktorým bola zmluva, testament, osobitné zákonné ustanovenie, alebo súdne rozhodnutie, a vkladné povolenie od vlastníka nehnuteľnosti. Vkladné povolenie mohlo byť nahradené právoplatným a vykonateľným rozsudkom znejúcim na povinnosť

---

63 Fajnor, V., Zátarecký, A. Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi. III. vydanie, str. 197

vydať vkladné povolenie, právoplatným a vykonateľným rozsudkom znejúcim na zaplatenie určitej sumy, prípadne súdnym zmerom. Záznam hypotekárneho záložného práva bolo potrebné v súlade s §95 a nasl. Pozemkovoknižného poriadku ospravedlniť v lehote 14 dní odo dňa doručenia uznesenia o povolení záznamu. Z toho vyplýva, že hypotekárne záložné právo vzniklo až vkladom hypotekárneho záložného práva do pozemkovej knihy. Na jednu nehnuteľnosť sa mohlo viazať aj viac záložných práv. Pri existencii viacerých záložných práv na jednu nehnuteľnosť sa zapisovali na základe poradia doručených žiadostí. Takisto bola možná aj situácia, kedy jedna pohľadávka bola zabezpečená viacerými záložnými právami na viacerých nehnuteľnostiach, pričom vzniklo simultánne hypotekárne právo. Pozemkovoknižný poriadok upravoval túto situáciu v §§106-118. V zmysle znenia Pozemkovoknižného poriadku existovalo jedno hlavné hypotekárne právo, a ostatné boli vedľajšími hypotekárnymi právami. Dôvodom bol aj systém vedenia pozemkových kníh, kedy sa do pozemkovoknižnej vložky hypotekárne záložné právo vpisovalo len do hlavného hypotekárneho záložného práva, v ostatných pozemkovoknižných vložkách obsahujúcich vedľajšie hypotekárne záložné práva sa nachádzal len odkaz na hlavnú pozemkovoknižnú vložku.

Držba založenej nehnuteľnosti zostávala dlžníkovi, istotu záložnému veriteľovi poskytoval zápis zriadenia hypotekárneho záložného práva. Záložný veriteľ bol tiež oprávnený zriadiť tzv. hypotekárne podzáložné právo, a to aj bez súhlasu vlastníka nehnuteľnosti.

Dôležitou charakteristikou hypotekárneho záložného práva je, že nezabezpečuje len individuálne určenú pohľadávku veriteľa, ale slúži na zabezpečenie pohľadávok, ktoré „v ktorejkoľvek dobe ... v rámci označeného

právneho pomeru pre veriteľa z času na čas vznikajú ... avšak vždy v rámci dotýčnej maximálnej sumy.“⁶⁴

2.5 Záložné právo počas prvej Československej republiky

Zákon o zriadení samostatného štátu Československého č. 11/1918 Sb. z. a n., tzv. recepčná norma, verejne vyhlásený v deň vzniku ČSR 28.10.1918, predstavuje základný bod pre udržanie kontinuity právneho poriadku bývalého Rakúsko-Uhorska a novovytvoreného Československa. Výsledkom recepčnej normy je prítomnosť právneho dualizmu na území ČSR v podobe existencie rakúskeho práva na území českých krajín a uhorského práva na území Slovenska a Podkarpatskej Rusi.

Situácia na Slovensku bola oproti českým krajinám komplikovanejšia, pretože okrem unifikácie práva bola prioritne potrebná jeho kodifikácia. Výsledkom tejto situácie bolo v roku 1919 zriadené Ministerstvo pre zjednotenie zákonov a organizácie správnej, avšak zjednotenie občianskeho práva vykonávalo Ministerstvo spravodlivosti. V roku 1931 bol uverejnený Zákon, ktorým sa vydáva všeobecný občiansky zákoník ako výsledok superrevízných prác pre unifikáciu občianskeho práva. Po vykonaní pripomienkových prác a uskutočnení unifikačného zjazdu právnikov v roku 1937 už parlamentné prerokovanie vládneho návrhu Občianskeho zákoníka nebolo možné pre udalosti z rokov 1938 – 1939.

Úprava záložného práva v návrhu Občianskeho zákoníka bola obsiahnutá v 2. dieli, 14. hlave, v ustanoveniach §§456-494. Táto úprava bola pomerne rozsiahla a obsahovala v sebe: pojem záložného práva, úpravu zriadenia

---

⁶⁴ Fajnor, V., Zátarecký, A. Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi so zreteľom na aj na banské právo a na právne predpisy o pozemkovej reforme (s príslušnými časťami návrhu čl. všeobecného zákoníka občianskeho, zhotoveného superrevíznou komisiou. III. vydanie, Šamorín: Heuréka, str. 186

záložného práva, úpravu založenia cudzích hnutelných vecí, ustanovenia o obsahu záložného práva, stanovenie práv a povinností vyplývajúcich zo záložného práva, úpravu neplatných dohôrov, ustanovenia a zániku záložného práva, ustanovenia o tzv. vlastníckovej hypotéke, úpravu zámeny (konverzie) záložného práva, a úpravu vospolného (simultánneho) záložného práva. Registrovaného záložného práva sa týkalo ustanovenie čl. XLIV a záložného práva na nehnuteľnostiach ustanovenia čl. XLV a XLVI vykonávacích predpisov.

Na základe rozboru jednotlivých ustanovení návrhu OZ aj s prihliadnutím na dôvodovú správu je možné identifikovať, že v návrhu superrevíznej komisie bolo platné právo slovenské a Podkarpatskej Rusi zohľadnené len minimálne. Celkovo sa jedná len o dve situácie, a to založenia hnutelných vecí, kde odovzdanie sa môže uskutočniť buď spoločnou záverou alebo treťou osobou, ktorá ju uschová (§460 ods. 2), a realizáciu záložného práva nariadením exekučného predaja vecí, kedy sa z dražby vylučuje dlžník a nie záložný dlžník⁶⁵.

V osnove vládneho návrhu zákona, ktorým sa vydáva občiansky zákoník, bolo záložné právo upravené zase v 2. dieli návrhu, 1. oddelenie, 13. hlava, v ustanoveniach §§325-371. Medzi návrhom superrevíznej komisie a vládnym návrhom Občianskeho zákoníka len v otázke záložného práva existuje množstvo rozdielov, napr.: v ustanovení upravujúcom založenie nehnuteľných vecí nezapísaných do verejných kníh a dočasných stavieb došlo k výraznému spresneniu tohto ustanovenia (§328); nová úprava spôsobu založenia pohľadávok (vyžaduje sa upovedomenie dlžníka o založení pohľadávky)(§332); vynechanie ustanovení o registrovanom záložnom práve

---

65 Zákon, kterým se vydává všeobecný zákoník občanský. Návrh superrevisní komise. Díl II. Důvodová správa, Praha: Nákladem ministerstva spravedlnosti, 1931, str. 151

pre podniky a závody (§462, §465, §481 pôvodného návrhu z roku 1931); a založenie cudzej hnutel'nej veci, ku ktorému došlo bez privolenia vlastníka veci, kedy záložné právo nevznikne, s výnimkou nadobudnutia vlastníctva od nevlastníka (§333).

Obraz o celkovom charaktere vládneho návrhu Občianskeho zákoníka veľmi dobre vystihol odborový prednosta Ministerstva unifikácií Schrotz slovami „základným rysom celého diela je unifikačný princíp a teda nie reformný, dôsledkom čoho nemá obsahovať reformy, ale len nutné retuše (AGBG – pozn.)“⁶⁶ Udalosti 2. svetovej vojny znamenali odsunutie kodifikačných prác na Občianskom zákonníku až o 13 rokov neskôr.

2.6 Občiansky zákonník z roku 1950

Stav v akom sa Československo po 2. svetovej vojne nachádzalo a politické udalosti februára 1948 viedli k zmenám aj v oblasti súkromného práva. S účinnosťou od 1.1.1951 bol zrušený AGBG (okrem služobnej zmluvy) a Všeobecný obchodný zákonník z roku 1863. Nahradil ich nový Občiansky zákonník, tzv. stredný.

Občiansky zákonník zo dňa 25.10.1950 bol prijatý ako zákon č. 141/1950 Zb.. Záložné právo bolo upravené v 10. hlave, §§188-204. Po prečítaní si jednotlivých ustanovení o záložnom práve je zrejmé, že väčšina ustanovení bola prebraná z predchádzajúcej právnej úpravy, ale jeho reálne využitie bolo veľmi komplikované aj z dôvodu zmien, ktoré sa uskutočnili mimo ustanovení o záložnom práve. Jednou z nich je aj odstránenie zásady superficies solo cedit, kedy OZ definoval, že stavba nie je súčasťou pozemku. Teda mohla nastať situácia, ktorá je ešte vždy prítomná aj v dnešnej platnej a účinnej

---

⁶⁶ Ferancová, M. Zabezpečenie pohľadávok zriadením záložného práva v historickom vývoji; In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002, str. 217

úprave, že vlastníky stavby a pozemku mohli byť rozdielni a ak aj vlastníkom stavby a pozemku bola totožná osoba, mala dvojité vlastníctvo, tj. vlastnícke právo nezávisle k dvom predmetom.

Napriek ustanoveniam o záložnom práve, ktoré nepredstavovali prevratnú zmenu, rozdiel spočíval vo funkcii záložného práva, nakoľko malo slúžiť k zabezpečeniu záväzkov štátnych peňažných ústavov⁶⁷. Uhradzovacia funkcia záložného práva bola oproti pôvodnému stavu silne zredukovaná.

Podľa §188 záložné právo slúžilo na zabezpečenie pohľadávky a vzťahovalo sa tak na záloh i jeho prírastok a príslušenstvo a na neoddelené plody.

Vznikať mohlo len písomnou zmluvou, ktorej podmienkou bolo odovzdanie hnutelnej veci – zálohu, prípadne jeho označenie na viditeľnom mieste; v prípade nehnuteľnosti sa vykonal zápis do pozemkovej alebo železničnej knihy, pri nehnuteľnostiach nezapísaných v týchto knihách sa zmluva uložila na súde. K založeniu pohľadávky bolo treba, aby bol dlžník tejto pohľadávky o založení oboznámený. Ak bolo veriteľstvo spojené s vlastníctvom cenného papiera, riadilo sa založenie ustanoveniami o založení vecí hnutel'ných. Druhým spôsobom vzniku bolo rozhodnutie súdu alebo iného úradu v súdnej alebo správnej exekúcii. Posledným spôsobom vzniku bolo zo zákona, ako napr. §394 OZ kedy prenajímateľ nehnuteľnosti mal na zabezpečenie nájomného záložné právo k hnutel'ným veciam, ktoré sú na prenajatej veci a patria nájomcovi alebo osobe, ktorá s ním žije v spoločnej domácnosti. Ďalším príkladom je §11 zákona č. 80/1952 Zb. O domovej dani, alebo §28 ods. 1 zákona č. 90/1947 Zb. O vykonaní pozemkovoknižného poriadku⁶⁸.

---

67 dôvodová správa k zákonu č. 141/1950 Zb., Občiansky zákonník

68 Bystrická, J. Vecné práva k cudzej veci, PF UK, 1993, Dizeračná práca, katedra občianskeho práva, vedúci práce prof. JUDr. Ján Lazar, DrSc.

V §§194-200 je uvedený obsah záložného práva, kde v §§194-196 sú uvedené práva a povinnosti pred zročnosťou (splatnosťou) pohľadávky; §§197-200 práva a povinnosti pri zročnosti pohľadávky.

Zánik záložného práva nastal v okamihu zániku pohľadávky, jej realizáciou, vzdaním sa záložného práva, úplným zničením zálohu, alebo splynutím. Ak zanikla pohľadávka alebo ak skončilo jej zabezpečenie záložným právom, bol veriteľ povinný (§200) vrátiť záloh a v prípade, že bolo záložné právo zapísané v pozemkovej alebo železničnej knihe, vydať listinu, podľa ktorej možno zapísať zánik záložného práva. V prípade, že bola na súde uložená záložná zmluva, bol veriteľ povinný vydať listinu, podľa ktorej možno vyznačiť, že záložné právo zaniklo.

Na záver je nutné objasniť, že OZ z roku 1950 úpravu záložného práva veľmi zredukoval a aj na základe toho vyvstali problémy s jeho uplatnením a aj s následnou aplikáciou. Táto právna úprava sa znova dostala do popredia pri znovuuvedení inštitútu záložného práva do právneho poriadku v roku 1991, kedy potreba jednoduchého a dostupného zabezpečovacieho inštitútu opäť vzrástla.

2.7 Občiansky zákonník z roku 1964 (1.4.1964 – 31.1.1991)

Po relatívne krátkom čase bolo československé právo opäť rekodifikované a pri tej príležitosti sa aj právna úprava rôzneho typu vzťahov diferencovala na

- tzv. občianskoprávne – vzťahy medzi občanmi a socialistickými organizáciami ako aj medzi občanmi navzájom, v oblasti uspokojenia hmotných a kultúrnych potrieb,

- tzv. hospodárskoprávne – vzťahy pri riadení národného hospodárstva a pri hospodárskej činnosti socialistických organizácií,
- tzv. pracovnoprávne – vzťahy medzi socialistickými organizáciami a občanmi pri účasti občanov na spoločenskej práci, a
- tzv. obchodné vzťahy s medzinárodným prvkom – vzťahy vznikajúce v medzinárodnom obchode.

Táto roztrieštenosť vzťahov mala za následok pokles významu záložného práva v spoločnosti. Výsledkom Ústavy z roku 1960 a tejto roztrieštenosti bol vznik troch nových kódexov súkromného práva ako odrazu existencie nového smerovania spoločnosti. Týmito zákonmi boli:

- zákon č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník
- zákon č. 101/1963 Zb., o právnych vzťahoch v medzinárodnom obchodnom styku (Zákonník medzinárodného obchodu)
- zákon č. 109/1964 Zb., Hospodársky zákonník.

Nie menej podstatnou zmenou je aj zákon č. 22/1964 Zb., o evidencii nehnuteľností, ktorým došlo k úplnému zastaveniu vykonávania zápisov do verejných kníh. Evidencia nehnuteľností, ktorá vznikla na základe tohto zákona, mala slúžiť na účely plánovania a riadenia hospodárstva. Síce sa vykonávali aj zápisy nehnuteľností, ale tieto mali len evidenčný charakter a nezakladali práva k nehnuteľnostiam. Podmienkou účinnosti zmluvy o nadobudnutí vlastníckeho práva k nehnuteľnosti bola registrácia zmluvy na štátnom notárstve.

Občiansky zákonník - zákon č. 40/1964 Zb., je ten, ktorý je platný a účinný i dnes, ale jeho znenie sa časom menilo v závislosti od politickej situácie. V pôvodnom znení OZ bolo záložné právo upravené v §495⁶⁹, ale v podstate bolo záložné právo touto právnou úpravou vymazané z právneho poriadku.

Jediným právnym dôvodom vzniku záložného práva v občianskoprávných vzťahoch bol vznik zo zákona podľa §495 ods. 1. Bol obmedzený vznik zmluvou i rozhodnutím štátneho orgánu. K samotnému vzniku došlo hneď ako nastala skutočnosť, s ktorou zákon spájal vznik záložného práva. Vznik bol podmienený v prípade nehnuteľnosti vyznačením v evidencii nehnuteľností podľa §6 vyhlášky č. 23/1964 Zb., ktorou sa vykonáva zákon č. 22/1964 Zb. o evidencii nehnuteľností. V pracovnoprávných vzťahoch záložné právo nevznikalo vôbec. Prítomné v tuzemskom priestore bolo len ako colné záložné právo a pri vyberaní domovej dane (porovnaj §21 zákona č. 143/1961 Zb., o domovej dani), kedy v oboch prípadoch vznikalo ako zákonné záložné právo. Dôvody pre odstránenie záložného práva z právneho poriadku boli v podstate politického rázu, pretože toto bol inštitút uplatňovaný v politickom systéme, ktorý bol v príkrom rozpore v danej dobe súčasným politickým systémom.

Práva a povinnosti, ktoré vznikli pred 1.4.1964 sa spravovali ustanoveniami §495, pokiaľ neboli upravené osobitnými predpismi.

---

⁶⁹ § 495 v znení zákona 40/1964 Zb.: (1) Záložné práva a vecné bremená môžu vznikáť len zo zákona; prechádzajú s vlastníctvom veci na nadobúdateľa. (2) Záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva; vzťahuje sa na záloh, jeho prírastky a príslušenstvo. Uspokojenie zabezpečenej pohľadávky zo zálohu môže veriteľ požadovať po zročnosti pohľadávky. Ak ide o záložné právo viaznúce spoločne a nerozdielne na niekoľkých zálohoch, veriteľ je oprávnený požadovať uspokojenie celej pohľadávky alebo jej časti z ktoréhokolvek z nich. (3) Vecné bremená obmedzujú vlastníka veci tak, že je povinný niečo trpieť alebo robiť alebo niečoho sa zdržať.

Občiansky zákonník zaviedol nový spôsob zabezpečenia pohľadávky, ktoré bolo zmluvné. Zmluva sa týkala obmedzenia dispozičného práva dlžníka, prípadne jeho dedičov s nehnuteľnosťou. Mala do určitej miery nahradiť chýbajúce hypotekárne záložné právo⁷⁰. Vznik zmluvy o obmedzení prevodu nehnuteľnosti mohol byť len písomnou formou a následnou registráciou na štátnom notárstve. Podľa § 58 ods. 2 v spojitosti s §47 OZ reigstrácia na štátnom notárstve znamenala samotný vznik zmluvy o obmedzení prevodu nehnuteľnosti a súčasne aj vznik samotného obmedzenia prevodu nehnuteľnosti. Inštitút obmedzenia prevodu nehnuteľnosti bol zrušený novelou OZ zákon č. 509/1991 Zb., ktorým sa mení, doplňuje a upravuje občiansky zákonník.

Znáмым bolo i záložné právo, ktoré viazlo spoločne a nerozdielne na niekoľkých zálohoch (tzv. spoločné záložné právo) upravené v §495 ods.2 OZ.

Založné právo mohlo zaniknúť v prípade ak zanikla pohľadávka, došlo k realizácii záložného práva, alebo zanikol záloh.

2.8 Hospodársky zákonník a Obchodný zákonník

Hospodársky zákonník ako reprezentant hospodárskoprávnych vzťahov nepripúšťal inštitút záložného práva vôbec, podľa §396 dokonca dňom nadobudnutia majetku do štátneho socialistického vlastníctva zanikajú záložné práva na tomto majetku.

Špeciálna právna úprava záložného práva sa nachádzala v Hospodárskom zákonníku č. 109/1964 Zb.. Hospodársky zákonník pripušťal vznik záložného

---

⁷⁰ Plank, K. Občianske právo hmotné, II.diel, SPN, Bratislava, str. 21

práva na základe zmluvy alebo priamo zo zákona, ale len vtedy ak subjektami boli socialistické organizácie (§129c a nasl.). Zmluvné záložné právo vzniklo zápisom do evidencie nehnuteľností. Takto vzniknuté záložné právo sa riadilo §763 ods.1 zákona č. 513/1991 Zb. – Obchodný zákonník, ktorý nahradil dovtedajší predpis, tj. §§129c-129i Hospodárskeho zákonníka.

V období medzi prijatím Obchodného zákonníka a stále účinným Hospodárskym zákonníkom bola prijatá novela Hospodárskeho zákonníka, z. č. 103/1990 Zb., ktorá okrem iného upravovala záložné právo (avšak ako záväzkovoprávny vzťah a nie vecnoprávny), ručenie a zádržné právo pre vzťahy medzi podnikmi.

Obchodný zákonník upravoval záložné právo v §§297-299. Tieto ustanovenia boli zrušené zákonom č. 526/2002 Z.z., ktorým sa novelizoval OZ. Vznik záložného práva podľa ObZ mohol nastať aj na základe založenia dlhopisu v zmysle zákona č. 530/1990 Zb. o cenných papieroch v znení zákona č. 600/1992 Zb. o dlhopisoch; urýchlenie výkonu záložného práva spočívalo v predaji zálohu na verejnej dražbe, prípadne v inom vhodnom spôsobe, ak sa na tom zmluvné strany dohodli. Po výkone záložného práva mal záložný veriteľ povinnosť vydať to, čo zvýšilo z predaja predmetu záložného práva po odpočítaní hodnoty zabezpečenej pohľadávky a účelne vynaložených nákladov. Úprava zmluvy o založení cenného papiera – záložné právo k cenným papierom podľa §39 a nasl. zákona č. 600/1992 obsahovala zásadu subsidiarity voči OZ a ObZ a zároveň úpravu obvyklú pre vznik platného právneho úkonu.

2.9 Zákon o medzinárodnom obchode

Zákon o medzinárodnom obchode predstavoval pred zmenami z roku 1989 jediné úpravu, ktorá mala komplexný charakter. Zabezpečovacie prostriedky, ktoré zahŕňal, boli ručenie, zmluvná pokuta, zabezpečenie záväzku prevodom práva, zmluvné a zákonné záložné právo, zádržné právo a uznanie záväzku⁷¹. Ďalšími prostriedkami zabezpečenia boli banková záruka, kaucia, sľub odškodnenia a výhrada vlastníckeho práva. Avšak danú právnu úpravu nebolo možné použiť pre vzťahy, ktoré vznikali v rámci Československej republiky, nakoľko predmetom úpravy zákona bol medzinárodný obchod.

Občiansky zákonník naproti tomu poznal len zákonné záložné právo. Zmluvné záložné právo bolo upravené v Zákone o medzinárodnom obchode, v §161 a nasl..

Predpokladom vzniku záložného práva bola platná pohľadávka (i budúca alebo podmienená), záloh (hnutel'nosť, nehnuteľnosť, pohľadávka) a právna skutočnosť, s ktorou zákon spája vznik záložného práva (zmluva, zákon). Záložná zmluva musela obsahovať určenie predmetu záložného práva a pohľadávky, a mohla byť uzatvorená ústnym alebo písomným spôsobom. Rozdiel nastal v okamihu vzniku záložného práva, kedy pri písomnom uzatvorení záložné právo vznikalo už samotným aktom uzavretia zmluvy, pri ústnom uzavretí to bolo odovzdaním zálohu záložnému veriteľovi (§163 ZMO).

Právne následky záložného práva boli veľmi podobné tým, ktoré poznáme i v dnešnej právnej úprave. Veriteľ mal právo na uspokojenie svojej zročnej

---

⁷¹ Zákon o medzinárodnom obchode

pohľadávky zo zálohu. Záložné právo je právom in rem, a teda prechádzalo na nadobúdateľa zálohu (§174 ZMO). Ak bol záloh odovzdaný záložnému veriteľovi a súčasne to bolo dohodnuté v zmluve, veriteľ mal možnosť predať záloh vo verejnej dražbe (§174 ods. 2 ZMO). Veriteľ mal povinnosť informovať dlžníka i záložcu o pripravovanej realizácii záložného práva. Druhou možnosť pre veriteľa pri zročnosti pohľadávky bolo požiadať súd o povolenie uspokojenia zabezpečenej pohľadávky zo zálohu (§495 ods. 2 OZ). Podzáložné právo bolo známe i Zákonom o medzinárodnom obchode (§180 ZMO).

2.10 Úprava záložného práva po politických zmenách z roku 1989

Ako následok politických zmien bola nutná premena právneho poriadku. V podmienkach vtedajšej ČSSR bolo nutné v novonastolenej situácii upraviť okrem iného aj oblasť súkromného práva, konkrétne aj jednotlivé pramene práva akými sú Občiansky zákonník, Hospodársky zákonník, a Zákonník práce.

Záložné právo ako jeden z najstarších zabezpečovacích prostriedkov bolo nutné prinavrátiť do právneho poriadku a to bolo vykonané novelou Hospodárskeho zákonníka, zákon č. 103/1990 Zb., ktorý nadobudol účinnosť od 1.5.1990. V tejto podobe malo záložné právo charakter záväzkovoprávny. Svoju pravú podstatu ako zabezpečovacieho prostriedku s vecnoprávnou povahou nadobudlo až novelou Občianskeho zákonníka, zákon č. 509/1991 Zb., ktorým sa mení, doplňuje a upravuje občiansky zákonník, účinný od 1.1.1992. Rovnako k 1.1.1992 nadobudol účinnosť zákon č. 513/1991 Zb., Obchodný zákonník, kam bolo opäť zavedené záložné právo ako zabezpečovací prostriedok, a nakoniec bol novelizovaný aj Občiansky súdny poriadok zákonom č. 519/1991 Zb., ktorým sa mení a doplňuje OSP

a notársky poriadok. Súčasťou týchto premien bolo zrušenie Hospodárskeho zákonníka, ktorý bol nahradený Obchodným zákonníkom, a Zákonníka o medzinárodnom obchode. V nasledujúcich rokoch bol inštitút záložného práva niekoľko krát menený, tak v OZ ako aj v Obchodnom zákonníku, a zároveň aj v zákonoch upravujúcich záložné právo k niektorým vybraným zálohom⁷², právnych predpisoch o záložnom práve k nehnuteľnostiam, a zákonoch, ktoré podrobnejšie upravujú výkon záložného práva⁷³.

Zmeny, ktoré boli vykonané zákonom č. 509/1991 Zb., ktorým sa mení, dopĺňa a upravuje občiansky zákonník, predstavujú pozitívne smerovanie vývoja súkromného práva oproti predchádzajúcej zredukovanej existencii záložného práva v danom období vývoja spoločnosti, ale je potrebné si uvedomiť, že tieto zmeny ešte stále vychádzajú z právnej úpravy Občianskeho zákonníka z roku 1950 a teda nezodpovedajú celkovému charakteru inštitútu záložného práva ako ho poznáme z AGBG.

Jedným zo základných problémov právnej úpravy záložného práva v Občianskom zákonníku z roku 1950 je právna definícia veci, kedy tento zákonník za vec v právnom zmysle považuje len hmotné predmety a ovládateľné prírodné sily (§23 Občianskeho zákonníka z roku 1950). Tu vidno jeden z rozdielov oproti AGBG, ktorý okrem veci ako hmotného predmetu chápal ako vec v právnom zmysle súčasne aj práva. Je to markantný rozdiel, ktorého následok sa premieta do rozsahu predmetu záložného práva tak ako ho definuje zákon č. 509/1991 Zb. a následne aj

---

72 napríklad k cenným papierom – zákon č. 600/1992 Zb., ktorý bol zrušený zákonom č. 566/2001 Z.z., ochranným známkam – zákon č. 174/1988 Zb., ktorý bol zrušený zákonom č. 55/1997 Z.z.

73 novely OSŘ a zákon č. 26/2000 Sb., o verejných dražbách a zákon č. 120/2001 Sb. o súdnych exekutoch a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů

zákon č. 367/2000 Zb., ktorým bolo záložné právo v Občianskom zákonníku zásadne novelizované.

V rámci aplikačnej praxe vznikali najväčšie problémy v otázke výkonu záložného práva, pretože Občiansky zákonník z roku 1950 odmietol tzv. knižný režim záložného práva k nehnuteľnosti – záložné právo vznikalo uzavretím zmluvy a nie „reálnym odovzdaním“ v podobe vkladu do Katastra nehnuteľností. V dôsledku toho absentovala právna úprava, ktorá by vyjadrovala väzby na knižný režim, aj v nadväzujúcich zákonoch a to najmä v zákonoch exekučných. Novelizáciou OSŤ uskutočnenou zákonom č. 519/1991 Sb. bola v podstate celkovo prevzatá napríklad exekúcia predajom nehnuteľnosti v znení, v akom bola v OSŤ z roku 1950. Tento handicap právnej úpravy výkonu záložného práva bol súčasťou OSŤ až do vydania zákona č. 367/2000 Sb., ktorým sa novelizoval Občiansky zákonník.

Poslednou významnou novelizáciou záložného práva v ustanoveniach Občianskeho zákonníka bol zákon č. 317/2001 Sb., ktorého hlavným účelom bolo odstránenie určitých neustále pretrvávajúcich nejasností týkajúcich sa jednotlivých pojmov a súčasne úprava výkonu záložného práva. Nemenej podstatnou súčasťou tejto novelizácie je aj vytvorenie tzv. „registra zálohov“.

3 Záložné právo

3.1 Úvod do problematiky

Hneď na úvod by som predstavila myšlienku prof. Dvořáka, ktorý vyjadril názor, že „právna úprava zabezpečovacích prostriedkov by mala byť vcelku jednoduchá a nemala by byť cenovo neumerná. Medzi výškou zabezpečenej pohľadávky a jej zabezpečením by mala existovať určitá úmernosť (princíp proporcionality). Konečne by zriadenie zabezpečovacieho prostriedku malo veriteľa reálne utvrdzovať v tom, že ho dlžník uspokojí. Ak dlžník nesplní záväzok, mal by mať veriteľ k dispozícii jednoduchú a rýchlu realizáciu zabezpečovacieho prostriedku.“⁷⁴

Záložné právo je jedným z najbežnejších zabezpečovacích prostriedkov súkromného práva, ktoré právo pozná už od nepamäti.

Vzťah záložného práva existuje medzi subjektami, ktorými sú záložný veriteľ a záložca. Subjekt povinnosti môže byť odlišný od osoby obligačného dlžníka, ale zvyčajne je záložca aj vlastníkom založenej veci.

3.1.1 Česká republika – právna úprava do 1.1.2002

Po vývoji, ktorý bol už uvedený vyššie bolo záložné právo následne novelizované zákonom číslo 165/1998 Sb.. Zaujímavosťou je, že sa nejednalo o novelizáciu priamo Občanského zákoníka, ale o novelizáciu zákona o bankách. Z toho je evidentný veľký záujem bankového sektora na riadnom fungovaní záložného práva ako dôležitého nástroja pre rozvoj činnosti bánk.

---

⁷⁴ Dvořák, J. Aktuální otázky zajištění práv v české právní teorii a praxi. In Lazar, Ján. *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*. VII. Lubyho právnické dni: Konferencia – Smolenice 17. a 18.9.2002. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2002. s. 57-68.

Dôležitou zmenou prešlo znenie § 151f OZ, kde bolo *expresis verbis* uvedené, že ak pohľadávka nebola riadne a včas splnená, môže záložný veriteľ na súde navrhnúť predaj zálohu⁷⁵, a to i vtedy, ak je zabezpečená pohľadávka premlčaná. Jediný, ale o to väčší problém, ktorý tento zákon priniesol, bola neexistencia prechodných ustanovení o záložnom práve. Až po veľmi zdĺhavom procese i so zainteresovaním Ústavného súdu ČR vyslovil Najvyšší súd ČR právnu vetu, podľa ktorej „nárok záložného veriteľa na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky zo zálohu, ktorý vznikol pred účinnosťou zákona č. 165/1998 Sb., sa i v dobe po 1.9.1998 riadi ustanoveniami § 151f OZ, v znení účinnom do 31.8.1998“⁷⁶.

3.1.2 Česká republika – právna úprava po 1.1.2002

V Českej republike, podobne ako v Slovenskej republike, došlo k radikálnej zmene v oblasti záložného práva až v nedávnej minulosti. Prvým z radu zmien bol zákon č. 367/2000 Sb., ktorý nadobudol účinnosť od 1.1.2001. Tento zákon nanovo definoval záložné právo v Občianskom zákoníku a zároveň zrušil ustanovenia o záložnom práve v Obchodníom zákoníku. Ďalšou zmenou bolo rozšírenie vecí, ktoré sú spôsobilé byť zálohom, o obchodný podiel, a tiež i stanovenie podmienok v Obchodníom zákoníku, za ktorých môžu byť založené akcie. Vo svojich prechodných ustanoveniach sa venuje záložným právam, ktorých rozsah bol vymedzený pred účinnosťou zákona. Tie zostávajú zachované so svojimi účinkami podľa dovtedajšej právnej úpravy. V otázke uspokojenia záložného veriteľa zo zálohu však už účastníci postupujú podľa novej právnej úpravy účinnej po 1.1.2001.

---

⁷⁵ Zákon číslo 165/1998 Sb.

⁷⁶ R 70/2000, rovnako R 96/2000 uverejnené v Soudní judikatuře č. 9/2000 str. 329, usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 1730/2005, ze dne 20. července 2006

Druhým významným momentom bolo prijatie zákona číslo 317/2001 Sb., ktorý nadobudol účinnosť od 1.1.2002. Tento zákon spresnil právnu úpravu záložného práva v otázke predmetu zálohu, kedy zaviedol nové možnosti. Tými sú podnik a hromadná vec. Takisto zaviedol registráciu záložných práv k veciam, ktoré nie sú predmetom evidencie v katastri nehnuteľností, tj. Rejstřík zástav Notářské komory České republiky. Spojitosť s touto právnou úpravou má aj zákon o verejných dražbách, zákon č. 26/2000 Sb., ktorý zaviedol dobrovoľné a nedobrovoľné dražby.

Vzhľadom na neprehľadnosť výsledku práce zákonodárnej moci je nutnosťou pre úspešnosť v konaní pri realizácii záložného práva riadne zadefinovať obdobie, v ktorom vzniklo záložné práva. To znamená, aby bolo možné postupovať podľa právnej úpravy účinnnej o 1.1.2002 je žiaduce, aby záložné právo – právo na uspokojenie zo zálohu vzniklo po 1.9.1998; bez ohľadu na vznik samotného záložného práva, tj. ak vzniklo aj v období do 31.8.1998. Už z tejto stručnej ilustrácie je evidentný problém, ktorý so sebou prináša nepozornosť pri práci v zákonodárnej oblasti.

Už na prvý pohľad je právna úprava záložného práva v ČR kompaktnejšia a stručnejšia oproti slovenskej právnej úprave záložného práva. Porovnanie s predchádzajúcou úpravou, sa domnievam, by bolo zbytočné nakoľko inštitút záložného práva bol chápaný skôr ako súčasť ZMO než OZ.

Tak ako som poznamenala vyššie, predmetom zálohu sa okrem iných vecí a práv stal i podnik alebo iná hromadná vec. Ich definícia sa nachádza v §5 Obchodního zákoníka. Tejto zmene predchádzala úprava spred 1.1.2002, ktorá počítala s prijatím samostatného zákona o založení podniku. K prijatiu tohto zákona však nedošlo. Podnik sa podľa Obchodního zákoníka (§5 ods.2) považuje za hromadnú vec. Z toho vyplýva, že súčasťou podniku môžu byť

i veci nehnuteľné, ktoré sú evidované v katastri nehnuteľností. Ale záložné právo k podniku vzniká až zápisom v Rejstříku zástav. To znamená, že takýmto spôsobom môžu byť založené i nehnuteľnosti; zápis sa však neobjaví v katastri nehnuteľností. To poukazuje na nekoordinovanosť prijímania právnej úpravy a na riziko vzniku problémov v súvislosti s týmto predmetom záložného práva. V tomto prípade bol slovenský zákonodarca dôslednejší a v § 151f OZ vyžaduje i registráciu v osobitnom registri, ktorým je v tomto prípade kataster nehnuteľností.

3.1.3 Slovenská republika

Záložné právo je jedným zo zabezpečovacích prostriedkov známych slovenskému súkromnému právu. Je upravené v Občianskom zákonníku §§151a – 151md. Táto úprava bola začlenená do OZ až zákonom číslo 526/2002 Z.z. účinný od 1. januára 2003. Týmto zákonom bola vykonaná reforma záložného práva v rámci súkromného práva.

Reforme predchádzala veľká novela Občianskeho zákonníka a prijatie Obchodného zákonníka. Táto novela spolu s novým Obchodným zákonníkom bola výsledkom až príliš rýchleho legislatívneho procesu a mala za následok nekvalitnú právnu úpravu zabezpečovacích prostriedkov, ktorá sa vyznačovala roztrieštenosťou, duplicitou a početnými obsahovými nedostatkami, ktoré prispievali k nízkej efektívnosti⁷⁷. Ako predloha danej právnej úprave slúžil Občiansky zákonník z roku 1950 (Zákon č. 141/1950 Zb.) a Zákon o medzinárodnom obchode (Zákon č. 101/1963 Zb.).

---

77 Lazar, J. Prostriedky zabezpečenia pohľadávok a možnosti ich uspokojenia v slovenskom práve, In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002, str. 22

Iným zaujímavým inštitútom bola právna úprava inštitútu obmedzenia prevodu nehnuteľností (§58 OZ). Dohodou sa vlastník zaväzoval, že svoju nehnuteľnosť neprevedie, pokiaľ nebude splnená pohľadávka. Tieto obmedzenia, ktoré vznikli pred 1.1.1992, podľa §874 OZ platia aj naďalej, ak nezanikli⁷⁸.

Inštitút obmedzenia prevodu nehnuteľnosti okrem Občianskeho zákonníka existoval taktiež v právnej úprave Zákonníka práce. Táto duplicitná právna úprava bola zmenená až prijatím nového Zákonníka práce, z. č. 311/2001 Z.z., kedy bola úprava tohto inštitútu v Zákonníku práce zrušená.

V rámci platnej právnej úpravy je záložné právo upravené v Občianskom zákonníku, ako generálnej norme. V Obchodnom zákonníku je osobitne upravené záložné právo na obchodný podiel (§117a) a záložné právo k akciám na meno, ktorých prevoditeľnosť je obmedzená (§156 ods.10). V znení Zákonníka práce existuje inštitút záložnej zmluvy k nehnuteľnosti, kedy cieľom je zabezpečiť pohľadávku zamestnávateľa, ktorá vznikla z nároku na náhradu škody na zverených hodnotách alebo keď zamestnanec spôsobil škodu úmyselne.

V zákone o cenných papieroch, zákon č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) je upravené zmluvné záložné právo, zákonné záložné právo a zabezpečovacie prevody cenných papierov v §§45 – 53. Zmluvné záložné právo vzniká až registráciou záložného práva v osobitnej evidencii založených cenných papierov, ktorý vedie Centrálny depozitár cenných papierov. Na listinných cenných papieroch sa vyznačí doložkou „na založenie“, na cenných papieroch prevoditeľných rubopisom sa vyžaduje

---

78 Vojčík, P. Občiansky zákonník – stručný komentár, Bratislava: IURA EDITION, 2008, str. 387

písomné vyhlásenie majiteľa cenného papiera priamo na cennom papieri (záložný rubopis) s uvedením osoby záložného veriteľa. Záložný veriteľ nesmie ďalej previesť takýto cenný papier. Zmluvné záložné právo na zaknihovaný cenný papier vzniká aj poskytnutím úveru v zmysle §45 ods. 6 Zákona o cenných papieroch. V tomto prípade sú ale zmluvné strany zadenované ako záložný veriteľ je Národná banka Slovenska a záložný dlžník, záložca. Centrálny depozitár má len povinnosť na základe pokynu Národnej banky Slovenska taký zápis vykonať. Toto záložné právo trvá len po dobu obchodného vzťahu z uzavretého obchodu. Akékoľvek zmeny záložného práva nadobúdajú účinnosť až po vykonaní predmetnej zmeny v registri záložných práv, tj. centrálny depozitár.

Zmluva o založení cenných papierov sa spravuje ustanoveniami Obchodného zákonníka a Občianskeho zákonníka o záložnom práve, ak zákon neustanovuje inak. Nakoľko bola právna úprava záložného práva v Obchodnom zákonníku zrušená zákonom č. 526/2002 Z.z., do úvahy prichádza len subsidiárne použitie Občianskeho zákonníka. Vylučuje sa založenie cenného papiera, ktorý je už raz založený. Pri nakladaní so založeným cenným papierom pôsobí záložné právo aj voči nadobúdateľovi. Pri zmluvnom záložnom práve k cennému papieru môže byť záložcom len majiteľ cenného papiera. Ak pohľadávka nebola riadne a včas splnená, záložný veriteľ je oprávnený založený cenný papier predať prostredníctvom obchodníka s cennými papiermi.

Zákonné záložné právo k cenným papierom sa riadi ustanoveniami osobitného zákona, napr. zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov. Zmluva o zabezpečovacom prevode cenných papierov sa spravuje

ustanoveniami Občianskeho zákonníka o zabezpečení záväzkov prevodom práva.

3.2 Povaha záložného práva

Záložné právo sa radí medzi práva s vecnoprávnou povahou, kedy je súčasne právom akcesorickým a má subsidiárnu povahu⁷⁹. Tieto princípy sú vysvetlené nižšie.

3.2.1 Subsidiarita

Slovo „subsidiarita“ má latinský pôvod a znamená *subsidiaris* – pomocný, podporný od *subsidium* – pomoc, podpora. V tomto zmysle je tento pojem aj aplikovaný v právnej teórii a praxi SR. Podobne je to aj v ČR, s ktorou zdieľame veľkú časť spoločnej histórie 20. storočia a teda aj zákonodarca Českej republiky pokračuje v tradícii rímskoprávnej teórie.

Pojem „subsidiarita“ znamená, že záložné právo je vo vzťahu k zabezpečovanej pohľadávke v postavení podpornom. Inými slovami, záložné právo je možné použiť k uspokojeniu záložného veriteľa až vtedy, ak zabezpečovaná pohľadávka vrátane príslušenstva nebola včas a riadne uspokojená alebo nezanikla iným spôsobom⁸⁰, ako napr. splnutím osoby veriteľa a dlžníka. Ak by zabezpečovaná pohľadávka zanikla iným spôsobom, i záložné právo by automaticky zaniklo bez potreby ďalšej právnej skutočnosti.

Ako už z hore uvedeného vyplýva, záložné právo nemôže existovať samé bez existencie primárneho vzťahu medzi veriteľom a dlžníkom. Preto je dôležité

---

⁷⁹ Lazar, J. a kol. Základy občianskeho hmotného práva, Bratislava: IURA EDITION 2004, str. 301

⁸⁰ Giese, E. a kol. Zajištění závazků v ČR, C.H.BECK, 2003, str. 37

ustáliť alebo sa aspoň pokúsiť ujasniť situáciu, kedy primárny vzťah medzi veriteľom a dlžníkom zanikol. Aké je v takejto situácii postavenie záložného práva, resp. ostatných zabezpečovacích inštitútov súkromného práva?

Ak sa dve strany dohodli na vzniku primárneho vzťahu a zároveň sa dohodli aj na vzniku zabezpečenia, tak je na vôli strán prejavenej v úverovej zmluve ako aj na povahe zvolených zabezpečovacích prostriedkov, či aj po odstúpení od úverovej zmluvy má trvať zmluvné zabezpečenie, či sa toto zabezpečenie vzťahuje nielen na primárny záväzok z úverovej zmluvy, tvoriaci povinnosť zaplatiť úver aj s úrokami, ale aj na povinnosť vrátiť zaplatenú časť úveru aj s úrokami vyplývajúcu z odstúpenia od zmluvy⁸¹. Podstatnou otázkou tejto situácie je, či v prípade odstúpenia od úverovej zmluvy zaniklo aj zabezpečenie záväzku en bloc.

Nakoľko sa jedná o zmluvu uzavretú podľa Obchodného zákonníka a Obchodný zákonník pozná špeciálnu úpravu odstúpenia od zmluvy, je nutné postupovať v jeho zmysle. Podľa §344 Obchodného zákonníka je možné odstúpiť od zmluvy len v prípadoch, ak tak ustanovuje zmluva strán alebo na základe zákona. V §351 ods. 1 Obchodného zákonníka sú upravené účinky odstúpenia od zmluvy tak, že odstúpením od zmluvy zanikajú všetky práva a povinnosti strán zo zmluvy⁸². Ďalej v §506 Obchodného zákonníka je upravený postup odstúpenia od zmluvy v prípade omeškania dlžníka s plnením povinnosti. V nadväznosti na horeuvedené skutočnosti je nutné ozrejmiť rozdiel v ponímaní účinkov odstúpenia od zmluvy podľa Obchodného a Občianskeho zákonníka. V §349 ods. 1 Obchodného

---

⁸¹ Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, 21.4.1999, 32 Cdo 1066/98, SJ 8/99, str. 305

⁸² §351 ods. 1 Obchodného zákonníka: Odstoupením od smlouvy zanikají všechna práva a povinnosti stran ze smlouvy. Odstoupení od smlouvy se však nedotýká nároku na náhradu škody vzniklé porušením smlouvy, ani smluvních ustanovení týkajících se volby práva nebo volby tohoto zákona podle § 262, řešení sporů mezi smluvními stranami a jiných ustanovení, která podle projevené vůle stran nebo vzhledem ke své povaze mají trvat i po ukončení smlouvy.

zákonníka je uvedený mechanizmus odstúpenia od zmluvy formou doručenia prejavu vôle oprávnenej strane, teda následky pôsobia ex nunc. Všeobecný spôsob odstúpenia od zmluvy v zmysle Občianskeho zákonníka podľa §48 ods. 2 odstúpenie od zmluvy má za následok zánik zmluvy od počiatku – ex tunc. Teda obchodnoprávna úprava nevytvára situáciu bezdôvodného obohatenia v čase po odstúpení od zmluvy.

Ak sa zmluvné strany dohodli v úverovej zmluve, že aj po odstúpení od zmluvy trvajú záväzky vyplývajúce zo zabezpečenia záložným právom a blankozmenkou, je zrejmé z povahy týchto zabezpečovacích inštitútov, že zabezpečujú nielen primárny vzťah, ale aj sekundárny „modifikovaný“ vzťah v podobe vrátenia celej sumy nezaplateného úveru aj s príslušenstvom v dôsledku odstúpenia od zmluvy.

Záložné právo je právom subsidiárnym, to znamená okrem iného, že záložné právo je podporným zdrojom uspokojenia pohľadávky záložného veriteľa, ktorý sa môže uplatniť len vtedy, ak pohľadávka nebola dlžníkom včas a riadne splnená a nezanikla ani iným spôsobom. Ak nie je nutný výkon záložného práva k uspokojeniu pohľadávky záložného veriteľa pretože zanikla zabezpečovaná pohľadávka, zaniká tiež záložné právo. Odstúpením od úverovej zmluvy v zmysle §506 Obchodného zákonníka pohľadávka veriteľa nezanikla. Ak bolo k jej zabezpečeniu zriadené záložné právo, nezaniká odstúpením od zmluvy ani záložné právo. Z toho vyplýva, že záložné právo môže slúžiť k uspokojeniu pohľadávky záložného veriteľa pozostávajúcej z dlžnej sumy aj s úrokami zo zálohu⁸³.

Ďalším prejavom subsidiarity záložného práva je obmedzenie pre záložného veriteľa, ktorý môže využiť záložné právo len pre uspokojenie predmetnej

---

⁸³ Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, 15.3.2000, 31 Cdo 2851/99, R 15/2001

zabezpečenej pohľadávky, ktorá sa stala splatnou⁸⁴. Nemôže ho použiť na uspokojenie akejkoľvek inej pohľadávky, ktorú má voči tomu istému obligačnému dlžníkovi a to ani za predpokladu, že by záloh svojou hodnotou bol postačujúci na prípadné uspokojenie veriteľa pri zlyhaní dlžníka. Zákon nezakazuje možnosť, aby na jednom predmete záložného práva viazlo niekoľko záložných práv, tak jedného záložného veriteľa ako aj viacerých rôznych veriteľov, ak hodnota predmetu záložného práva je dostatočná, prípadne sa na tom subjekty dohodli aj bez ohľadu na hodnotu zálohu.

V okamihu kedy sa dlžník dostane do konkurzu pre nesplnenie si povinnosti voči niektorým svojim veriteľom, má veriteľ, ktorý má svoju pohľadávku zabezpečenú zabezpečovacím prostriedkom, napr. záložným právom, právo aby jeho zabezpečená pohľadávka bola podľa poradia rozhodujúceho na jej uspokojenie za podmienok ustanovených zákonom uspokojená z výtťažku zo speňaženia majetku, ktorým bola zabezpečená⁸⁵. Rozhodujúcim bodom pre úspešné vymoženie pohľadávky je, aby veriteľ svoju pohľadávku riadne prihlásil a súčasne v rámci prihlášky uviedol aj druh, poradie a právny dôvod vzniku zabezpečovacieho práva, spolu s určením majetku, ktorým je jeho pohľadávka zabezpečená, a sumu, do výšky ktorej je zabezpečená. Ak prihláška zabezpečenej pohľadávky tieto údaje neobsahuje, zabezpečovacie právo sa nepovažuje za prihlásené a uplynutím lehoty na prihlasovanie pohľadávok zanikne⁸⁶. Z toho vyplýva, že zákon obsahuje priamo jednu z možností zániku zabezpečovacieho prostriedku a to z dôvodu nesplnenia si povinnosti veriteľa.

Česká republika v situácii rýchlo prebiehajúcich hospodárskych zmien prijala v Parlamente ČR nový insolvenčný zákon, zákon č. 182/2006 Sb. o úpadku

---

84 Giese, E. a kol. Zajištění závazků v ČR, C.H.BECK, 2003, str. 37

85 §28 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii

86 §29 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii

a spôsoboch jeho řešení (insolvenční zákon). Najradikálnejšia zmena tohto zákona bola hlavne v dobe úpadku veľkých firiem, ktoré zamestnávali stovky zamestancov a tí ostali bez vyplatených miezd. Insolvenčný zákon rieši situáciu zabezpečenej pohľadávky hlavne formou zadefinovania zabezpečeného veriteľa, tj. v zmysle §2 písm. g je to veriteľ, ktorého pohľadávka je zabezpečená majetkom, ktorý je súčasťou majetkovej podstaty. Týka sa to všetkých zabezpečovacích prostriedkov, ktorá prichádzajú do úvahy pre zabezpečenie pohľadávky veriteľa. V insolvenčnom konaní má dlžník povinnosť uviesť veriteľov, o ktorých je mu známe, že majú voči nemu pohľadávku zabezpečenú, alebo ktorí si uplatňujú uspokojenie svojej pohľadávky, oddelene⁸⁷, aby bolo insolvenčné súdu a správcomi zjavné, že sa pristúpilo alebo pristúpi k výkonu zabezpečovacieho prostriedku. Ak má veriteľ zabezpečenú pohľadávku a chce si ju prihlásiť do konania v zmysle insolvenčného zákona, je povinný v prihláške uviesť zmluvu alebo iný dôvod vzniku pohľadávky⁸⁸; popísať okolnosti, ktoré viedli k vzniku pohľadávky; ak je zabezpečovací prostriedok vykonateľný, musí túto skutočnosť taktiež uviesť v prihláške svojej pohľadávky a zároveň uviesť aj na základe akého rozhodnutia sa tak stalo (rozhodnutie súdu, exekútorske rozhodnutie a pod.); uviesť druh zabezpečenia a zmluvu, ktorou toto zabezpečenie vzniklo, predmet zabezpečenia, dátum vzniku zabezpečenia. Veritelia, ktorých pohľadávky sú zabezpečené, sa v rozsahu zabezpečenia uspokojujú zo speňaženia veci, práva alebo inej majetkovej hodnoty, ktorou bola pohľadávka zabezpečená. Pre poradie uspokojenia je rozhodujúca doba vzniku záložného práva resp. vo všeobecnosti doba vzniku zabezpečovacieho prostriedku. Ak je pohľadávka veriteľa zabezpečená inak než majetkom dlžníka, tak sa dokladujú rovnaké informácie a navyše je nutné doplniť informácie o vlastníkovi predmetu zabezpečenia, resp. informácie

---

87 §104 ods. 3 insolvenčního zákona

88 §166 a nasl. insolvenčního zákona

identifikujúce ručiteľa. Podobne sa postupuje, ak je pohľadávka zabezpečená predmetom zabezpečenia, ktorý je vo vlastníctve nielen dlžníka, alebo ak ide o zabezpečenie majetkom, ktorý prináleží do majetkovej podstaty dlžníka⁸⁹. V prípade existencie iného zabezpečenia je nutné vyplniť podobné náležitosti ako bolo uvedené vyššie.

Problematická bola hlavne situácia, kedy záložné právo zabezpečovalo budúcu pohľadávku alebo pohľadávku spojenú s podmienkou. V prípade budúcej pohľadávky bolo postavenie záložného veriteľa komplikované, ak napr. záloh, ktorý mal zabezpečiť budúcu pohľadávku, bol súčasťou majetku záložného dlžníka a ten sa v zmysle konkurzného konania stal majetkom podliehajúcim konkurzu. Súčasná právna úprava konkurzného konania v SR, zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov však pamätá aj na túto situáciu a uvádza v §28 ods. 1, veta druhá, že: „Toto právo musí byť v konkurze riadne a včas uplatnené prihláškou, inak pohľadávku nemožno v konkurze uspokojiť a na práva z nej sa v konkurze neprihliada; to platí rovnako aj pre budúce pohľadávky, ktoré sa uplatňujú prihláškou.“ Povinnosťou veriteľa pohľadávky, ktorá ešte len v budúcnosti vznikne a má byť zabezpečená záložným právom, je v zmysle zákona preukázať právny dôvod vzniku budúcej pohľadávky. Zákon rovnako chráni aj ostatné subjekty, v tomto prípade aj záložného dlžníka, ktorý by mal za záložcu plniť záväzok⁹⁰.

Z toho vyplýva, že právna úprava si uvedomuje súčasný trend v trhových vzťahoch a plne sa prikláňa na stranu veriteľa, ktorý má svoju pohľadávku

---

89 §205 a nasl. insolvenčného zákona

90 §28 ods. 4 zákona o konkurze a reštrukturalizácii: „Ako podmienené pohľadávky prihlasujú svoje budúce pohľadávky voči úpadcovi aj ručiteľia, spoludlžníci a záložcovia úpadcu, ako aj ďalšie osoby, ktorým vznikne po vyhlásení konkurzu pohľadávka voči úpadcovi, ak budú za neho plniť záväzok. Ako podmienené pohľadávky prihlasujú svoje budúce pohľadávky voči úpadcovi aj ďalšie osoby, ak to ustanovuje tento zákon.“

zabezpečenú záložným právom. Je to veľký posun oproti predchádzajúcej úprave, ktorá toto výsostné postavenie veriteľa potláčala na úkor dlžníka a nútila veriteľa častokrát postupovať na hrane zákona, príp. obmedzovala obchodné vzťahy pre strach z prípadnej straty z dôvodu nevykonalnosti práva veriteľa prostredníctvom zabezpečovacieho prostriedku.

Ďalšou situáciou je, keď záložné právo zabezpečuje pohľadávku spojenú s podmienkou. Opäť, v predchádzajúcej právnej úprave bolo postavenie veriteľa v konkurznom konaní neisté, ale nový zákon prináša zmenu pre záložných veriteľov v podobe §28 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Základnou podmienkou pre úspešné prihlásenie pohľadávky s podmienkou je preukázanie vzniku „podmienenej“ pohľadávky⁹¹ a uvedenie konkrétnej podmienky, od ktorej závisí vznik pohľadávky⁹². Ďalej zákon uvádza, že ako podmienené pohľadávky si prihlasujú svoje budúce pohľadávky aj ďalšie subjekty, napr. ručiteľia či záložcovia úpadcu – dlžníka⁹³.

Kritický je okamih kedy sa začne exekúcia alebo konkurz voči zálohu, ale zabezpečená pohľadávka sa ešte nestala splatnou, v dôsledku čoho nemožno začať s výkonom záložného práva. Z tohto dôvodu je záložné právo veriteľa, ktoré malo chrániť veriteľovu pohľadávku, ohrozené, pretože môže zaniknúť skôr, než by prišlo k jeho uplatneniu⁹⁴. V súčasnej situácii sa využíva fikcia, v rámci ktorej pohľadávky, ktoré vznikli pred vyhlásením konkurzu, ale ešte neboli splatné, sa od vyhlásenia konkurzu až do zrušenia

---

91 §28 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii: " V konkurze prihláškou uplatňujú pohľadávky aj veriteľia pohľadávok, ktorých vznik je viazaný na splnenie podmienky (ďalej len podmienená pohľadávka). Uplatňovať práva z podmienenej pohľadávky však podmienený veriteľ v konkurze môže, až keď správcom preukáže vznik podmienenej pohľadávky, ak tento zákon neustanovuje inak."

92 §29 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii

93 §28 ods. 4 zákona o konkurze a reštrukturalizácii

94 Giese, E. a kol. Zajištění závazků v ČR, C.H.BECK, 2003, str. 38

konkurzu považujú za splatné. Tak isto sa postupuje aj v prípade podmienených pohľadávok veriteľa⁹⁵.

Z titulu svojej povahy a vecnoprávneho charakteru sa pri prechode a prevode zálohu aplikuje pravidlo, že záložné právo pôsobí voči nadobúdateľovi zálohu. Pre nadobúdateľa to znamená, že na neho prechádzajú všetky práva i povinnosti vyplývajúce zo zaťaženia nadobudnutého majetku záložným právom. Medzi najdôležitejšie povinnosti patrí povinnosť strpieť výkon záložného práva. Táto povinnosť pôsobí na každého nového vlastníka zálohu⁹⁶. Zmenu tejto povinnosti môže priniesť zmluva medzi záložným veriteľom a záložcom, kedy záložca má možnosť previesť na iného celý záloh alebo jeho časť bez zaťaženia, alebo ak tak ustanovuje Občiansky zákonník alebo osobitný zákon. Občiansky zákonník upravuje dve možnosti:

- záložca previedol záloh v bežnom obchodnom styku v rámci výkonu predmetu podnikania
- nadobúdateľ zálohu bol bona fidei a ani pri vynaložení náležitej starostlivosti neprestal byť dobromyseľný v tom, že nadobúda vec nezataženú záložným právom⁹⁷. Ale ak sa jedná o záložné právo registrované v registri záložných práv, platí vyvrátiteľná domnienka, že nadobúdateľ nie je dobromyseľný. Možnosťou pre nadobúdateľa je vyvrátenie domnienky dôkazom opaku.

Tieto zákonom ustanovené výnimky sa neuplatnia pri registrácii v osobitnom registri.

---

95 §46 zákona o konkurze a reštrukturalizácii

96 nález ÚS ČR č. 121, sv. 9

97 Lazar, J. a kol. Základy občianskeho hmotného práva, Bratislava: IURA EDITION, 2004, str. 301

Vo všeobecnosti možno povedať, že na prevod zálohu záložca nemusí žiadať záložného veriteľa o súhlas; činí tak len v prípade, ak sa tak dohodli v zmluve. Súhlas veriteľa je ale potrebný, ak sa jedná o exekučné konanie vedené na záloh treťou osobou, odlišnou od záložného veriteľa.

Subsidiárna povaha záložného práva je novou právnou úpravou záložného práva posilnená v prospech veriteľa prostredníctvom zdokonaleného a zrýchleného výkonu záložného práva. Priamym dôsledkom je možnosť veriteľa sa priamo uspokojiť speňažením zálohu spôsobom určeným v zmluve, prípadne vo verejnej dobrovoľnej dražbe, alebo sa uspokojiť predajom zálohu prostredníctvom exekútora.

3.2.2 Akcesorita

Slovo „akcesorita“ pochádza latinského jazyka „accessus“ – prístup, prístup k ..., pozmenený význam malo v stredovekej francúzštine a angličtine, kde znamenalo „pomocník“ (Middle English „accessorie“, from Medieval Latin „accessorius“, from accessor, helper (pomocník))⁹⁸, napriek tomu sa význam slova akcesorita udržal v latinskom význame slova až do dnešných dní a právna teória používa tento pojem aj v súčasnej dobe.

Akcesorická povaha záložného práva znamená, že vznik, zmena i zánik záložného práva závisí od hlavného vzťahu medzi veriteľom a dlžníkom, tj. je priamo späté s pohľadávkou veriteľa voči dlžníkovi. Pohľadávka, ktorá má byť zabezpečená, musí buď v čase zriadenia záložného práva existovať, alebo vznikne až v budúcnosti, alebo jej vznik závisí od splnenia

---

⁹⁸ <http://www.thefreedictionary.com/accessory>, 28.4.2012, 18.04 hod.

podmienky⁹⁹. Z toho vyplýva, že ak by pohľadávka nevznikla alebo by nebola splnená podmienka, záložné právo by taktiež nevzniklo.

Výnimku z akcesority záložného práva predstavuje zabezpečenie budúcich alebo podmienených pohľadávok. Záložné právo vznikne aj vtedy, ak má zabezpečovať len časť pohľadávky. Z charakteru záložného práva vyplýva, že môže zabezpečovať pohľadávku, ktorá vznikla, ale aj pohľadávku, ktorá ešte len má vzniknúť, prípadne je viazaná na splnenie podmienky podľa §36 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Pohľadávkou, ktorá má vzniknúť v budúcnosti, sa rozumie pohľadávka, ktorá vznikne¹⁰⁰ na základe zmluvy o zmluve budúcej podľa §50a Občianskeho zákonníka, prípadne podľa iného dojednania subjektov, ktoré ale obsahuje záväzok zriadiť určitú pohľadávku v budúcnosti¹⁰¹. Možnou budúcou pohľadávkou je tiež prípadná pohľadávka veriteľa, ktorá mu vznikne v dôsledku odstúpenia od zmluvy, podľa ktorej vznikla pôvodná zabezpečená pohľadávka, pretože zmluva sa odstúpením rusí. Môže to byť aj zabezpečenie pohľadávky z bezdôvodného obohatenia, tj. právo veriteľa na vrátenie toho, čo podľa pôvodnej zmluvy poskytol dlžníkovi¹⁰². Jednou z podstatných náležitostí záložnej zmluvy je aj označenie zabezpečovanej pohľadávky. Ak to má byť pohľadávka, ktorá vznikne až v budúcnosti, je potrebné v zmluve označiť nielen na základe akého titulu vznikne, ale hlavne v akej podobe vznikne. Napríklad ak má vzniknúť zmluva o pôžičke, je nutné označiť zabezpečovanú pohľadávku ako pôžičku a nie ako záväzok poskytnúť pôžičku; a to aj napriek tomu, že v dobe uzavretia

---

99 Vojčík, P. Občiansky zákonník – stručný komentár, Bratislava: IURA EDITION, 2008, str. 396

100 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, 14.5.2004, 21 Cdo 2217/2003, SJ 6/2004, str. 428: „Pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti, sa rozumie pohľadávka, jež bude založená na základe smlouvy uzavřené na základě smlouvy o smlouvě budoucí...“

101 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, 25.11.2005, 21 Cdo 2939/2004, R 70/2006, Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, 14.5.2004, 21 Cdo 2217/2003, SJ 6/2004, str. 428

102 Eliáš, K. a kol. Občiansky zákonník, veľký akademický komentár, 1. svazek, Linde, Praha 2008, str. 726

záložnej zmluvy ešte k pôžičke nedošlo a vzhľadom na to, že má byť záložným právom zabezpečená budúca pohľadávka, ani dôjsť nemohlo.

Občiansky zákonník k platnosti zmluvy o zriadení záložného práva vyžaduje, aby v nej bola určená zabezpečovaná pohľadávka, a nie aby taká pohľadávka aj v skutočnosti vznikla. A preto ak platne nevznikla pohľadávka, ktorá má byť zabezpečená, nevznikne ani záložné právo a to ani vtedy, ak by záložná zmluva bola perfektná, nakoľko záložné právo je akcesorickým právom. Ak neexistuje zabezpečovaná pohľadávka, nie je to dôvod neplatnosti záložného práva; táto okolnosť má za následok, že podľa záložnej zmluvy, aj keď je to platný právny úkon a aj keď bolo záložné právo vyznačené v NCR alebo napr. v katastri nehnuteľností, záložné právo ani nevznikne.

Dôležité je tiež si uvedomiť, že ak záložné právo zabezpečuje pohľadávku, ktorá má vzniknúť v budúcnosti, alebo je jej vznik viazaný na splnenie podmienky, alebo sa jedná kombináciu oboch typov, potom z akcesorickej povahy záložného práva vyplýva, že bude zabezpečovať len takú pohľadávku, alebo jej časť, ktorá vznikla. Ak neboli poskytnuté finančné prostriedky v takej výške, ako bolo dohodnuté v záložnej zmluve, tak potom je zabezpečená len taká suma, ktorá bola poskytnutá. Dôležitosť existencie záložného práva, ktoré zabezpečuje pohľadávku, ktorá má vzniknúť až v budúcnosti tkvie v jej ekonomickom význame. V rámci bežného života sme sa už určite stretli s tzv. účelovým úverom, tj. úver, ktorý je poskytnutý na určitý, vopred určený účel a prostriedky, ktoré sú takto poskytnuté, musia byť pod hrozbou sankcie použité len pre tento účel. Požiadavka právnej

istoty tak na strane veriteľa ako aj dlžníka si vyžaduje, aby rozsah prostriedkov, ktoré by mali byť čerpané, boli limitované¹⁰³.

Záložné právo je akcesorickým záväzkom a preto je jeho existencia podmienená existenciou alebo aspoň predpokladanou existenciou budúceho dlhu. Preto ak veriteľ uzavrel úverovú zmluvu so spoločnosťou s ručením obmedzeným, ale záložná zmluva uvádza ako záložcu zabezpečenej pohľadávky fyzickú osobu, nie je týmto zabezpečený úver, a to aj napriek tomu, že sa jedná o konateľa tejto spoločnosti. K neexistujúcemu dlhu voči konateľovi spoločnosti záložné právo vzniknúť nemohlo¹⁰⁴. Podmienkou vzniku existencie záložného práva ako zabezpečovacieho inštitútu je existencia hlavného dlhu. Toto právo nemôže existovať samo o sebe. Pretože sa zmluvou o zriadení záložného práva záložca zaviazal zabezpečiť dlh, ale úverová zmluva bola uzavretá medzi inými subjektami, nevznikla žiadna pohľadávka, ktorá by bola zabezpečená. Z toho vyplýva, že sa mal zabezpečovať vzťah, ktorý nevznikol a ani sa nepredpokladalo jeho vzniknutie.

Pre správne označenie danej situácie by bolo vhodné trvať na rozlišovaní zriadenia a vzniku záložného práva, pretože záložné právo nemôže vzniknúť k pohľadávke, ktorá neexistuje¹⁰⁵.

Okrem toho je veľmi podstatné si uvedomiť, že záložné právo zabezpečuje pohľadávku len s ohľadom na zabezpečovanú pohľadávku a nie s ohľadom na osobu dlžníka, preto aj ak dlžník umrel alebo zanikol, pohľadávka veriteľa existuje naďalej.

---

¹⁰³ Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M. a kol. Občianský zákoník II, komentár, Praha, C.H.Beck, 2008, str. 966

¹⁰⁴ Rozsudok Vrchného súdu v Prahe, 27.9.1994, 5 Cmo 33/94, SR 3/1996, str. 49

¹⁰⁵ Vojčík, P. Občiansky zákoník – stručný komentár, Bratislava: IURA EDITION, 2008, str. 396- ibid.

Smrťou fyzickej osoby povinnosť plniť dlh nezaniká, s výnimkou prípadu, že by sám dlžník bol povinný osobne plniť (porovnaj §579 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pretože nezanikla povinnosť plniť, nezaniklo ani zabezpečenie záložným právom. Nič na tejto situácii nemení ani dedičské právo, kde podľa §470 ods. 1 Občianskeho zákonníka na dediča prechádzajú povinnosti – dlhy poručiteľa, a teda tieto dlhy nezanikajú. Preto nie je možné uvažovať o zániku dlhov poručiteľa, ani ak prevyšujú výšku nadobudnutého dedičstva a ani, že sa vzťahujú na iné osoby než dedičov. Súdna prax vo svojej rozhodovacej činnosti dospela k názoru, že na uplatnení pohľadávky veriteľa, ktorá bola zabezpečená treťou osobou, nemá vplyv skutočnosť, že dlžník umrel a nie je nikto iný, kto by za jeho dlhy zodpovedal, a rovnako ani skutočnosť, že dediči zodpovedajú za dlhy poručiteľa len do výšky nadobudnutého dedičstva¹⁰⁶.

Ak dlžníkom bola právnická osoba, prechádza jej povinnosť na jej nástupnícké spoločnosti alebo na iných jej právnych nástupcov. Ak právnická osoba zanikla bez nástupcu, je evidentné, že nie je nikto, na koho by táto povinnosť prešla. V zákone sa výslovne neuvádza, aké následky sú spojené s touto skutočnosťou vo vzťahu k dlhom, ktoré ostali po zaniknutej právnickej osobe; časť právnej teórie a praxe zastáva názor, že dlh zanikol, pretože nemôže „existovať bez nositeľa povinnosti“ a teda musela rovnako zaniknúť aj jemu zodpovedajúca pohľadávka. Tento názor ale nie je v zhode so základnou povahou záložného práva ako zabezpečovacieho inštitútu, ktorou je akcesorita. Na základe toho je nutné potvrdiť tézu, že zabezpečenie tretími osobami nezanikne, ak zanikol dlžník. Zmysel zabezpečenia pohľadávky tkvie v tom, že veriteľ, ktorý nemôže byť uspokojený dlžníkom, má nárok na uspokojenie zo zabezpečenia, ktoré poskytli tretie osoby. To

---

106 Rozsudok Najvyššieho súdu ČSR, 26.1.1973, 1 Cz 78/72, Sbíрка soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1973

znamená, že nezanikla povinnosť náhradného dlžníka, ktorá vznikla z titulu poskytnutého zabezpečenia, pretože okolnosti týkajúce sa hlavného dlžníka nezasahujú do právnych pomerov náhradného dlžníka a preto nemôžu mať za následok zánik jeho povinnosti voči veriteľovi. Na základe tejto úvahy je nutné považovať záver, že záložné právo nezaniká, ak dlh zodpovedajúci zabezpečenej pohľadávke nemôže byť uspokojený právnickou osobou ako dlžníkom preto, že zanikla bez nástupcu, za správny. Tento záver je všeobecne platný pre všetky zabezpečovacie inštitúty súkromného práva poskytnuté tretou osobou¹⁰⁷.

Druhým momentom je, že ak hlavný vzťah zanikne, zanikne i záložné právo podľa §151md ods 1 písm. a OZ. To platí i pre premlčanie, aj keď pohľadávka je premlčaná a záložné právo ešte nie, má veriteľ právo na uspokojenie sa zo zálohu v zmysle §151j ods. 2 OZ. Záložné právo sa nepremlčuje skôr než zabezpečená pohľadávka z titulu svojho charakteru ako akcesorického práva a teda sleduje osud hlavného právneho vzťahu¹⁰⁸.

Na druhú stranu je nutné povedať, že záložné právo sa premlčuje ako každé iné majetkové právo, tj. vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa §100 ods. 2 OZ. Špeciálne, alebo osobitné premlčacie doby záložného práva sa týkajú situácie, ak bolo záložné právo priznané právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného orgánu, vtedy je jeho dĺžka desať rokov odo dňa kedy sa malo podľa rozhodnutia plniť. Ďalšou špeciálnou premlčacou dobou je v prípade uznania dlhu čo do dôvodu výšky záložným dlžníkom, ktorá sa rovnako premlčuje v premlčacej dobe desiatich rokov odo dňa uznania, prípadne odo dňa uplynutia lehoty, v ktorej sa malo plniť v zmysle uznania dlhu¹⁰⁹.

---

¹⁰⁷ Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, 9.2.2006, 21 Cdo 11989/2005, SJ 7/2006, str. 504

¹⁰⁸ Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 18.1.2006, sp. zn. 21 Cdo 2048/2004

¹⁰⁹ §110 ods. 1 OZ

Tretím bodom akcesority je zmena v osobe veriteľa, kedy záložca musí byť informovaný o postúpení pohľadávky. Dôvodom pre také ustanovenie zákona je, že

Posledná charakteristika akcesority záložného práva sa prejavuje i po skončení hlavného vzťahu napr. formou privátnej novácie, kedy záložné právo zabezpečuje i novú pohľadávku. Ale ak osoba povinná prejaví nesúhlas s touto privátnou nováciou, zabezpečuje len v rozsahu pôvodného záväzku a všetky námietky mu zostávajú zachované. Podobne sa postupuje i keď sa rozsah pohľadávky zmenší - záložné právo a pohľadávka zostanú späť.

3.3 Pojem a funkcia záložného práva

Záložné právo ako jeden z najbežnejších vecnoprávných prostriedkov zabezpečenia pohľadávky a jej príslušenstva je pojmovo vymedzené v §152 čOZ a v §151a sOZ. Z daného ustanovenia vyplýva, že záložný veriteľ je oprávnený sa uspokojiť (len v SR) alebo sa domáhať uspokojenia pohľadávky z predmetu záložného práva ak nie je riadne a včas splnená. Druhým pojmovým znakom je, že slúži veriteľovi na zabezpečenie jeho pohľadávky a jej príslušenstva. Z pojmového vymedzenia sú zrejmé i samotné funkcie záložného práva, ktorými sú zabezpečovacia a uhradzovacia funkcia.

3.4 Zabezpečovacia funkcia

Úlohou zabezpečovacej funkcie záložného práva je poskytnúť právne zabezpečenie pohľadávky veriteľa pre prípad, že dlžník nesplní svoj dlh a teda donútiť záložcu k splneniu svojho dlhu prostredníctvom založenia zálohu a súčasne motivovať dlžníka, aby zbavil predmet záložného práva

právnej vady, ktorú predstavuje záložné právo¹¹⁰. Z pohľadu záložného veriteľa záložné právo posilňuje jeho postavenie voči dlžníkovi, a to prostredníctvom možnosti uspokojenia svojej pohľadávky ak dlžník nebude môcť, prípadne chcieť splniť svoj dlh.

Zabezpečovacia funkcia záložného práva nespočíva v priamom plnení zabezpečovaného dlhu záložným dlžníkom namiesto osobného dlžníka, ale v povinnosti záložcu strpieť predaj zálohu za účelom uspokojenia pohľadávky veriteľa voči osobnému dlžníkovi¹¹¹

3.4.1 Vznik záložného práva

Vznik záložného práva je v právnych úpravách SR a ČR z veľkej časti totožný. Preto sa mu budem venovať spoločne pre obe krajiny a len v otázkach, ktoré sú rozdielne, budem poukazovať na špecifiká právnej úpravy.

V slovenskej právnej úprave sú zriadenie a vznik záložného práva upravené v §§151b – 151g Občianskeho zákonníka. V českej právnej úprave je vznik záložného práva upravený v §§156 – 161 Občianskeho zákonníka.

Ustanovenie §151b ods. 1 OZ uvádza, že záložné právo sa zriaďuje písomnou zmluvou, schválenou dohodou dedičov o vyporiadaní dedičstva, rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu, alebo zo zákona. Uvedením výrazu „zriaďuje sa“ sa zákonodárca dopustil nepresnosti, ktorá má za následok, že záložné právo vznikne, až keď sa k zriadeniu pristúpi ďalšia právna skutočnosť, akou je registrácia v príslušnom registri, ktorým je hlavne Notársky centrálny register záložných práv (ďalej len NCR), a ktorá týmto spôsobom ukončí fázu „vzniku“ (§151e a 151f OZ).

---

¹¹⁰ Fiala, J., Kindl, M. a kol. Občianské právo hmotné, Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 310

¹¹¹ Uznesenie, 17.5.2002, 21 Cdo 1166/2001, SRNS 1 17/2002, str. 78

Dvojfázovosť vzniku záložného práva by sa mala vzťahovať len na písomnú zmluvu a dohodu dedičov o vypořádání dedičstva, pretože ostatné spôsoby vzniku záložného práva sú spojené len s jednou konštitutívnou právnou skutočnosťou. To vedie k nepochopiteľným postupom, kedy ku vzniku záložného práva nedochádza právoplatnosťou rozhodnutia, ale až registráciou v Notárskom centrálnom registri záložných práv (porov. §73f ods. 1 a 3 NP). Ešte väčším potvrdením tejto zmätočnosti je znenie §151g ods. 1 druhá veta, kde raz je uvedené, že záložné právo rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu „vzniká“, a súčasne príslušný súd alebo správny orgán záložné právo „zriadi“. Na základe horeuvedených skutočností registrácia záložných práv v Notárskom centrálnom registri záložných práv nerozlišuje medzi formou registrácie v prípade, ak záložné právo vzniká na základe zmluvy, alebo súdnym rozhodnutím, alebo rozhodnutím správneho orgánu¹¹². Vznik záložného práva teda v tomto bode vyžaduje vo všetkých prípadoch registráciu v Notárskom centrálnom registri záložných práv ako konštitutívnej právnej udalosti a opomína skutočnosť, že v prípade súdneho rozhodnutia a rozhodnutia správneho orgánu sa vo svojej podstate registrácia chápe ako deklaratórna právna skutočnosť nemajúca vplyv na samotný vznik záložného práva.

Text zákona sa vymyká zásade, ktorú obsahuje OZ (§132 ods. 2) i katastrálny zákon, kedy vlastnícke právo k veci sa nadobúda priamo rozhodnutím, resp. právoplatnosťou rozhodnutia. Právnym predpisom, ktorý rovnako potvrdzuje túto skutočnosť, je vyhláška MS SR, kde sa uvádza, že: “Ak ide o registráciu na základe rozhodnutia súdu alebo štátneho orgánu,

---

112 Lazar, J. a kol. Základy občianskeho hmotného práva, Bratislava: IURA EDITION, 2004, str.307

žiadateľ predloží notárovi aj právoplatné rozhodnutie, na ktorého základe vzniká záložné právo.¹¹³

Český zákonodarca rieši vznik záložného práva podobne ako je tomu v SR. Podľa §156 vzniká záložné právo písomnou zmluvou, rozhodnutím súdu o schválení dohody o vyporiadani dedičstva, rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu a zo zákona. Na rozdiel od slovenskej úpravy nenastala nepresnosť definície zamieňaním pojmov vznik a zriadenie záložného práva.

3.4.2 Záložná zmluva

Záložná zmluva je jedným z najčastejších titulov vzniku záložného práva a i preto sa jej právnej úprave venuje veľká pozornosť.

Zákon vymedzuje hlavne jej základné obsahové časti, ktorými sú určenie zabezpečenej pohľadávky a zálohu. Hodnota pohľadávky musí byť určená, prípadne musí byť určiteľná. Zákon vyžaduje vyznačenie najvyššej hodnoty, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje (§151b ods.3). Pohľadávka, ktorá sa zabezpečuje, môže mať peňažný ako aj nepeňažný charakter, prípadne sa zabezpečí pohľadávka, ktorá má vzniknúť v budúcnosti. Prípadný prechod alebo prevod pohľadávky, alebo iná zmena v osobe oprávneného nemá vplyv na obsah a na trvanie zabezpečenia, pretože záložné právo prechádza na nadobúdateľa.

V situácii, kedy právu veriteľa zodpovedá povinnosť niekoľkých dlžníkov je možné platne zriadiť záložné právo k zabezpečeniu pohľadávky len voči

---

113 §7 ods. 4 vyhlášky MS SR, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o Notárskom centrálnom registri záložných práv a o zmene a doplnení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 31/1993 Z. z. o odmenách a náhradách notárov v znení neskorších predpisov

niektorému (jednému) z viacerých dlžníkov¹¹⁴. Samozrejme nie je vylúčené, že záložné právo sa zriadi voči všetkým dlžníkom. Ako už bolo vyššie uvedené, záložné právo zabezpečuje pohľadávku veriteľa a nie dlh dlžníka, zabezpečovaná pohľadávka, ako aj záloh musia byť riadne označené, aby nemohlo dôjsť k zámene. Ak účastníkmi primárneho vzťahu a aj sekundárneho vzťahu boli totožné osoby, tak potom záložným dlžníkom je osobný dlžník. Z toho vyplýva, že ak sa pristúpením k záväzku v zmysle §533 Občianskeho zákonníka stane solidárnym dlžníkom vedľa pôvodného dlžníka ďalší subjekt, nepôsobí bez ďalšieho záložné právo zriadené skôr len k zabezpečeniu pohľadávky veriteľa voči pôvodnému dlžníkovi. Z toho vyplýva, že ak na strane dlžníka vystupuje viac dlžníkov, či už solidárne alebo podielovo zaviazaných k uspokojeniu pohľadávky, je možné, aby záložca zmluvne zriadil záložné právo, ktorým sa bude zabezpečovať pohľadávka veriteľa len vo vzťahu k niektorému z týchto osobných dlžníkov.

Určenie zálohu je treba vykonať na základe charakteru predmetu. Môže byť určený jednotlivo, prípadne genericky, alebo iným spôsobom tak, aby bolo možné jednoznačne určiť záloh v ktoromkoľvek okamihu trvania záložného práva. Z uvedeného vyplýva, že záložnoprávny vzťah môže vzniknúť i k predmetom, ktoré záložca ešte nenadobudol, prípadne majú vzniknúť až v budúcnosti, alebo ktorých vznik závisí od splnenia podmienky (§151d ods. 4).

Ďalšou možnosťou je vznik simultánneho záložného práva, tj. záložné právo je zabezpečené viacerými zálohami. Podobne ako bolo uvedené vyššie, má veriteľ pri výkone záložného práva možnosť si vybrať akým spôsobom, presnejšie, z ktorého zálohu alebo skupiny zálohov sa uspokojí¹¹⁵. Na základe

---

114 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, 21.12.2005, 29 Odo 851/2003, SJ 7/2006

115 Sou R NS č. C 1216 – NS sp.zn. 21 Cdo 1166/2001: Je-li na zajištění téže pohledávky zastaveno několik samostatných věcí, je zástavní věřitel oprávněn domáhat se uspokojení

svojho rozhodnutia následne zbaví ostatné zálohy ťarchy záložného práva. Simultánne záložné právo môže vzniknúť na základe záložnej zmluvy, súdnym rozhodnutím, alebo zo zákona¹¹⁶. Faktickým spôsobom vzniku simultánneho záložného práva aj fyzické rozdelenie veci na samostatné celky, napr. v prípade pozemkov alebo obytných budov na jednotlivé byty alebo nebytové priestory. Dôležité je si uvedomiť, že takéto záložné právo, ktoré viazlo na jednom napr. pozemku sa rozdelením tohto pozemku viaže aj k novovzniknutým pozemkom a to v celej výške pohľadávky a nielen v jej pomernej časti k jednotlivému pozemku. Zarovň sa nevyklučuje dohoda v ktorej si zmluvné strany upravujú spôsob výkonu záložného práva v situácii novovzniknutých zálohov v podobe napr. pozemkov.

Ďalšie dojednania záložnej zmluvy môžu obsahovať napr. určenie spôsobu, akým sa veriteľ priamo zo zálohu uspokojí v momente ak dlžník nesplní riadne a včas svoj dlh. V súvislosti s touto časťou zmluvy existuje obmedzenie vo forme zákazu dohody uzatvorenej pred splatnosťou pohľadávky, podľa ktorej sa veriteľ priamo uspokojí nadobudnutím vlastníckeho práva k veci, bytu alebo nebytovému priestoru, inému právu alebo inej majetkovej hodnote, na ktorú je zriadené záložné právo (§151j ods. 1). Ak by takúto zmluvu uzavreli, bola by absolútne neplatná. Ak by však takúto dohodu uzavreli po splatnosti pohľadávky, nemala by za následok neplatnosť právneho úkonu, nakoľko pre obdobie po splatnosti pohľadávky takáto dohoda nie je zákonom zakázaná. Zákon takisto zakazuje akúkoľvek dohodu, ktorá by zakazovala zriadenie záložného práva k zálohu v prospech ďalšieho veriteľa. Takéto ustanovenie záložnej zmluvy je neučinné voči tretím osobám (§151d ods. 6).

---

celé pohľadávky alebo její části z kterékoliv zástavy bez ohledu na to, jak naložil s jiným zástavním právem, zajišťujícím tutěž pohledávku.

¹¹⁶ §153 ods. 3 OZ ČR

Predpísanou formou zmluvy, ktorou sa zriaďuje záložné právo, je forma písomná, s výnimkou záložného práva k hnutelnej veci. Ak sa jedná o hnutelnú vec, postačuje uzavretie zmluvy ústnou formou, a to vtedy, ak je záloh súčasne odovzdaný do úschovy záložnému veriteľovi alebo tretej osobe. Predtým, než je takéto záložné právo zapísané do Notárskeho centrálného registra záložných práv, je potrebné vystavenie písomného potvrdenia o obsahu ústnej zmluvy podpísané záložcom a záložným veriteľom.

Predmetom záložného práva môžu byť: vec, právo, iná majetková hodnota, byt a nebytový priestor, ktoré sú prevoditeľné; súbor vecí, práv alebo iných majetkových hodnôt, podnik alebo časť podniku, alebo iná hromadná vec¹¹⁷.

Ak je predmetom zálohu nehnuteľnosť, je potrebné, ako aj pri inej zmluve, rozlišovať právny dôvod nadobudnutia – titulus adquirendi – a právny spôsob jeho nadobudnutia – modus adquirendi. Záložná zmluva predstavuje titulus a aj keď jej účastníkom vznikajú práva a povinnosti, ku vzniku záložného práva jej uzavretím ešte nedochádza. Vznik nastáva až modusom, tj. vkladom záložného práva do katastra nehnuteľností na základe právoplatného rozhodnutia Správy katastra katastrálneho úradu o jeho povolení. Povolenie o vklade má právne účinky ku dňu, kedy bol návrh na vklad doručený katastrálnemu úradu.

V prípade hnutelných vecí vzniká záložné právo zápisom do Notárskeho centrálného registra záložných práv.

Uvedený postup sa vzťahuje aj na byty a nebytové priestory, ak sú v režime vlastníctva (§3 ods. 2 ZVB¹¹⁸).

---

¹¹⁷ §151d ods. 1 OZ, §153 OZ ČR

Ak pre zabezpečenie pohľadávky záložného veriteľa vznikne vkladom do katastra nehnuteľností na základe záložnej zmluvy záložné právo k nehnuteľnosti, potom počas doby trvania tohto záložného práva nie je možné, aby platne znovu vzniklo záložné právo v rovnakom rozsahu, tj. k zabezpečeniu rovnakej pohľadávky toho istého záložného veriteľa tým istým zálohom¹¹⁹. Túto konštrukciu je možné porovnať s vlastníckym právom. Vlastník určitej nehnuteľnosti nemôže byť jej niekoľkonásobným vlastníkom, stále má len jedno vlastnícke právo k tejto nehnuteľnosti.

Zákon dáva možnosť zriadiť k jednej pohľadávke záložné právo aj na viacerých samostatných veciach, z ktorých je následne záložný veriteľ oprávnený sa uspokojiť. Môže pritom uspokojiť celú pohľadávku alebo jej časť z ktoréhokoľvek zálohu, bez ohľadu na to, ako naloží s ostatnými záložnými právami zabezpečujúcimi tú istú pohľadávku¹²⁰.

Nie je vylúčená ani situácia, kedy vlastník celej veci dá do zálohu len ideálnu časť veci¹²¹. Táto konštrukcia je v rozpore s názorom akademickej obce¹²², ale z dikcie Občianskeho zákonníka nevyplýva zákaz takéhoto dojednania subjektov. Vlastník nehnuteľnosti môže dať do zálohu aj len ideálnu časť svojej veci, ako to vyplýva zo zákonných ustanovení o vlastníckom práve – triády vlastníckeho oprávnenia – ius possidendi, ius utendi et fruendi, ius disponendi. Na základe toho môže vlastník veci dať do zálohu celú vec, ale

---

118 „Právne vzťahy k bytom a nebytovým priestorom v domoch sa spravujú ustanoveniami Občianskeho zákonníka a osobitných predpisov, ktoré sa týkajú nehnuteľností, ak tento zákon neustanovuje inak.“

119 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, 30.11.2005, 29 Odo 760/2003, R 71/2006

120 Uznesenie, 17.5.2002, 21 Cdo 1166/2001, SRNS 1 17/2002, str. 78: „V prípade, kdy je jedna pohledávka zajištěna více zástavními právy, je mezi těmito vztah solidarity a zástavní věřitel je oprávněn domáhat se uspokojení celé pohledávky anebo její části z kterékoliv zástavy bez ohledu na to, jak naložil s jiným zástavním právem, zajišťujícím tutéž pohledávku.“

121 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, 19.12.2002, 30 Cdo 1268/2002, SRNS 1 23/2003

122 Vid' Komentár k Občianskemu zákonníku, 6. vydanie, C.H. Beck, Praha 2001, str. 535

i len jej časť. V tejto situácii zostáva vlastník zálohu vlastníkom celej veci, nijako nerozdelenej, a záložné právo len vyjadruje, nakoľko môže byť jeho vlastnícke právo dotknuté v prípade realizácie záložného práva.

V období platnosti AGBG platila opačná zásada, ktorá však bola podmienená stavom právneho poriadku. V zmysle §13 zákona č. 95/1871 ř.z. o zavedení obecného zákona o pozemkových knihách¹²³ mohla byť založená len celá nehnuteľnosť, alebo podiely na nehnuteľnosti. Preto sa vychádzalo z názoru, že ideálna časť môže byť záložná, ale len ak je to spoluvlastnícky podiel. Ak by sa jednalo len o ideálnu časť veci jediného vlastníka, tak taká nemohla byť predmetom záložného práva. Súčasná právna úprava túto možnosť nevyučuje, preto nie je zákonná prekážka založenia ideálnej časti nehnuteľnosti¹²⁴.

Okrem Notárskeho centrálného registra záložných práv existujú i osobitné registre, kde je záložné právo zapísané. Ide o registre určené pre evidenciu záložných práv k osobitným veciam, právam alebo iným majetkovým hodnotám, napr. podľa zákona o ochranných známkach alebo podľa patentového zákona. Osobitným registrom je i obchodný register, kde sa zapisuje záložné právo, ak zálohom je obchodný podiel (§117a OBZ¹²⁵). Na to, aby obchodný podiel mohol byť predmetom záložného práva, je potrebné mať znalosť, či je vôbec možnosť zriadiť záložné právo na obchodný podiel. Základným dokumentom pre určenie tejto možnosti je spoločenská zmluva. Ďalšou skutočnosťou, ktorá je predpokladom pre zriadenie záložného práva

---

123 Zástavní právo může být zapsáno buď na celém knihovním tělesu nebo, je-li vlastnické právo zapsáno pro několik osob, na podílu každého spoluvlastníka, nikoliv však na jednotlivé části knihovního tělesa nebo na části podílu připsaného v pozemkové knize některému spoluvlastníku. Přípustno jest, převéstí hypotekární pohledávku a nabýti nadzástavního práva jak ve příčině celé pohledávky, tak i ve příčině její části určené poměrně nebo číselně.

124 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, 19.12.2002, 30 Cdo 1268/2002, SRNS 1 23/2003

125 §117a ods. 1 OBZ: " Na obchodný podiel možno zriadiť záložné právo. Ak tento zákon neustanovuje inak, vzťahujú sa na záložné právo na obchodný podiel ustanovenia osobitného zákona."

na obchodný podiel, je oprávnenie na prevod obchodného podielu v zmysle spoločenskej zmluvy. Ak nie je možný obchodný podiel previesť, nie je možné ani zriadiť záložné právo. Ak sa na taký prevod vyžaduje súhlas valného zhromaždenia, tak súhlas valného zhromaždenia je potrebný aj na zriadenie záložného práva. Ak už však dôjde k výkonu záložného práva, ktorého predmetom bol obchodný podiel, ďalší súhlas valného zhromaždenia sa nevyžaduje. Základnou úpravou záložného práva je úprava v Občianskom zákonníku; Obchodný zákonník obsahuje iba špeciálnu úpravu, ktorá predstavuje konkretizáciu pre vzťahy vznikajúce v obchodnom práve.

Kombinovaný zápis záložného práva môže vzniknúť ak predmetom záložného práva je napríklad súbor vecí, práv alebo iných majetkových hodnôt, podniku, alebo časti podniku. Vtedy je nutná registrácia v Notárskom centrálnom registri záložných práv a súčasne i v príslušnom osobitnom registri, ak to zákon vyžaduje. Kritickým okamihom je, ak predmetom záložného práva je napr. podnik, ktorý pozostáva z veľkého množstva vecí, práv a iných majetkových hodnôt, z ktorých možno každá vyžaduje zápis nielen v Notárskom centrálnom registri záložných práv, ale aj v špeciálnom registri. Tak sa môže dospieť do situácie, že tzv. samotný zápis zriadeného záložného práva bude prakticky nemožný vzhľadom na množstvo osobitných registrov. Je vtedy nutná registrácia v každom predpísanom osobitnom registri? Existuje niekoľko názorov, ktoré majú súvis s definíciou podniku ako hromadnej veci a zároveň s nutnosťou pochopenia potrieb ekonomickej praxe, konkrétne s obchodovaním ako prostriedkom prevádzania a prechádzania ekonomických hodnôt¹²⁶.

---

126 Baudyš, P. Zástavní právo k podniku, Ad Notam, 1/2003 , Dvořák, T.: Dispozice s podnikem, 3/2003a

Záložné právo k predmetom, právam alebo k iným majetkovým hodnotám, ktoré majú vzniknúť v budúcnosti, vznikne až nadobudnutím vlastníckeho práva, resp. iných práv k týmto predmetom, právam a majetkovým hodnotám záložcom. To platí aj v prípade, keď záložné právo je zriadené záložnou zmluvou ešte pred nadobudnutím vlastníckeho práva záložcu k zálohu. Iným prípadom vzniku záložného práva k týmto predmetom a pod. je, ak ešte pred nadobudnutím vlastníckeho práva k týmto predmetom a pod. sa vyžaduje zápis do Notárskeho centrálného registra záložných práv (§151f ods.2 OZ). Dôvodom pre podobné rozlišovanie môže byť¹²⁷ napr. konkurzné konanie v zmysle §50 zákona o konkurze a reštrukturalizácií¹²⁸.

Určitými inými náležitosťami sa vynačuje vznik zmluvného záložného práva na zabezpečenie pohľadávok hypotekárnej banky z hypotekárnych úverov alebo z komunálnych úverov, ktoré vzniká až vkladom do katastra nehnuteľností na návrh hypotekárnej banky a vlastníka nehnuteľnosti. Osobitosťou je, že takéto záložné právo môže vzniknúť len k nehnuteľnosti, ktorá nie je založená v prospech tretej osoby, prípadne nie je zabezpečená obmedzením prevodu nehnuteľnosti¹²⁹. Všetky ostatné výnimky sa týkajú hlavne predmetu záložného práva, ktorým je v tomto prípade nehnuteľnosť, ktorá sa má buď nadobudnúť a pod. alebo slúži len ako predmet záložného práva pre nadobudnutie a pod. inej nehnuteľnosti. Ďalšie výnimky stanovuje Zákon o vlastníctve bytových a nebytových priestorov. Tieto výnimky spočívajú v zákonnom záložnom práve¹³⁰ v prospech ostatných vlastníkov bytov a nebytových priestorov na účely zabezpečenia pohľadávok vzniknutých z právnych úkonov týkajúcich sa domu, spoločných častí domu,

---

127 Svoboda, J. a kol. Občiansky zákonník, Komentár a súvisiace predpisy, V. vydanie, Bratislava: EUROUNION, 2005, str. 276

128 Zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov

129 Zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, §74 a nasl.

130 Zákon č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov

spoločných zariadení domu a príslušenstva a na zabezpečenie pohľadávok vzniknutých z právnych úkonov týkajúcich sa bytu alebo nebytového priestoru v dome, ktoré urobil vlastník bytu alebo nebytového priestoru v dome.

Ak je predmetom záložného práva pohľadávka, tak musí spĺňať určité podmienky. Prvou z nich je, že takáto pohľadávka musí byť prevoditeľná a z pohľadu záložného veriteľa najlepšie peňažná pohľadávka. Nepeňažná pohľadávka by nemala ekonomický význam pre záložného veriteľa, pretože on potrebuje, aby jeho pohľadávka bola zabezpečená najlepšie, najvhodnejšie, čo v prípade napr. výkonu niektorých prác by nebolo pre záložného veriteľa výhodné. Ak je predmetom peňažná pohľadávka, záložné právo sa vzťahuje aj na dlžné úroky a ostatné príslušenstvo pohľadávky¹³¹. Subjektami v tomto prípade sú záložný veriteľ a záložca a súčasne záložca je v postavení veriteľa voči svojmu dlžníkovi, ktorý je voči záložnému veriteľovi v postavení poddlžníka, pretože jeho dlh, veriteľova pohľadávka je predmetom záložného práva. Štandardne sa predpokladá, že záložca poskytne ako záloh pohľadávku, ktorá nie je premlčaná, aby mala ekonomický význam pre záložného veriteľa v prípade nesplnenia povinnosti včas a riadne zo strany dlžníka. Ale zákon nevylučuje, aby bola zálohom aj pohľadávka, ktorá je premlčaná, vzhľadom na to, že je možné s ňou disponovať. Dôvodom je, že takáto premlčaná pohľadávka je ešte vždy existetným právom, ktoré je ocniteľné a je súčasťou majetku oprávneného z pohľadávky, na tento účel je to záložca¹³².

Záložné právo možno zriadiť aj v prípade predmetov duševného vlastníctva; tými sú ochranné známky, topografia polovodičových výrobkov, patenty,

---

131 §151 mb ods. 1 OZ SR

132 Weinhold, D. Promlčení a prekluze v obchodních závazkových vztazích, 2. vydání. C.H.Beck 2002, str. 9

úžitkové vzory a dizajn¹³³. Typickou črtou je zriaďovanie formou písomnej zmluvy a vznik registráciou v osobitnom registri vedenom Úradom priemyselného vlastníctva SR. Subsidiárne sa použije Občiansky zákonník.

Ďalším osobitným predmetom záložného práva je obchodný podiel spoločníka v spoločnosti s ručným obmedzeným. Takéto záložné právo sa zriaďuje zmluvou o zriadení záložného práva na obchodný podiel, ktorá je v písomnej forme a súčasne vyžaduje osvedčené podpisy oboch zmluvných strán (§117a ods. 2 OBZ). Dôležitým a súčasne osobitným predpokladom vzniku záložného práva je existencia spôsobilosti obchodného podielu byť predmetom záložného práva. Toto vyplýva zo spoločenskej zmluvy, kde je uvedené, či obchodný podiel je možné previesť. Ak je prevod vylúčený, nemôže takéto záložné právo byť zriadené. Ďalšou možnosťou obmedzenia je prevod obchodného podielu, prípadne zriadenie záložného práva, len so súhlasom valného zhromaždenia. To znamená, že ak takýto súhlas nebol udelený, záložné právo nevznikne. V prípade, že súhlas bol udelený, ďalší súhlas sa nevyžaduje pri výkone záložného práva. Podmienkou prevodu nemusí byť len udelenie súhlasu, ale môže ňou byť i iná podmienka uvedená v spoločenskej zmluve. Vtedy je nutné splniť i takúto podmienku, aby záložné právo mohlo vzniknúť (§117a ods. 3 OBZ). Druhou podstatnou právotvornou skutočnosťou je zápis do obchodného registra. Návrh podáva záložný veriteľ alebo záložca (§117a ods. 4 OBZ).

Cenné papiere ako jeden z možných predmetov záložného práva rozlišujeme na listinné a zaknihované cenné papiere, znejúce na meno, doručiteľa alebo

---

133 Zákon č. 435/2001 Z.z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon), Zákon č. 527/1990 Zb. o vynálezoch, priemyselných vzoroch a zlepšovacích návrhoch, Zákon č. 506/2009 Z.z. o ochranných známkach, Zákon č. 444/2002 Z.z. o dizajnoch, Zákon č. 146/2000 Z.z. o ochrane topografií polovodičových výrobkov, Štatút Úradu priemyselného vlastníctva SR - <http://www.upv.sk/?statut-uradu>, 14.4.2012, 17.37 hod.

rad¹³⁴. Spoločným základným prepokladom všetkých cenných papierov pre účely zriadenia záložného práva je ich prevoditeľnosť. Ak nemajú túto vlastnosť, nemôžu byť ani predmetom záložného práva.

Záložné právo k cenným papierom sa zriaďuje väčšinou formou zmluvy. Vzhľadom na predmet záložnej zmluvy sa použije špeciálna úprava Zákona o cenných papieroch. Vznik záložného práva zápisom do osobitného registra sa vyžaduje pri cenných papieroch v Centrálnom depozitári podľa §99 zákona č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch.

Osobitnú úpravu predstavuje implementácia smernice Európskeho parlamentu a Európskej rady 2002/47/ES o finančných kolateráloch do samotného zákona o cenných papieroch. Vykonaná bola prostredníctvom zákona č. 635/2004 Z.z., ktorým sa zákon o cenných papieroch novelizoval. Zákon číslo 635/2004 Z.z. upravuje osobitný režim záložného práva k cenným papierom pre vymedzený okruh záložcov a záložných veriteľov, ktorými sú orgány verejnej moci členského štátu, Národná banka Slovenska alebo centrálna banka iného štátu, Európska centrálna banka, Medzinárodný menový fond, Európska investičná banka, Medzinárodná rozvojová banka a Banka pre medzinárodné zúčtovanie, banka, zahraničná banka, obchodník s cennými papiermi, zahraničný obchodník s cennými papiermi, poisťovňa, zahraničná poisťovňa, správcovská spoločnosť, zahraničná správcovská spoločnosť, inštitúcia elektronických peňazí, zahraničná inštitúcia elektronických peňazí, subjekt kolektívneho investovania a zahraničný subjekt kolektívneho investovania, centrálny depozitár cenných papierov, zahraničný centrálny depozitár alebo osoba, ktorej predmetom činnosti je zúčtovanie a vyrovnanie obchodov s investičnými nástrojmi.

---

134 Žitňanská, L., Ovečková, O. a kol. Základy Obchodného práva, zväzok 1, Bratislava: IURA EDITION, Bratislava, 2009, str. 594

Základnými bodmi, ktoré spôsobili pozmenenie zákonnej úpravy záložného práva pre hore uvedené subjekty, sú účinky konštitutívneho zápisu záložného práva do Notárskeho centrálného registra záložných práv a do registra vedeného centrálnym depozitárom, kardinálnu zmenu ale predstavuje okamih zániku záložného práva z dôvodu riadneho a včasného splnenia povinnosti dlžníkom. Zákonná úprava poznala zmenu v bode, kedy sa nemusí vrátiť záloh záložcovi, ktorý bol poskytnutý záložnému veriteľovi ako zabezpečenie jeho pohľadávky, ale aj vrátenie zastupiteľného cenného papiera alebo zastupiteľných cenných papierov alebo výnosov z nich v hodnote založeného cenného papiera vrátane výnosov z tohto cenného papiera a ak je to uvedené v záložnej zmluve, aj započítaním hodnoty zálohu alebo zastupiteľného zálohu proti príslušným záväzkom. Je to prielom zákonnej zásady o navrátení predmetu záložného práva, ktorý bol poskytnutý záložnému veriteľovi, a hlavne zásady *nemo plus iuris*¹³⁵.

Vzhľadom na konštrukciu záložného práva a na možnú prítomnosť subjektov v podobe záložný veriteľ, záložca a záložný dlžník, môže nastať situácia kedy ako záloh sa poskytne cudzia vec. Táto situácia je upravená v §161 OZ ČR, ale s modifikáciou, že dá „...do zástavy cizí movitou věc bez souhlasu vlastníka...“¹³⁶. Dôraz sa kladie na dobromyseľnosť záložného veriteľa, ktorý záloh prijme v dobrej viere, že záložca je oprávnený hnutelnú vec založiť. Ak sa však jedná o nehnuteľnosť, hromadnú vec alebo o súbor vecí, byt alebo nebytový priestor vo vlastníckom práve podľa osobitnej úpravy sa môžu založiť len so súhlasom vlastníka alebo osoby, ktorá má knim iné vecné právo nezlučiteľné so záložným právom. Rovnaký postup sa vyžaduje aj pri cudzej pohľadávke, inom majetkovom práve, obchodnom podiele, cennom

---

135 Poláčková, S. Vplyv práva Európskej únie na záložné právo SR, In *Európske výzvy súčasného právneho vývoja*, Trnava : Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2006, str. 9

¹³⁶ §161 ods. 1 OZ ČR

papieri a pri predmete priemyselného vlastníctva¹³⁷. Z tejto úpravy ale nie je jasná forma prejaveneho súhlasu oprávnenej osoby so založením jej veci ako zálohu. Hlavným zmyslom tohto ustanovenia je, že je umožnený platný vznik záložného práva aj keď predmetom je cudzia vec. V prípade hnutelnej veci sa nevyžaduje súhlas vlastníka, ak je záložný veriteľ presvedčený, že záložca je oprávnený predmetnú vec založiť¹³⁸. Dobrá viera záložného veriteľa je skúmaná v okamihu založenia hnutelnej veci a nie na základe skutočností, ktoré sa prípadne dozvedel neskôr. Táto formulácia založenia cudzej veci je prelomením zásady nemo plus iuris. Dobrej viery sa nie je možné dovolávať vtedy, ak existuje verejná evidencia zakladanej veci, ako je to napr. v prípade civilných lietadiel (Zákon č. 49/1997 Sb.).

Podľa úpravy §161 ods. 2 OZ ČR je evidentné, že princíp dobrej viery sa pri iných predmetoch záložného práva nepoužije, práve naopak, vyžaduje sa súhlas vlastníka alebo inej osoby, ktorej svedčí právo, ktoré je nezlučiteľné so záložným právom na platný vznik záložného práva.

Úprava možnosti použiť ako záloh vec, ktorá nie je vo vlastníctve záložného dlžníka alebo záložcu nie je v slovenskom záložnom práve spomenutá¹³⁹.

3.4.3 Dedičská dohoda

V českej právnej úprave sa jedná o rozhodnutie súdu, ktorým schvaľuje dohodu o vyporiadaní dedičstva. Vo svojej podstate je kombináciou dohody a vzniku záložného práva rozhodnutím súdu.

---

¹³⁷ §161 ods. 2 OZ ČR

¹³⁸ Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M. a kol. Občianský zákoník II, komentár, Praha, C.H.Beck, 2008, str. 993

¹³⁹ vid' §151d OZ SR

Základnými predpokladmi vzniku záložného práva dohodou dedičov sú rozhodnutie súdu o schválení takejto dohody, spôsobilosť objektu, ktorý zanechal poručiteľ, byť predmetom záložného práva, a v neposlednej miere existencia dvoch alebo viacerých dedičov. V zmysle §482 OZ, ktorý umožňuje, aby si dediči medzi sebou usporiadali vzťahy, ktoré im vznikli v dôsledku dedenia, je dohoda o vypořiadaní dedičstva jednou z možností ukončenia dedičského konania. Výhodou je, že sa môžu dohodnúť a tak predísť zbytočným problémom, ktoré so sebou môžu priniesť nútene vzniknuté zväzky, ako napr. podielové spoluvlastníctvo. Druhou alternatívou je potvrdenie nadobudnutia dedičstva podľa dedičských podielov, ale vtedy vznik záložného práva nie je možný.

Napriek tomu, že je táto dedičská dohoda uzatváraná v rámci dedičského konania, ktoré prebieha pred súdnym komisárom a musia sa jej zúčastniť všetci dediči, ktorí neodmietli dedičstvo, jedná sa o hmotoprávny úkon.

V zmysle všeobecných ustanovení o záložnej zmluve aj v tomto prípade musia byť splnené esenciálne náležitosti, tj. označenie strán, pohľadávky a zálohu. Predmetom dohody môže byť len majetok (hnuteľná a nehnuteľná vec, pohľadávka a pod. podľa §153 OZ), ktorý patril poručiteľovi a preto nemôže byť zálohom objekt, ktorý nie je súčasťou dedičstva.

Najčastejším dôvodom pre vznik takehoto záložného práva je pohľadávka dediča, ktorý nadobudol podiel na pozostalosti (väčšinou sa jedná o nehnuteľnosť), na výplatu jeho podielu v peniazoch dedičom, ktorý nadobudol vlastnícke právo v 1/1 a nie je možné očakávať, že bude môcť svoj dlh hneď aj splniť a teda vyplatenie ustupujúceho dediča je ponechané

na neskôr¹⁴⁰. Z tohto dôvodu je pohľadávka ustupujúceho dediča zabezpečená záložným právom.

Samotná dohoda nie je postačujúca k tomu, aby vzniklo záložné právo. Ďalšou pristupujúcou skutočnosťou je schválenie tejto dohody súdom, za podmienky, že neodporuje zákonu a dobrým mravom.¹⁴¹ V zmysle §160 ods. 1 OZ, vzniká záložné právo na základe dedičskej dohody dňom nadobudnutia právoplatnosti uznesenia, ktorým súd schvaľuje dohodu o vyporiadaní dedičstva, bez nutnosti iných modusov potrebných pre vznik záložného práva.

Z uvedeného je zrejmé, že musí dôjsť ku konsenzu dedičov o tom, ako si vyporiadajú dedičstvo po poručiteľovi, s ohľadom na to, že sa jedná o špeciálne zmluvné subjekty a o zabezpečenie špeciálnej pohľadávky, kedy predmetom záložného práva môže byť len majetok patriaci do pozostalosti. Z tohto dôvodu sa vo svojej podstate jedná o zmluvné záložné právo v širšom zmysle.

Dedičská dohoda je pozmeneným spôsobom vzniku záložného práva, ktoré vzniká na základe schválenej dohody dedičov o vyporiadaní dedičstva podľa §482 OZ. Na samotný vznik záložného práva je potrebná dedičská dohoda a jej schválenie súdom. Takéto záložné právo môže vzniknúť len počas dedičského konania, kedy spôsobilým predmetom je vec, alebo právo alebo iná majetková hodnota, ktorá patrí do dedičstva. Z toho vyplýva, že sa ešte vždy jedná o totožnú úpravu tak v slovenskom ako aj českom Občianskom zákoníku.

---

140 Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M. a kol. Občianský zákoník II, komentár, Praha, C.H.Beck, 2008, str. 973

141 §482 OZ, §175q ods. 1 písm. c OSŘ

3.4.4 Rozhodnutie súdu alebo správneho orgánu

V rámci existencie výkonu rozhodnutia podľa OSŘ, §§338b – 338e je sudcovské záložné právo spôsobom vzniku záložného práva, ktoré je nezávislé od vôle poručiteľa (viď vznik záložného práva súdom schválenej dohody o vypořádání dedičstva), ale vzniká priamo rozhodnutím súdu podľa 6. časti, 5. hlavy OSŘ – výkon rozhodnutia.

V tomto spôsobe vzniku záložného práva je možným predmetom záložného práva len nehnuteľnosť, ktorá je vo vlastníctve povinného. Vlastnícke právo povinného musí byť doložené relevantnými dokumentami vydanými alebo overenými štátnymi orgánmi alebo notárom. Zároveň s podaním návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia zriadením sudcovského záložného práva na nehnuteľnosti sa informuje príslušný katastrálny úrad. Tento spôsob výkonu rozhodnutia môže byť nariadený samostatne alebo aj súčasne s iným spôsobom výkonu rozhodnutia¹⁴². Osobitosťou je, že sa zabezpečuje pohľadávka, ktorá je už po splatnosti (tj. dlžník si nesplnil svoju povinnosť včas a riadne) a je súčasťou exekučného titulu, ktorý obsahuje povinnosť uloženú povinnému zaplatiť peňažnú pohľadávku veriteľa (vykonateľné rozhodnutie súdu, ďalšie exekučné tituly podľa §274 OSŘ). Základným teoretickým prepokladom zabezpečovacích prostriedkov je, že ich prioritnou funkciou je zabezpečovacia schopnosť, v tomto prípade je však prioritnou funkciou uhradzovacia schopnosť záložného práva. Uhradzovacia funkcia je reprezentovaná prednostným postavením veriteľa voči ostatným veriteľom, ktorí by sa prípadne mohli domáhať uspokojenia z výt'ážku zo speňaženia zálohu¹⁴³. Tento spôsob výkonu rozhodnutia má za následok zlepšenie

---

142 Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II., komentář, 1. vyd., Praha: C.H.Beck, 2009, str. komentár k §338b OSŘ

143 Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M. a kol. Občianský zákoník II, komentář, Praha, C.H.Beck, 2008, str. 972

postavenia veriteľa v situácií, kedy by založená nehnuteľnosť mala byť prevedená formou zmluvy na iného vlastníka. Dôvodom je, že bude pôsobiť aj voči neskoršiemu vlastníkovi a to na základe titulu na zaplatenie peňažného plnenia a na základe zriadeného sudcovského záložného práva, ktoré boli vydané voči predchádzajúcemu vlastníkovi nehnuteľnosti¹⁴⁴. Vo svojej podstate sa ale nejedná o exekúciu stricto sensu, pretože táto podoba záložného práva má len dočasnú zabezpečovaciu funkciu a v skutočnosti ide o priame procesné donútenie (tzv. zabezpečovacia exekúcia).

Záložné právo v tejto podobe sa môže uplatniť len vo výkone rozhodnutia, ktoré ukladá zaplatenie peňažnej sumy a to len za predpokladu, že oprávnený tento spôsob výkonu rozhodnutia navrhne a teda urobí rozhodnutie, ktorým dá prednosť zabezpečeniu svojej splatnej pohľadávky pred speňažením majetku povinného, ktorým by bol postihnutý aj iný majetok povinného, než napr. len určitý predmet – nehnuteľnosť, ktorá by bola vhodným predmetom zabezpečenia. Jedným z dôvodov takého postupu môže byť i veľká pravdepodobnosť, že by sa speňažením majetku povinného nedosiahlo uspokojenie pohľadávky oprávneného, ale súčasne je možné očakávať rast ceny predmetnej nehnuteľnosti, z ktorej by už uspokojenie bolo možné.

V SR je táto forma výkonu rozhodnutia už prekonaná a pristúpilo sa k exekúcii podľa Exekučného poriadku. Spôsobom existencie záložného práva je zriadenie exekučného záložného práva na nehnuteľnostiach, ktoré sú zapísané v katastri nehnuteľností, a aj na nehnuteľnostiach, ktoré nie sú zapísané v katastri nehnuteľností v zmysle zákona č. 233/1995 Z.z. o

---

¹⁴⁴ David, L., Ištváněk, F., Javůrková a kol. Občanský soudní řád, Komentář, II. díl, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, str. 1656

súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov.

Funkciou exekučného záložného práva je vymoženie pohľadávky veriteľa voči dlžníkovi, ktorý si svoju povinnosť včas a riadne nespľnil, prostredníctvom exekútora. Uskutoční sa formou zriadenia exekučného záložného práva zápisom do katastra nehnuteľností. Kataster vykoná tento zápis formou záznamu¹⁴⁵. Ďalej sa v katastri nehnuteľností zapíše, že daná nehnuteľnosť sa zexekuuje pre vymáhanú pohľadávku. Exekučné záložné právo sa zriadi len na návrh oprávneného a katastrálny úrad zapíše exekučné záložné právo dňom doručenia exekučného príkazu. Pri pohľadávkach, pre ktoré bolo zriadené exekučné záložné právo, je možné vykonať exekúciu predajom nehnuteľnosti priamo aj proti neskoršiemu nadobúdateľovi nehnuteľnosti. Ak sa pre vymáhanú pohľadávku zriadilo zmluvné záložné právo skôr, poradie exekučného záložného práva sa riadi poradím tohto zmluvného záložného práva¹⁴⁶.

Nakoľko sa exekučné záložné právo môže viazať aj k nehnuteľnosti, ktorá nie je evidovaná v katastri nehnuteľností, je potrebné túto nehnuteľnosť popísať tak, aby nedošlo k jej zámene s inou a súčasne podobne ako aj pri nehnuteľnosti, ktoré je evidovaná v katastri nehnuteľností, preukázať, že táto nehnuteľnosť je vo vlastníctve povinného. Podrobný popis nehnuteľnosti sa zapíše do zápisnice spolu s uvedením faktu, že sa táto nehnuteľnosť exekuuje na vymoženie pohľadávky oprávneného. Jedinou veľkou osobitosťou tohto exekučného konania je, že sa dá uskutočniť len

---

145 §34 zákona č. 12/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon)

146 §171 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov

v samotnom exekučnom konaní ako jeden zo spôsobov vedenia exekúcie a nie ako zabezpečovací prostriedok v zmysle Občianskeho zákonníka.

Záložné právo, ktoré vzniká na základe rozhodnutia správneho orgánu, vzniká dňom právoplatnosti daného rozhodnutia podľa §160 ods. 1 OZ a je vo svojej podstate odzrkadlením zákonného záložného práva typickým pre zabezpečenie daňových pohľadávok a ich príslušenstva. Napriek tomu sa nejedná o zákonné záložné právo, pretože k jeho existencii je potrebné samotné rozhodnutie správneho orgánu. Z toho vyplýva, že okrem splnenia zákonných predpokladov musí pristúpiť ešte aj rozhodnutie správneho orgánu, ktorá má týmto konštitutívne účinky (tzv. nepravé zákonné záložné právo). Špecifikom tejto úpravy je, že sa zriaďuje k pohľadávke, ktorá je už splatná a vykonateľná. Opäť sa prekrývajú obe funkcie záložného práva, kedy sa núti dlžník, aby si splnil svoju povinnosť a súčasne sa vytvárajú podmienky pre naplnenie uhradzovacej funkcie záložného práva.

Daňové záložné právo podľa zákona č. 337/1992 Sb. o správe daní a poplatkov je upravené v §72 a slúži na zabezpečenie daňovej pohľadávky a jej príslušenstva, pričom subsidiárne sa použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka. Daňové záložné právo vzniká dňom doručenia rozhodnutia o zriadení daňového záložného práva daňovému dlžníkovi, prípadne ak sa predmetom daňového záložného práva má stať vec alebo právo, ktoré je vedené vo verejnom registri, tak daňové záložné právo vzniká dorúčením rozhodnutia o zriadení tomuto registru. Daňové záložné právo sa môže viazať aj na majetok, ktorý je vo vlastníctve odlišnej osoby od daňového dlžníka, ak s tým vlastníkom majetku súhlasí. Tento súhlas musí byť úradne overený. Z tejto dikcie zákona je zrejماً podobnosť so záložným právom podľa Občianskeho zákonníka, nakoľko v tomto vzťahu môžu vystupovať až tri subjekty, tj. správca dane ako záložný veriteľ, osobný dlžník a záložný dlžník.

V SR je daňové záložné právo novoupravené s účinnosťou od 1.1.2012. Daňové záložné právo podľa zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov vzniká na zabezpečenie daňového nedoplatku rozhodnutím správcu dane k predmetu záložného práva vo vlastníctve daňového dlžníka alebo k pohľadávke daňového dlžníka¹⁴⁷. Rovnako môže správca dane rozhodnúť o zabezpečení daňového nedoplatku zriadením záložného práva k predmetu záložného práva, ktorý daňový dlžník nadobudne v budúcnosti, a to aj vtedy, ak predmet záložného práva vznikne v budúcnosti alebo jeho vznik závisí od splnenia podmienky. Rozhodnutie o zabezpečení daňového nedoplatku zriadením záložného práva sa s vyznačením jeho vykonateľnosti zašle na zápis alebo na registráciu podľa Občianskeho zákonníka¹⁴⁸. Katastru nehnuteľností alebo príslušnému registru správca dane oznámi, kedy rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Samotné záložné právo vznikne už nadobudnutím právoplatnosti a nie registráciou v osobitnom registri¹⁴⁹. To isté platí aj pre cenné papiere, kedy sa rozhodnutie zašle centrálnemu depozitárovi. Hodnota predmetu záložného práva má byť primeraná hodnote zabezpečovaného daňového nedoplatku. Právne úkony týkajúce sa predmetu záložného práva po vydaní rozhodnutia o zriadení záložného práva môže daňový dlžník vykonať len po predchádzajúcom súhlase správcu dane. To neplatí, ak sa jedná o výkon záložného práva prednostným záložným veriteľom. Ak vzniklo na predmete záložného práva viac záložných práv, uspokojí sa záložné právo na zabezpečenie daňovej pohľadávky alebo záložné právo na zabezpečenie daňového nedoplatku podľa poradia zápisu alebo registrácie záložného práva v Notárskom centrálnom registri záložných práv.¹⁵⁰

---

147 §81 ods. 1 zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

148 Notársky centrálny register záložných práv

149 Dôvodová správa k §81 zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní, www.nrsr.sk/web/Dynamic/Download.aspx?..., 25.5.2012, 18.15 hod.

Colné záložné právo podľa zákona č. 13/1993 Sb. colný zákon predstavuje typický zabezpečovací prostriedok, nakoľko jeho prvotnou funkciou je zabezpečovacia funkcia, tj. slúži na zabezpečenie pohľadávky colného orgánu pre prípad, že nebude dlh povinného riadne a včas splnený. Základným predpokladom vzniku je rozhodnutie colného orgánu o colnom záložnom práve a vzniká na zabezpečenie pokuty, cla a jeho príslušenstva, dane a poplatkov vyberaných pri dovoze. Samotné rozhodnutie musí obsahovať náležitosti rozhodnutia a súčasne aj uvedenie zabezpečovanej pohľadávky, jej výšku a predmet colného záložného práva.

Colné záložné právo v SR vzniká na základe zákona č. 199/2004 Z.z. Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Slúži na zabezpečenie pohľadávky colného orgánu a je ho možné zriadiť k veciam a právam dlžníka a ručiteľa.

Spoločným menovateľom pre vznik záložného práva rozhodnutím súdu a správneho orgánu sú dôsledky, ktoré tieto rozhodnutia so sebou prinášajú. Hlavným bodom je zohľadnenie skutočnosti, že záložné právo vzniklo a jeho odraz v katastri nehnuteľností a Centrálnom notárskom registri záložných práv vedenom notárskou komorou tak v SR ako aj v ČR.

Vzhľadom na to, že sa jedná o vznik záložného práva rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu, tak sa záložné právo do katastra nezapisuje vkladom, ale záznamom, ktorý je vykonaný na základe právoplatného rozhodnutia. Dôvodom je, že vklad je konštitutívne rozhodnutie katastra o vzniku práva a záznam je len deklaratórne rozhodnutie, nakoľko nie je ukončujúcou právnou skutočnosťou podstatnou pre vznik záložného práva. V zázname sa uvádza osoba veriteľa a druh a výška zabezpečovanej

---

150 §§81, 82 zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

pohľadávky. V zmysle zákonných ustanovení je súd i správny orgán povinný zaslať vyhotovenie rozhodnutia s doložkou právoplatnosti príslušnému katastrálnemu úradu a to do 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia¹⁵¹.

Záznamu nepredchádza konanie na katastrálnom úrade, ani rozhodovanie o povolení zápisu nakoľko kataster vykoná záznam ex officio. Základným podnetom pre tento postup je doručenie listiny, ktorá osvedčuje právnu skutočnosť, ktorá má byť predmetom zápisu do katastra nehnuteľností. V rámci tohto postupu nevykonáva katastrálny úrad žiadne preskúmavanie; jediné, čo zisťuje, sú chyby v písaní alebo počítaní a či rozhodnutie nemá nejaké iné zrejmé chyby.¹⁵² Ak nijaké chyby nezistí, kataster vykoná záznam.

Rozdielna situácia je v otázke daňového záložného práva, kedy najneskôr nasledujúci pracovný deň po doručení rozhodnutia, aj keď neprávoplatného, vyznačí katastrálny úrad na príslušnom LV vzťahu, ktoré sú dotknuté predmetnou zmenou. Nakoľko sa jedná o tzv. plombu, nie je možné po vykonaní tohto záznamu nijako nakladať s nehnuteľnosťou. Síce má len povahu dočasnú, a to na obdobie od doručenia rozhodnutia správcu dane až do času, kedy správca dane vyrozumie správu katastrálneho úradu o výsledku konania, tj. o nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia. Vtedy sa plomba premení na záznam v zmysle zákona.

Od 1.1.2002 sa záložné právo, ktoré vzniklo na základe rozhodnutia súdu alebo správneho orgánu, a ktorého predmetom je nehnuteľnosť zapísaná v katastri nehnuteľností, hromadná vec, súbor vecí a hnutelná vec,

---

151 porovnaj ÚS ČR – P1. ÚS 15/93

152 ČR - §7 ods. 2, §14 ods. 2, §8 Zákona č. 265/1992 Sb. o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem ; SR - §5, §34 a nasl. Zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastnických a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon)

a súčasne ktorá nebola odovzdaná tretej osobe alebo záložnému veriteľovi zapisuje do Rejstříka zástav.¹⁵³ Vzhľadom na to, že sa jedná o podobnú situáciu ako v prípade katastra nehnuteľností, aj v otázke registrácie záložného práva sa jedná len o deklaratórne účinky, pretože záložné právo už vzniklo samotným rozhodnutím, resp. jeho právoplatnosťou. Svoju úlohu má register v tejto otázke v daňovom a záložnom práve a v zriadení záložného práva podľa OSŘ.

V zmysle ustanovenia §35b ods. 3 Notárskeho poriadku majú súd i správny úrad rovnakú povinnosť, ktorá im vyplýva z katastrálneho zákona, tj. lehotu 30 dní na doručenie od právoplatnosti rozhodnutia. Záznam vykonáva priamo Notárska komora ČR a nie jednotlivé notárske úrady.

V otázke registrácie záložného práva zriadeného na základe rozhodnutia súdu alebo správneho orgánu sú dostupné dva základné právne predpisy, ktorými sú Notársky poriadok¹⁵⁴ a vyhláška MS SR, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o Notárskom centrálnom registri záložných práv a o zmene a doplnení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 31/1993 Z. z. o odmenách a náhradách notárov v znení neskorších predpisov. Oba tieto pramene odkazujú na Občiansky zákonník ako základný prameň úpravy záložného práva v súkromnom práve. V tomto bode sa jedná o vznik záložného práva registráciou rozhodnutia. Túto registráciu vykonáva jednotlivý notársky úrad, čo je rozdiel oproti ČR, kde registráciu vykonáva priamo Notárska komora a zápis práva sa udeje po doručení rozhodnutia danému notárskemu úradu bez zbytočného odkladu.¹⁵⁵

---

¹⁵³ §157 ods. 2, 3 čOZ

¹⁵⁴ Zákon č. č. 323/92 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok)

¹⁵⁵ §73h Notárskeho poriadku

3.4.5 Vznik záložného práva zo zákona

Zákonné záložné právo alebo aj pravé zákonné záložné právo¹⁵⁶ vzniká s úmyslom zabezpečenia veriteľovej pohľadávky záložným právom ku zákonom určeným predmetom, ak nastanú zákonom predvídané skutočnosti, bez potreby alebo nutnosti existencie iného právneho dôvodu v podobe dohody alebo rozhodnutia. Vzniká väčšinou na základe noriem súkromného práva a v prípade vzniku záložného práva týmto spôsobom nie je nutné definovať titulús ani modus.

V tomto prípade sú možné dva spôsoby vzniku záložného práva, a to buď priamo účinnosťou právnej normy, alebo vtedy, ak určitá právna norma hypoteticky predpokladá možnosť vzniku záložného práva, ak nastanú určité právne skutočnosti.

Príkladom takéhoto vzniku záložného práva je §672 Občianskeho zákonníka¹⁵⁷, kedy sa predmetom záložného práva stávajú hnutelné veci nachádzajúce sa v prenajatej nehnuteľnosti, ktoré patria nájomcovi alebo osobám, ktoré s ním žijú v spoločnej domácnosti. Toto záložné právo slúži prenajímateľovi na zabezpečenie nájomného.

Druhým príkladom je záložné právo, ktoré zabezpečuje úvery poskytnuté bytovému družstvu na výstavbu bytov alebo nebytových priestorov a na rozsiahlejšie opravy a stavebné úpravy obytného domu. Toto záložné právo sa upína na nehnuteľnosti družstva, ktoré úver dostalo (§28b zákona č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vypořádání majetkových

---

156 Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M. a kol. Občianský zákoník II, komentář, Praha, C.H.Beck, 2008, str.973

157 totožné s Občianským zákoníkom

nárokov v družstvách).¹⁵⁸ Česká úprava je opäť veľmi podobná a podľa §26 ods. 4 zákona o vlastníctve bytov¹⁵⁹ vzniká banke na zabezpečenie úverov poskytnutých družstvu podľa §26 ods. 1 až 3 zákona zákonné záložné právo, ktoré sa upína na byty, resp. na iné nehnuteľnosti vo vlastníctve družstva, ktorých sa úvery týkajú.

Tretí spôsob sa opäť týka bytov a nebytových priestorov. Záložné právo vzniká na zabezpečenie pohľadávok z právnych úkonov týkajúcich sa domu, spoločných častí domu, spoločných zariadení domu a príslušenstva. Záložné právo vzniká zo zákona k bytu alebo nebytovému priestoru v dome v prospech spoločenstva vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome. V prípade, že spoločenstvo vlastníkov nebolo zriadené, záložné právo vznikne v prospech ostatných vlastníkov v zmysle zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, zákon č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov.

Štvrtým spôsobom zákonného záložného práva je zákonné záložné právo podľa zákona o cenných papieroch, zákon č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch). V tomto prípade sa vznik záložného práva eviduje registráciou v centrálnom depozitári podľa §52. Všetky podstatné náležitosti sú spoločné so zmluvným záložným právom k cenným papierom v zmysle ustanovení §§45 až 52 zákona, len s tým rozdielom, že registrácia v centrálnom depozitári má konštitutívne účinky, ak cenný papier nebol prevedený tzv. záložným rubopisom.

---

158 Lazar, J. a kol. Základy občianskeho hmotného práva , Bratislava: IURA EDITION, 2004, str. 318

159 Zákon č. 72/1994 Sb., ktorým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů)

Český zákon o vlastnictví bytů¹⁶⁰ v §15 ods. 3 definuje zákonné záložné právo podobne ako je tomu v slovenskej právnej úprave, tj. vlastníci bytov majú zákonné záložné právo k zabezpečeniu právoplatne prisúdených pohľadávok zodpovedajúcim povinnosti povinného vlastníka bytu uhrádzať zálohu na náklady spojené so správou domu a pozemku. Toto záložné právo vzniká právoplatnosťou rozhodnutia súdu. Podobne je tomu aj v §16 ods. 2, ktorý je podobný úprave §672 Občianskeho zákonníka.

Predposledným príkladom vzniku záložného práva zo zákona je vznik podľa §23 ods.6 písm. a zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom. Zákonné záložné právo vzniká na zabezpečenie pohľadávok tých dedičov poľnohospodárskych a lesných pozemkov, ktorým v rámci vyporiadania dedičstva nepripadlo vlastnícke právo k nim. Záložné právo vzniká záznamom vlastníckeho práva dlžníka k tomuto pozemku, prípadná zákonná prednosť skoršieho záložného práva sa nepoužije. Takémuto dedičovi (záložnému veriteľovi) súčasne so záložným právom vzniká zo zákona predkupné právo k tomuto pozemku.¹⁶¹

Zaujímavým príkladom zákonného záložného práva v ČR je zákonné záložné právo, ktoré svedčí štátu, ktoré vzniká k prevádzanej nehnuteľnosti na zabezpečenie nedoplatku kúpnej ceny. Toto záložné právo vzniká prevodom tejto nehnuteľnosti¹⁶².

---

¹⁶⁰ Zákon č. 72/1994 Sb., ktorým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů)

¹⁶¹ Lazar, J. a kol.. Základy občianskeho hmotného práva, Bratislava: IURA EDITION, 2004, str. 319

¹⁶² §10 zákon č. 95/1999 Sb. o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby

3.5 Uhradzovacia funkcia

Uhradzovacia funkcia je v porovnaní so zabezpečovacou funkciou ešte silnejšia v zmysle reálneho rizika pre dlžníka, že záloh, ktorý poskytol veriteľovi, sa mu už nevráti, ak si svoju povinnosť riadne a včas nesplní. Inými slovami dáva záložné právo veriteľovi podporný zdroj pre uspokojenie jeho pohľadávky ¹⁶³, a to formou zákonom umožneného výkonu záložného práva, tzn. speňažením zálohu vrátane príslušenstva spôsobom súdneho predaja zálohu v zmysle §200y o.s.ř. alebo predajom zálohu na verejnej dražbe podľa §165a OZ ČR, podľa osobitného zákona č. 26/2000 Sb. o verejných dražbách. Podľa §151j OZ SR sa veriteľ môže sám uspokojiť spôsobom určeným v zmluve alebo predajom zálohu na dražbe (zákon č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách) alebo predajom zálohu podľa osobitných zákonov (OSP).

Samotná realizácia záložného práva – inými slovami jeho výkon – by mal byť až druhý a posledný variant využitia záložného práva. Základným donútením pre dlžníka by mal byť fakt samotnej existencie zabezpečenia, ktorý by ho mal viesť k zodpovednému chovaniu v podobe riadneho a včasného splnenia si povinnosti vyplývajúcej z primárneho vzťahu medzi veriteľom a dlžníkom, bez toho aby muselo dôjsť k výkonu záložného práva.

3.5.1 Česká republika – výkon záložného práva

Výkon záložného práva je v Občanském zákoníku upravený v §§165 – 168. K výkonu záložného práva sa pristupuje zo strany záložného veriteľa v prípade nesplnenia si povinností zo strany dlžníka. Jedná sa vlastne

---

¹⁶³ Fiala, J., Kindl, M. a kol. Občanské právo hmotné, Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 310

o donútenie splniť povinnosť vyplývajúcu zo vzťahu veriteľa a dlžníka. Okamih, kedy záložný veriteľ pristúpi k výkonu záložného práva po splatnosti pohľadávky, je len jeho rozhodnutím. Právo na uspokojenie zo zálohu vzniká dňom, kedy záložný veriteľ je podľa hmotného práva oprávnený požadovať, aby zabezpečená pohľadávka bola uhradená z výťažku získaného speňažením zálohu¹⁶⁴. Obmedzujúcim faktorom je teda započatie plynutia premlčacej doby a jej plynutie po dobu troch rokov. Špeciálna úprava premlčacej doby nie je vylúčená. Z toho vyplýva, že veriteľ môže ale nemusí začať realizovať záložné právo hneď prvý deň po splatnosti, ale môže sa rozhodnúť pre neskorší deň. Túto prax uplatňujú hlavne banky, ktoré z povahy svojej práce preferujú uspokojenie jej pohľadávky dlžníkom pred výkonom záložného práva, ktoré so sebou prináša ďalšie náklady. Ďalším bodom je aj samotný predmet záložného práva, ktorý poskytuje dostatočné zabezpečenie pohľadávky banky, ale v praxi nie je dostatočne a rýchlo likvidný.

Samotný §165 ods. 1 Občianskeho zákoníka definuje právo veriteľa na uspokojenie svojej pohľadávky z výťažku z predaja zálohu. Netýka sa to len nesplnenia celej pohľadávky, ale aj jej časti či príslušenstva. V situácii, kedy sa pohľadávka od zriadenia záložného práva znížila, výkon záložného práva sa bude týkať len jej aktuálnej výšky¹⁶⁵.

Samotným výkonom záložného práva sa potvrdzuje charakter právnej úpravy záložného práva a celkového posilnenia postavenia záložného veriteľa, ktorému sa dáva možnosť dosiahnuť náhradné uspokojenie svojej pohľadávky za podmienok a spôsobom stanoveným zákonom. Základným

---

164 R 5/2007 - [Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M. a kol. Občianský zákoník II, komentár, Praha, C.H.Beck, 2008, str. 1007]

165 Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M. a kol. Občianský zákoník II, komentár, Praha, C.H.Beck, 2008, str. 1006

bodom pre uspokojenie záložného veriteľa je predaj zálohu, teda jeho speňaženie. V zmysle §169 písm. c) a e) Občanského zákoníka je predaj zálohu jedinou možnosťou ako uspokojiť veriteľa. Zmluvu podobnú slovenskej úprave, tj. že záložný veriteľ si po splatnosti ponechá záloh, čím uspokojí svoju pohľadávku, český OZ zakazuje v §169 písm. c) a e). Ak sa by sa dlžník s veriteľom snažili tento zákaz obísť udelením plnej moci veriteľovi na predaj zálohu, ktorým je nehnuteľnosť, za účelom splatenia zabezpečenej pohľadávky, taký to právny úkon by bol neplatný podľa §39 OZ ČR¹⁶⁶.

Možnosťami ako predísť predaju zálohu, okrem splnenia povinnosti dlžníkom, je zmluva záložného veriteľa so záložcom o náhradnom splnení dlhu, alebo záložný veriteľ pristúpi k realizácii iného prostriedku zabezpečenia, ak bol taký dohodnutý, napr. ručenie.

Pretože zákon to nevyklučuje a súčasne je to aj ekonomicky zmysluplné riešenie, môže za predpokladu jeho dostatočnej hodnoty byť na jednom predmete záložného práva pripojených niekoľko záložných práv, či už jedného alebo viacerých záložných veriteľov. Situácia si v tomto bode vyžaduje určenie poradia uspokojovania pohľadávok zabezpečených záložným právom. Zákonodarca pamätal na túto možnosť a v §165 ods. 2 Občanského zákoníka ustanovil, že zabezpečené pohľadávky sa uspokojia postupne v poradí určenom podľa doby vzniku záložných práv. To ale nevyklučuje situáciu, že k realizácii záložného práva pristúpi záložný veriteľ, ktorý má horšie postavenie. Na základe toho sa uplatní zásada priority, kedy veriteľ na lepšom mieste v poradí sa uspokojí najskôr a až následne sa môže uspokojiť záložný veriteľ s horším postavením. Z toho vyplýva, že lepšie

---

166 R 23/05 [Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M. a kol. Občanský zákoník II, komentář, Praha, C.H.Beck, 2008, str. 1024]

postavenie má záložné právo, ktoré vzniklo skôr¹⁶⁷, než to, ktoré vzniklo neskôr. Zákon nevyklučuje dohody medzi záložnými veriteľmi, ktoré by mali za následok zlepšenie postavenia záložného veriteľa s pôvodne horším postavením, ale za splnenia podmienky, že sa nezhorší postavenie ostatných záložných veriteľov. Tomu napomáha aj zásada proporcionality, ktorá má za následok pomerné uspokojenie pohľadávok, ak výťažok zo zálohu nestačí na uspokojenie všetkých pohľadávok, ak majú záložné práva zhodné postavenie¹⁶⁸.

Zákon pozná aj situáciu, ktorá je, podobne ako tá už spomenutá vyššie, dovolená a pre subjekty trhu aj výhodná, kedy jedno záložné právo je zabezpečené niekoľkými zálohmi, tzv. vespolečné alebo simultálne záložné právo. Táto forma záložného práva dáva veriteľovi možnosť sa uspokojiť z ktoréhokolvek predmetu záložného práva, prípadne ak je to potrebné, tak môže navrhnúť aj predaj viacerých, poprípade aj všetkých predmetov záložného práva. Z toho vyplýva, že je len na uvážení veriteľa, speňažením ktorého predmetu záložného práva sa uspokojí. Pre postavenie ostatných veriteľov to má riziko možnosti neuspokojenia ich pohľadávky, ak veriteľ, ktorého pohľadávka je zabezpečená viacerými predmetmi záložného práva, začne s výkonom záložného práva a výsledkom tohto procesu je zníženie pravdepodobnosti uspokojenia alebo vôbec zabezpečenia tohto veriteľa s horším postavením (neskorší okamih vzniku záložného práva).

Spôsobmi realizácie záložného práva podľa Občanského zákoníka v zmysle §165 je len speňaženie zálohu. K tomu môže dôjsť formou predaja na verejnej dražbe alebo súdnym predajom zálohu podľa §165a ods. 1. V prípade speňaženia formou súdneho predaja sa ako procesný predpis

---

167 §337c ods. 5 písm. d) OSŘ

168 porovnaj §337c ods.2 OSŘ

použije OSŘ, ustanovenia o výkone rozhodnutia, 6. časť, §§251 a nasl. Celé toto konanie je sui generis a prebieha mimo sporového konania, na ktoré potom nadväzuje výkon rozhodnutia. Základom pre toto konanie je doručená žaloba súdu ako procesný úkon, ktorým sa začína konanie podľa §200y OSŘ. Aktívne legitimovaným je záložný veriteľ a pasívne legitimovaným je len záložný dlžník v prípade, že je to osoba odlišná od dlžníka. Osobitosťou tohto konania je, že sa dokazujú len tri skutočnosti, tj. existencia zabezpečenej pohľadávky, existencia záložného práva a osoba záložného dlžníka. Ak záložný veriteľ predloží zabezpečenú pohľadávku, záložné právo k zálohu a zároveň označí aj záložného dlžníka listinami, ktoré sú vydané alebo osvedčené štátnymi orgánmi alebo verejné listiny notára, môže súd rozhodnúť o nariadení predaja zálohu aj bez pojednávania a vypočutia záložného dlžníka (§200z ods. 2 OSŘ); žalobu môže v takom prípade doručiť záložnému dlžníkovi až s rozhodnutím vo veci samej¹⁶⁹. Obrana žalovaného je možná len v hraniciach spochybňovania hore uvedených skutočností. Z povahy záložného práva vo vzťahu k premlčaniu je vylúčená námietka premlčania (viď §170 ods. 2 OZ)¹⁷⁰. Ďalším rozdielom oproti bežnému sporovému konaniu je druh rozhodnutia, ktorým je uznesenie. Deň vykonateľnosti je totožný s dňom právoplatnosti predmetného uznesenia. Okrem výkonu rozhodnutia podľa OSŘ je prípustný výkon aj podľa Exekučného rádu, zákon č. 120/2001 Sb.. Exekúciu za účelom uspokojenia zabezpečenej pohľadávky je možné viesť predajom založných hnutel'ných a nehnuteľných vecí¹⁷¹. Okrem všeobecnej úpravy sa musí pamätať aj na osobitnú úpravu, ktorú môže predstavovať napr. Obchodní zákoník (zákon č. 513/1991 Sb.) alebo Zákon o cenných papírech (zákon č. 591/1992 Sb., §44).

---

169 R 11/05

170 Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M. a kol. Občianský zákoník II, komentár, Praha, C.H.Beck, 2008, str. 1012

171 §59 Exekučného poriadku

Ak sa postupuje prostredníctvom verejnej dražby je základným predpisom pre tento postup zákon č. 26/2000 Sb., o verejných dražbách. Tento právny predpis upravuje tak dražby dobrovoľné ako aj nedobrovoľné. Z povahy záložného práva a odrzkadlenia jeho zabezpečovacej povahy je ústredným bodom vykonanie nedobrovoľnej dražby v prospech veriteľa, ktorého pohľadávka nebola včas a riadne uspokojená a súčasne je jeho pohľadávka zabezpečená záložným právom. Vtedy sa uskutočňuje postup podľa §36 a nasl. zákona o verejných dražbách. Dôležitým výsledkom dražby je dosiahnutie výt'azku spôsobilého na uspokojenie veriteľa. Ak sa dosiahol len výt'azok, z ktorého je možné uspokojiť len časť prihlásených pohľadávok, uspokojí dražobník pohľadávky podľa určených tried. Pohľadávka záložného veriteľa zvyčajne patrí do tretej triedy (pri pluralite záložných práv sa uspokojujú pohľadávky podľa poradia záložných práv)¹⁷².

Nakoľko sa stretáva obligačný vzťah s vecným je vplyv obligačného práva určujúcim aj pre záložné právo. Z toho vyplýva, že záložný veriteľ má ns výber, či sa bude domáhať plnenia u obligačného dlžníka, alebo uspokojí svoju pohľadávku zo záložného práva. Niekedy je tento spôsob výberu obmedzený a to hlavne vtedy, ak hodnota zálohu nie je dostatočná na uspokojenie pohľadávky. Preto je možnosť domáhať sa „klasickým“ uspokojením pohľadávky v naliezacom konaní proti obligačnému dlžníkovi zachovaná. Ak by sa napríklad čiastočne uspokojila veriteľova pohľadávka zo speňaženia zálohu, a teda záložné právo by zaniklo, veriteľ má ešte vždy možnosť žiadať o splnenie svojej pôvodnej pohľadávky¹⁷³.

---

172 Eliáš, K. a kol. Občanský zákoník, velký akademický komentář, 1. svazek, Linde, Praha 2008, str. 745

173 Eliáš, K. a kol. Občanský zákoník, velký akademický komentář, 1. svazek, Linde, Praha 2008, str. 746

Preto napriek uvedeným postupom je ešte vždy možnosť uspokojenia pohľadávky veriteľa prostredníctvom klasického naliezacieho konania podľa OSŔ, ktorého výsledkom je následne vykonateľné rozhodnutie, ktoré umožňuje výkon rozhodnutia podľa OSŔ. Jeho umiestnenie ako poslednej možnosti v rámci právnej úpravy §165a ods. 3 OZ je evidentný ústup z tejto možnosti výkonu záložného práva. Dôvodom môže byť samotný charakter konania, ktoré je klasickým sporovým konaním a teda veriteľ musí uniesť dôkazné bremeno, zároveň ale predstavuje aj málo flexibilnú možnosť pri súčasnej vyťažnosti justície. Preto podľa môjho názoru je táto možnosť na ústupe z možných eventualít výkonu záložného práva.

3.5.2 Slovenská republika – výkon záložného práva

V súvislosti z novou právnou úpravou záložného práva zákonom č. 526/2002 Z.z. bola posilnená uhradzovacia funkcia záložného práva. Toto posilnenie na strane záložného veriteľa dáva možnosť uskutočniť výkon záložného práva tromi rozdielnymi spôsobmi. Základnou podmienkou výkonu záložného práva je, že záložca riadne a včas neplnil pohľadávku, ktorá bola zabezpečená záložným právom.

Tri možné spôsoby výkonu záložného práva sú:

- Záložný veriteľ sa uspokojí spôsobom ustanoveným v záložnej zmluve, alebo
- Predajom na dražbe podľa zákona 527/2002 Z.z. o dobrovoľnej dražbe, alebo
- Záložný veriteľ sa bude domáhať núteného výkonu záložného práva formou exekučného konania podľa Exekučného poriadku.

V okamihu ak zabezpečená pohľadávka nebola riadne a včas splnená sa môže záložný veriteľ uspokojiť priamo zo zálohu alebo sa domáhať uspokojenia, a to i v prípade, ak zabezpečená pohľadávka je premlčaná.

Vyššie uvedené spôsoby a predpoklady výkonu záložného práva platia všeobecne, ak Občiansky zákonník alebo osobitný zákon neurčujú inak.¹⁷⁴ Osobitnou situáciou je výkon záložného práva k pohľadávke z účtu, vkladu, za predpokladu, že nejde o cenný papier, alebo z inej formy vkladu, ak záložná zmluva bola uzavretá medzi osobami podľa §151me ods. 8, podľa zákona o cenných papieroch ak záložné právo k cenným papierom vzniklo medzi osobami osobitne určenými (§53a, 53b ZCP).

3.5.3 Priamy výkon záložného práva záložným veriteľom

Priamy výkon záložného práva je predmetom osobitného záujmu zákonodarcu, nakoľko záložný veriteľ má na základe tejto právnej úpravy možnosť priameho uspokojenia sa prostredníctvom speňazenia zálohu. Tento spôsob môže byť využívaný vďaka zákonnému splnomocneniu záložného veriteľa predať záloh v mene záložcu (§151m ods. 6 Občianskeho zákonníka). Toto je spôsob ako posilniť pozíciu záložného veriteľa a súčasne je aj v súlade s právnou úpravou katastra nehnuteľností. Vo svojej podstate sa jedná o zákonné splnomocnenie, súčasťou ktorého je skutočnosť, že záložca nemá možnosť toto splnomocnenie odvolať a tým znemožniť uspokojenie veriteľovej pohľadávky. Výsledkom je, že nový vlastník nadobudne vec od nevlastníka. Ďalším oprávnením záložného veriteľa je podať návrh na vykonanie dobrovoľnej dražby podľa zákona č. 527/2002 Z.z. o verejných dražbách v mene záložcu, čo opäť má za následok prelomenie zásady *nemo plus iuris*.

---

¹⁷⁴ Lazar, J. a kol. Základy občianskeho hmotného práva, Bratislava: IURA EDITION, 2006, str. 514

Samotný priamy výkon sa uskutočňuje predajom zálohu, kedy sa záložný veriteľ uspokojuje z výťažku z predaja. Ak by veriteľ a dlžník ešte pred splatnosťou pohľadávky uzavreli dohodu, podľa ktorej by veriteľ nadobudol vec do vlastníctva (hyperocha) v prípade, ak dlžník nesplní svoju pohľadávku, taká zmluva by bola absolútne neplatná. Ak je však taká zmluva uzavretá po splatnosti pohľadávky, zo znenia § 151j ods. 3 OZ vyplýva, že takáto zmluva je v súlade so zákonom, a teda nič nebráni tomu, aby sa veriteľ uspokojil nadobudnutím zálohu od záložcu, čím zanikne zabezpečená pohľadávka a z akcesorickej povahy záložného práva aj samotné záložné právo.

Ak je predmetom záložného práva peňažná pohľadávka, priamy výkon záložného práva sa uskutoční po tom, ako záložný veriteľ preukázal alebo záložca oznámil poddlžníkovi vznik záložného práva. Po takomto preukázaní resp. oznámení je poddlžník povinný splniť svoj dlh záložnému veriteľovi, ktorý môže toto plnenie držať. Ak záložca riadne a včas nesplní svoj záväzok, záložný veriteľ je oprávnený sa uspokojiť z (u seba zadržaného) plnenia poddlžníka.¹⁷⁵

Ďalšou situáciou, kedy sa môže realizovať priame uspokojenie, je ak záloh bol poistený a nastala poistná udalosť. Vtedy poisťiteľ poskytne poistné plnenie záložnému veriteľovi (prípadne inej osobe, ktorá bola určená záložným veriteľom) za predpokladu, že záložca písomne oznámi alebo záložný veriteľ preukáže poisťiteľovi, a to najneskôr do výplaty plnenia z poistnej zmluvy, vznik záložného práva¹⁷⁶. Ak záložca riadne a včas neplnil, záložný veriteľ je oprávnený sa uspokojiť z plnenia z poistnej udalosti (ktoré, podobne ako v prípade plnenia peňažnej pohľadávky slúžiacej ako záloh, je

---

175 §151mb ods. 3 a 4 Občianskeho zákonníka

176 Lazar, J. a kol. Základy občianskeho hmotného práva, Bratislava: IURA EDITION, 2006, str. 515

záložný veriteľ oprávnený držať u seba ešte pred splatnosťou svojej zabezpečovanej pohľadávky).¹⁷⁷

Ak nastane situácia, kedy viac záložných práv je upnutých k tomu istému predmetu záložného práva, OZ sa riadi zásadou „*prior tempore potior iure*“. Prostriedok, ktorý to umožňuje, je Notársky centrálny register záložných práv, alebo osobitný register ako je napríklad Obchodný register alebo kataster nehnuteľností. Týmto spôsobom sa odbúrala nesystematickosť predchádzajúcej úpravy, ktorá poznala aj inštitút uprednostneného záložného veriteľa, ktorého záložné právo síce vzniklo neskôr než záložné práva ostatných záložných veriteľov, ale napriek tomu sa v prípade nesplnenia povinnosti včas a riadne zo strany dlžníka uspokojovalo skôr, než by mu podľa poradia prislúchalo.

V situácii kedy si konkurujú dve a viac záložných práv viaznúcich na hnutelnej veci, prednosť majú práva registrované v NCR alebo v osobitnom registri pred záložným právom, ktoré vzniklo odovzdaním veci. Zmenu v tejto situácii môže priniesť dohoda záložných veriteľov. Takáto dohoda nadobudne účinnosť registráciou v NCR. Žiadosť o registráciu podávajú všetci zúčastnení záložní veritelia. Aj ten veriteľ, ktorý sa nezúčastnil na takejto dohode, musí mať rovnaké podmienky pre výkon záložného práva, tzn. jeho podmienky pre výkon záložného práva sa neúčastou na dohode nesmú zhoršiť. Ak by k takému zhoršeniu došlo, dohoda o poradí by bola pre neho neučinná.

Samotný postup pri výkone záložného práva je okrem ustanovení OZ upravený aj zmluvou o zriadení záložného práva. V prvom rade je záložný veriteľ povinný upovedomiť záložcu o začatí výkonu záložného práva a súčasne zaregistrovať tento úkon v NCR. Okamihom doručenia oznámenia

---

¹⁷⁷ §151mc ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka

o začatí výkonu záložca nesmie previesť predmet záložného práva na iného bez súhlasu záložného veriteľa. Ak by tak záložca učinil v bežnom obchodnom styku a v rámci predmetu podnikania, predmet záložného práva by bol nadobudnutý nezatažený záložným právom, ak nadobúdateľ nevedel a vzhľadom na všetky okolnosti vedieť nemohol, že sa začal výkon záložného práva. Druhým významom oznámenia o začatí výkonu záložného práva je, že záložný veriteľ môže začať s výkonom až 30 dní od oznámenia, a to buď formou priameho predaja alebo uskutočnením verejnej dražby. Skoršie začatie môže nastať iba ak sa na tom záložný veriteľ dohodne so záložcom. V prípade, ak je záložné právo registrované v NCR a deň registrácie začatia výkonu v registri je neskorší než deň oznámenia o začatí výkonu uvedeným osobám, 30-dňová lehota začne plynúť až odo dňa registrácie začatia výkonu záložného práva v registri záložných práv¹⁷⁸.

Záložný veriteľ, ktorý začal priamy výkon záložného práva, môže zmeniť vopred zmluvne dohodnutý spôsob výkonu záložného práva za podmienky, že o tom bude informovať záložcu.

Medzi základné povinnosti záložcu patria strpieť výkon záložného práva a poskytnúť záložnému veriteľovi súčinnosť. Povinnosti záložného veriteľa zahŕňujú povinnosť informovať záložcu o priebehu výkonu záložného práva, a to hlavne o cene zálohu v prípade, ak predáva záloh inak než na verejnej dražbe. V tejto situácii zákon ukladá záložnému veriteľovi, aby postupoval s náležitou starostlivosťou, čo predstavuje predaj zálohu za zvyčajnú cenu v mieste a čase predaja. Ak zisk z predaja prevyšuje zabezpečenú pohľadávku, je záložný veriteľ povinný vydať záložcovi sumu, o ktorú bola

---

178 Lazar, J. a kol. Základy občianskeho hmotného práva, Bratislava: IURA EDITION, 2006, str. 517

prevyšená zabezpečená pohľadávka, s tým, že sa okrem toho odrátajú náklady spojené s výkonom záložného práva.

V podmienkach kedy sa k zálohu viaže viacero záložných práv a záložný veriteľ pristúpil k výkonu záložného práva priamym predajom zálohu, zákon prihliada na postavenie prednostného záložného veriteľa a ostatných záložných veriteľov. Na základe toho sa aj uskutočňujú dva možné postupy.

Prvý postup nastáva, ak záložný veriteľ má postavenie prednostného záložného veriteľa, tj. toto záložné právo vzniklo ako prvé registráciou v NCR. Vtedy prevádza na nadobúdateľa záloh, ktorý je nezaťažený záložným právom ostatných záložných veriteľov. Ak bol predajom dosiahnutý výtťažok prevyšujúci zabezpečenú pohľadávku prednostného záložného veriteľa (aj po odrátaní účelne a nevyhnutne vynaložených nákladov prednostného záložného veriteľa), majú právo sa uspokojiť i ostatní záložní veritelia a ak aj po ich uspokojení zostane ešte niečo z výtťažku z predaja zálohu, záložní veritelia sú povinní vydať záložcovi tento prevyšok. Tento postup sa dá realizovať prostredníctvom notárskej úschovy v prospech ostaných záložných veriteľov alebo záložcu.

Druhou situáciou je, ak výkon záložného práva začne záložný veriteľ, ktorý nemá postavenie prednostného záložného veriteľa. V prvom rade je povinný vydať písomné oznámenie o začatí výkonu záložného práva pre ostatných záložných veriteľov, ktorí majú nižšie poradové číslo. Takýto záložný veriteľ môže začať s výkonom záložného práva až po uplynutí 30 dňovej lehoty od oznámenia. Rozdiel pre nadobúdateľa takého zálohu je, že záloh prechádza zaťažený záložným právom prednostného záložného veriteľa ako i ostaných

záložných veriteľov¹⁷⁹. Tento záložný veriteľ má za povinnosť o tom informovať nadobúdateľa zálohu. Ďalším momentom je zmena v NCR alebo v osobitnom registri v osobe záložcu, ktorú je povinný vykonať záložný veriteľ, ktorý začal s výkonom záložného práva a nadobúdateľ zálohu. Ak by tak neurobili a vznikla by škoda, zodpovedali by za ňu solidárne.

Ak sa začal výkon záložného práva, i ostatní, v skoršom poradí zapísaní záložní veritelia majú právo sa zúčastniť na výkone záložného práva, ak je ich pohľadávka splatná. Ak prednostný alebo v skoršom poradí zapísaný záložný veriteľ začne s výkonom záložného práva, záložný veriteľ, ktorý už začal s výkonom záložného práva, je povinný zastaviť výkon záložného práva, ak mu bola skutočnosť začatia výkonu záložného práva zo strany v skoršom poradí zapísaného záložného veriteľa oznámená pred uplynutím 30 dňovej lehoty od oznámenia o začatí výkonu záložného práva.

V prípade, že začal výkon záložného práva a iný záložný veriteľ splnil pohľadávku za dlžníka, nadobúda postavenie a práva záložného veriteľa k tejto pohľadávke vrátane poradia rozhodujúceho pre uspokojenie záložných práv¹⁸⁰. Záložný veriteľ, ktorý už začal s výkonom záložného práva, nemôže odmietnuť také splnenie iným záložným veriteľom.

Osobitná situácia nastane ak záložnoprávny vzťah vznikol medzi osobami uvedenými v § 151me ods. 8 na základe novely OZ zákonom č. 336/2005 Z.z., kde predmetom je pohľadávka z účtu, vkladu, ak nejde o cenný papier, alebo z inej formy vkladu. Úpravy sú v týchto bodoch:

---

179 Lazar, J. a kol. Základy občianskeho hmotného práva, Bratislava: IURA EDITION, 2006, str. 518

180 Lazar, J. a kol. Základy občianskeho hmotného práva, Bratislava: IURA EDITION, 2006, str. 519

- dôvodom výkonu záložného práva je okrem nesplnenia pohľadávky riadne a včas i iná skutočnosť uvedená v zmluve,
- za dohodnutý spôsob výkonu sa považuje hlavne započítanie, alebo použitie zálohu na vyrovnanie zabezpečenej pohľadávky; vtedy sa nepoužijú ustanovenia OZ, ktoré ukladajú záložnému veriteľovi rôzne povinnosti všeobecne obmedzujúce alebo regulujúce jeho postup¹⁸¹,
- po vzájomnej dohode môže veriteľ disponovať so zálohom ešte pred splatnosťou pohľadávky, vrátane prevodu na tretiu osobu,
- ak nastane posledne uvedená skutočnosť, nadobúdateľ získa záloh nezaťažený záložným právom a záložný veriteľ je povinný nahradiť záloh v mene záložcu a na svoj účet rovnocenným zálohom najneskôr v posledný deň splatnosti; za rovnocenný záloh sa považuje pohľadávka z účtu, vkladu, ak nejde o cenný papier alebo inej formy vkladu znejúca na tú istú sumu, v tej istej mene voči tomu istému dlžníkovi¹⁸², za podmienky, že sa nedohodli inak.

Tento spôsob výkonu záložného práva predstavuje veľké posilnenie pozície záložného veriteľa nakoľko nie je potrebná existencia žiadneho exekučného titulu a fakt, či sa dlžník dostal do omeškania a neplnil riadne, je tiež relatívny, pretože je to na posúdení situácie záložným veriteľom. Výsledkom je veľká nerovnováha medzi právami a povinnosťami záložného veriteľa, záložcu a záložného dlžníka, čo znamená, že dlžník nemá faktický spôsob ochrany svojich práv voči postupu veriteľa.

---

181 Lazar, J. a kol. Základy občianskeho hmotného práva, Bratislava: IURA EDITION, 2006, str. 520

182 Lazar, J. a kol. Základy občianskeho hmotného práva, Bratislava: IURA EDITION, 2006, str. 520

Zo samotnej dikcie zákona je evidentné, že v prípade porušenia povinnosti primerane určiť hodnotu zálohu na účely jeho predaja záložným veriteľom pri výkone záložného práva sa neuvádza nijaká sankcia a samotný predaj zálohu nepodlieha nijakej kontrole ani splneniu objektívnych kritérií.

3.5.4 Predaj zálohu na dražbe

Druhým z možných spôsobov výkonu záložného práva je predaj zálohu na dražbe. Tento výkon postupuje na základe zákona o dobrovoľných dražbách, zákona č. 527/2002 Z.z.. Tento zákon bol prijatý na základe reformy záložného práva a nahradil zákon č. 174/1950 Zb. o dražbách mimo exekúcie v znení zákona č. 513/1991 Zb.

Na rozdiel od českej úpravy zákona č. 26/2000 Sb. o verejných dražbách, tento zákon neupravuje nedobrovoľné dražby, pričom ponímanie samotnej dobrovoľnej dražby je podľa slovenského a českého zákona tiež rozdielne.

Po obsahovej stránke zákon č. 527/2002 Z.z. posilnil postavenie záložných veriteľov pri presadzovaní ich záujmov. Predmetom zákona je i dražba nehnuteľností a iných predmetov. Hlavnou myšlienkou zákona o dobrovoľnej dražbe je, že sa uskutočňuje na návrh vlastníka predmetu dražby alebo osoby oprávnenej podľa osobitného zákona (OZ § 151m ods. 6) konať v mene vlastníka, pričom touto oprávnenou osobou je záložný veriteľ. V samotnom zákone v § 7 ods. 1 je nepresnosť, keď sa uvádza, že navrhovateľom dražby je predovšetkým vlastníkom predmetu, čo by znamenalo, že sa môžu dražiť len veci, ale to nezodpovedá §3 zákona o dobrovoľných dražbách, kde je oveľa širšie vymedzenie predmetu dražby.

Naopak z pôsobnosti zákona je vylúčených množstvo vecí, práv a iných majetkových hodnôt, ktoré nemôžu byť dražené na základe tohto zákona¹⁸³. Ďalším obmedzením je aj určenie osôb, ktoré môžu byť vlastníkami určitých vecí, práv a majetkových hodnôt vyplývajúce priamo z ustanovení Ústavy SR,

---

183 napr. Zákon č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu

teda že vlastníkom môže byť len štát alebo vybrané právnické osoby. Ďalej sú vylúčené aj cenné papiere a hnutelné veci, ktoré sa stali predmetom zádržného práva, nehnuteľnosti, na ktorých viazne predkupné právo vecnoprávneho charakteru, rovnako hnutelné veci, ktorých predkupné právo je zapísané na listine osvedčujúcej vlastnícke právo a spoluvlastnícky podiel k veci. Zaujímavosťou je, že sa táto limitácia neuplatňuje v prípade, kedy navrhovateľom dražby je záložný veriteľ. Výsostné postavenie záložného veriteľa je potvrdené alebo upevnené aj ďalej v zákone a to vtedy, ak by malo dôjsť k dražbe veci, ktorá je predmetom záložného práva. Na tento postup sa vyžaduje súhlas daného záložného veriteľa¹⁸⁴.

Navrhovateľom dražby je vlastník, osoba, ktorej patrí právo a iná prevoditeľná majetková hodnota, a to buď jednotlivo alebo v súbore, podnik alebo časť podniku.

Zákon obsahuje aj pravidlá a postup samotnej dražby a na základe týchto požiadaviek sa zaviedol Centrálny register dražieb, ktorý vedie zoznam vyhlásených dražieb, čím sa zabezpečuje publicita a priamo sa zvyšuje istota právnych vzťahov, ktorých sa dražba týka. Tento register vedie Notárska komora SR v zmysle Notárskeho poriadku¹⁸⁵.

Vlastnícke právo k predmetu dražby sa nadobudne príklepom licitátora so súčasným splnením podmienky zaplatenia ceny dosiahnutej vydražením. Príklep licitátora je právotvornou skutočnosťou spôsobujúcou nadobudnutie vlastníckeho práva.

Vzhľadom na to, že táto právna úprava má vplyv na významné súkromnoprávne vzťahy hmotnoprávneho charakteru, je samozrejmé

---

184 §3 ods.8 zákona o dobrovoľných dražbách

185 §73j Notárskeho poriadku

prepojenosť na ustanovenia Občianskeho zákonníka a to v podobe zásady subsidiarity.

Pretože sa jedná o veľmi citlivú tému, ktorej predmetom je prevod a prechod vlastníckeho práva a pretože tento postup je relatívne rýchly, vyžadovala si táto právna úprava zmeny v podobe novelizácií zákona, ktoré sprísňovali celý postup dražby. Tieto zmeny spočívali vo väčšej publicite dražby a to prostredníctvom uverejnenia konania dražby v registri, Obchodnom vestníku, obhliadky predmetu dražby a pod.; tiež zaviedli určenie hodnoty predmetu dražby a s tým súvisiace osvedčenie dražby formou notárskej zápisnice. Kontrolu nad výkonom dražieb vykonáva Ministerstvo spravodlivosti SR.

3.5.5 Predaj zálohu súdnym exekútorom

V prípade tohto spôsobu výkonu záložného práva vyvstáva otázka, na základe akého zákonného ustanovenia má exekútor vykonať výkon záložného práva, keď exekučné záložné právo sa týka alebo presnejšie je jedným z prostriedkov zabezpečenia vecí, práv alebo iných majetkových práv už v prebiehajúcej exekúcií pre pohľadávku veriteľa, o ktorej bolo rozhodnuté vo vykonateľnom rozhodnutí ako v jednom z exekučných titulov. Z toho vyplýva, že sa nejedná o výkon záložného práva v zmysle Občianskeho zákonníka, ale o zabezpečovací prostriedok podľa Exekučného poriadku.

Ustanovenia OZ v §151m ods. 3 uvádza len strohu úpravu o poslednom spôsobe výkonu záložného práva „...domáhať sa uspokojenia predajom zálohu podľa osobitných zákonov.“ Vo všeobecnosti sa rozumie, že sa tým chápe v súčasnom právnom stave výkon rozhodnutia podľa OSP alebo exekúcia podľa Exekučného poriadku. Teória sa touto otázkou nie

veľmi zaoberá¹⁸⁶ a uvádza len, že sa postupuje podľa §62 a nasl. Exekučného poriadku, čo predstavuje bežný spôsob exekúcie. Problém, ale vyvstáva s exekučným titulom, ktorý je základným predpokladom začatia exekúcie. Exekučným titulom v zmysle exekučného poriadku na účely záložného práva sú napr. §41 ods. 1 vykonateľné rozhodnutie súdu alebo iného orgánu, alebo §41 ods. 2 písm. c/ notárska zápisnica, ktorá obsahuje právny záväzok a v ktorej je vyznačená oprávnená osoba a povinná osoba, právny dôvod, predmet a čas plnenia, ak povinná osoba v notárskej zápisnici s vykonateľnosťou súhlasila.

Teda nebude sa jednať o záložnú zmluvu, ktorá je asi najbežnejším spôsobom zriadenia a vzniku záložného práva, uzavretú nie formou notárskej zápisnice. Z toho vyplýva, že využitie tohto spôsobu výkonu záložného práva bude len veľmi okrajové.

Rozdiel medzi predchádzajúcimi spôsobmi výkonu záložného práva a predajom zálohu súdnym exekútorom spočíva v nedobrovoľnosti takého predaja, pretože sa uskutočňuje proti vôli záložcu.

Exekútor má k dispozícii niekoľko možných prostriedkov ako vymôcť pohľadávku oprávneného. Je to predajom hnutel'ných vecí, predajom cenných papierov, predajom nehnuteľnosti a predajom podniku. Sám exekútor si pritom určí spôsob výkonu exekúcie, tak aby bola čo najefektívnejšia a zároveň aby nad zákonnú mieru nezasahovala do práv povinného.

---

186 vid' Vojčík, P. Občiansky zákonník, komentár, Lazar, J.: Občianske právo hmotné, Svoboda, J. Občiansky zákonník, komentár, dôvodová správa k zákonu č. 526/2002 Z.z.

4 Rekodifikácia

4.1 Rekodifikácia Občanského zákoníka v ČR vo všeobecnosti¹⁸⁷

Práca súčasnej rekodifikačnej komisie sa započala v roku 2002 zriadením rekodifikačnej komisie Ministerstvom spravodlivosti ČR. Tomu v roku 2000 predchádzalo vypracovanie základných téz a následné schválenie vecného zámeru v roku 2001 vládou ČR. Práca postupne prechádzala jednotlivými vývojovými fázami a v roku 2005 boli dokončené a prejednané 4 hlavné zákonné osnovy. Tie boli následne zverejnené ministerstvom a zahájili sa verejné diskusie o pripravovanom návrhu Občanského zákoníka. V roku 2007 bol kompletný návrh rekodifikovaného Občanského zákoníka uvedený k oponentúre odbornej verejnosti. V roku 2008 sa dostal návrh kódexu do medzirezortného pripomienkového konania. Do 31.8.2008 uplynula lehota na pripomienkovanie rekodifikovaného Občanského zákoníka. V roku 2011 bol návrh predložený legislatívnej rade vlády a 18.5.2011 bola vládou schválená podoba rekodifikovaného Občanského zákoníka. Parlament Českej republiky nový, rekodifikovaný Občanský zákoník prijal a prezident ČR Václav Klaus ho dňa 20.2.2012 podpísal. Zákon bol publikovaný dňa 22.3.2012 v Zbierke zákonov ako zákon č. 89/2012 Sb. a účinnosť nadobudne 1.1.2014; dovtedy plynie legisvakačná lehota na oboznámenie sa s ním širokou verejnosťou, tak odbornou ako aj laickou.

Základnou ideou pre vypracovanie obsahu nového Občanského zákoníka boli kodifikácie západnej Európy. Na dosiahnutie tohto cieľa bolo nutné si uvedomiť základnú zmenu v myslení o občianskom práve v duchu kultúry moderných súkromnoprávných kódexov a histórie právneho myslenia

---

¹⁸⁷ Táto časť je vypracovaná na základe vládneho návrhu Občanského zákoníka a jeho dôvodovej správy uvedenej na <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/uvodni-stranka.html>, 26.5.2012, 19.15 hod.

strednej Európy. Prvým základným kameňom pre práce sa stal návrh z roku 1937, ktorý nikdy nebol realizovaný vzhľadom na nasledujúce udalosti u nás a vo svete spolu s obsahom AGBG a moderných povojnových kodifikácií.

V súčasnosti platný Občanský zákoník sa aj napriek snahe o jeho modernizáciu výrazne odchyľuje od štandardnej právnej kultúry kontinentálnej Európy ako aj od tuzemských tradícií. Funkčne, systematicky, obsahovo aj výrazovým pojatím platný Občanský zákoník koncepcne zodpovedá niektorým prístupom z 50. a 60. rokov 20. storočia¹⁸⁸.

Bodmi, ktoré reprezentujú minulé politické zriadenie a hlavne sú v rozpore so základnou ideou všeobecného kódexu súkromného práva sú nasledovné:

- jednotnosť záujmov spoločnosti a jednotlivca a zachovanie nástrojov na udržanie tohto tvrdenia. Tými nástrojmi boli: stíhanie skoro každej vady právneho úkonu absolútnou neplatnosťou právneho úkonu, čo je v rozpore európskou právnou kultúrou, ktorá vychádza hlavne z relatívnej neplatnosti právneho úkonu; záujem jednotlivca bol podriadený centrálne formulovanému záujmu spoločnosti; veľký počet ustanovení o preklúzii; preferencie ochrany socialistického vlastníctva, hlavne štátneho a to v podobe dedičského práva a práva nálezcu na nadobudnutie vlastníckeho práva k nálezu,
- teória, že Občanský zákoník je právna norma, ktorá upravuje určité majetkové vzťahy, sa udržala do súčasnosti – je to hlavným predmetom úpravy zákona. Z tohto vyplývajú tieto dôsledky:

---

188 Důvodová zpráva - konsolidovaná verze k Občanskému zákoníku, str. 10, 1.7.2012, http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/DZ_NOZ_89_%202012_Sb.pdf

- v majetkových vzťahoch majú osoby rovné postavenie, čo je v rozpore s konštrukciou súkromného a občianskeho práva, ktorá je tvorená autonómiou vôle. Táto rozpornosť je zjavná už z povahy vlastníckeho práva ako základného majetkového práva, ktoré čo do svojho obsahu je výrazom autonómie vôle;
  - metodologický nedostatok ustanovenia rovnosti FO a PO ako základnej zásady občianskeho práva spočívajúci v tom, že už z ich povahy a vlastností je takáto rovnosť nemožná;
  - potlačenie významu statusových ustanovení - v súčasnej právnej úprave Občianskeho zákoníka ich je len 9 oproti napr. Občianskemu zákonníku Québecu, ktorý má 300 ustanovení o úprave postavenia človeka a v rodinnom práve ďalších 250 ustanovení;
  - ďalšou komplikáciou pre subjekty občianskeho práva je hlavne v otázke dedičského práva, kedy porúčiteľ nemá absolútnu voľnosť nakladať so svojím majetkom pre prípad smrti – nemôže dávať príkazy ani podmienky;
  - nie menej dôležitou otázkou je vymedzenie pojmu vec, ktorá je definovaná len ako hmotný statok, z čoho následne vychádza tripartícia predmetov právnych vzťahov na veci, práva a iné majetkové hodnoty;
- tretím, nemenej podstatným okruhom, je problematika fragmentácie súkromnoprávnej úpravy. K tomu došlo po roku 1948, kedy sa od občianskeho práva oddelilo rodinné právo a následne aj pracovné právo. V rekodifikovanom Občianskom zákoníku bude rodinné právo opätovne zahrnuté do občianskeho práva, pracovné právo si stále zachováva svoju

samostatnosť. Zákonník práce ako základná norma pracovného práva obsahoval namiesto zásady subsidiarity princíp delegácie. Toto bolo nálezom Ústavného súdu ČR č. 116/2008 Sb. zrušené a priklonil sa k princípu subsidiarity Občianskeho zákoníka. Obchodné právo a jeho úprava záväzkových vzťahov, ktorá je zbytočne rozsiahla a častokrát aj duplicitná s úpravou Občianskeho zákoníka, je ďalším odzrkadlením odlišného spôsobu nazerania na súkromné právo oproti štandardným právnym úpravám kontinentálnej Európy¹⁸⁹.

Ako už bolo niekoľkokrát uvedené, návrh Občianskeho zákoníka predstavuje celkový príklon k európskym kontinentálnym zvyklostiam. Základným ideovým zdrojom je vládny návrh Občianskeho zákoníka z roku 1937, ktorý predstavoval modernizáciu a revíziu AGBG v spojitosti s modernejšou právnou úpravou Švajčiarska a Nemecka. Napriek jeho pokrokovosti nie je možné si odmyslieť 70 rokov od jeho vytvorenia a preto bolo nutné vykonať zmeny, revíziu.

Revízia spočívala v:

- kritickom vyhodnotení vývoja občianskeho a súkromného práva platného na území ČR,
- kritickom vyhodnotení kardinálnych občianskych kódexov z kontinentálnej Európy; ide hlavne o rakúsky, švajčiarsky, nemecký, taliansky, holandský a poľský Občiansky zákonník a súčasne aj najmodernejšie kódexy Québecu a Ruska,
- úprave príslušných medzinárodných zmlúv a nariadení a smerníc EÚ.

---

189 Důvodová zpráva - konsolidovaná verze k Občianskému zákoníku, str. 16, 1.7.2012, http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/DZ_NOZ_89_%202012_Sb.pdf

Hlavnými zásadami rekodifikovaného Občanského zákoníka sa odzrkadľuje cieľ novej právnej úpravy spočívajúci vo vytvorení štandardného občianskeho zákonníka kontinentálneho typu. Základným odrazovým bodom je nadviazanie na rímskoprávnu tradíciu rozhodnú hlavne pre majetkové práva súčasných súkromnoprávných úprav, ale bez dogmatického kopírovania a so zohľadnením súčasného právneho poznania. Ak je naším cieľom vytvorenie štandardného občianskeho zákonníka kontinentálneho typu, tak je potrebné sa odpútať od myslenia a zotrvávania pri úprave „socialistického“ typu. To predpokladá rešpektovanie osobnosti človeka ako slobodného individua spôsobilého žiť podľa svojho uváženia a samostatne sa rozhodovať o svojich súkromných záležitostiach¹⁹⁰.

Bežne sa o Občanském zákoníku hovorí ako o všeobecnom kódexe súkromného práva. Nový Občanský zákoník by túto funkciu mal opäť nadobudnúť a na to je nutné novo vymedziť vecnú pôsobnosť Občanského zákoníka. Základnými zdrojmi úpravy a jej základných myšlienok sú Listina základných práv a slobôd a Ústava ČR. V otázke vecnej a osobnej pôsobnosti sa jedná hlavne o rešpekt k neporušiteľnosti prirodzených práv človeka, o trvalé zakotvenie princípov právneho štátu a demokratickej tradície českého právneho myslenia ako aj demokratických štandardov občianskeho práva európskych štátov.

Jedným zo základných cieľov je obnovenie postavenia Občanského zákoníka ako všeobecného kódexu súkromného práva a ukončenie éry parciálnych úprav súkromného práva, ktoré drobili právnu úpravu bez ohľadu na celkovú povahu právneho poriadku. Ďalším dôvodom je zavedenie teórie a praxe, že

---

190 Důvodová zpráva - konsolidovaná verze k Občanskému zákoníku, str. 19, 1.7.2012, http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/DZ_NOZ_89_%202012_Sb.pdf

súkromné práva osôb, ktoré vznikli z ich vzájomného styku, sú účelom právnej úpravy Občianskeho zákoníka.

Základnou funkciou Občianskeho zákoníka a občianskeho práva nie je byť nástrojom na riadenie spoločnosti, ale naopak, byť prostriedkom k presadzovaniu slobody človeka¹⁹¹ ako individua s vlastnou vôľou. Účelom je umožnenie a garantovanie slobodného vytvárania si vlastného súkromného života a z toho vyplývajúci čo najotvorenejší priestor na individuálnu iniciatívu.

Základným princípom Občianskeho práva je autonómia vôľe, čo je oproti súčasnej úprave, ktorá ako prvý princíp uvádza rovnosť účastníkov, posun k ustálenej právnej úprave občianskeho práva. Táto zmena je len logickým odzrkadlením charakteru súkromného práva – občianskeho práva, kde rovnosť medzi osobami nie je jeho imanentnou súčasťou, nakoľko opomína ochranu slabšej strany ako rovnocenného princípu občianskeho práva.

Veľmi dôležitou zmenou je ustálenie a potvrdenie teórie, že prirodzená osoba má prednosť pred štátom v zmysle, že štát nie je tvorcom slobody človeka, ale jej ochrancom. Z toho vyplýva, že prvou základnou hodnotou právneho štátu je slobodný človek a ochrana jeho prirodzených práv a následne pre občianske právo je prioritné zachovanie čo najširšieho priestoru pre jeho rozhodnutia, ktoré aj navonok prejaví a uskutoční. Prejavom, alebo základným bodom pre uskutočnenie tejto slobody človeka je preto v občianskom práve zmluvná sloboda a zmluva ako taká.

Vzhľadom na snahu vrátiť občianskemu právu jeho postavenie všeobecného súkromného práva je poslaním Občianskeho zákoníka pojať celú všeobecnú

---

191 Důvodová zpráva - konsolidovaná verze k Občianskému zákoníku, str. 20, 1.7.2012, http://obcianskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/DZ_NOZ_89_%202012_Sb.pdf

sumu regulí vzťahujúcich sa k súkromnoprávnym záležitostiam spoločných pre všetky osoby, veci a právne úkony. To je opakom vymedzenia predmetu súčasného Občanského zákoníka.

V systematike nového Občanského zákoníka bolo dôležité sa rozhodnúť či zachovať alebo vynechať všeobecné ustanovenia. Príkladom pre obe riešenia v blízkom i vzdialenejšom okolí bolo hneď niekoľko. Na základe odborných diskusií sa všeobecné ustanovenia ponechali ako úvodná časť. Celkové usporiadanie kladie dôraz na rozlišovanie medzi osobnými a majetkovými právami a právami absolútnymi a relatívnymi. Teda po všeobecných ustanoveniach nasleduje rodinné právo, potom majetkové práva v častiach 3 (vecné práva a dedičské právo) a 4 (zmluvné a deliktuálne obligačné právo). V 5. časti sa nachádzajú spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia. Časti sa následne delia na diely, oddiely a pododdiely. Samotné paragrafy sa vyznačujú jednoduchou a prehľadnou skladbou, tj. neobsahujú množstvo odsekov, snažia sa neprekračovať rozsah dvoch odsekov¹⁹². Nakoľko bolo nutné prepracovať celú súkromnoprávnu materiu, čo znamenalo aj zakomponovanie nových inštitútov, tj. takých, ktoré sa nenachádzajú v súčasnom Občanském zákoníku a zároveň zachovať prehľadnosť úpravy, má predkladaný návrh 3046 paragrafov. Oproti zákonu č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov sa tento počet zdá ako enormný, ale pri detailnom pohľade sa jedná o asi len päťinový nárast počtu ustanovení.

---

192 Eliáš, K. Návrh českého Občanského zákoníku: Pokus o reformu. In *Acta Universitas Tyrnaviensis – Iuridica*, ročník V, Typi Universitatis Tyrnaviensis, Trnava 2009, ISBN 978-80-8082-268-2, str. 332

4.2 Konkrétna úprava rekodifikovaných zabezpečovacích prostriedkov v ČR

Podobne ako v súčasnom stave platnej právnej úpravy súkromného práva rozoznávame aj v rekodifikovanom zákone zabezpečovacie prostriedky vecnoprávne a záväzkovoprávne. Najtypickejším zabezpečovacím prostriedkom vecnoprávneho charakteru je záložné právo. Bude tomu tak aj v rekodifikovanom Občianskom zákoníku, kde záložné právo bude upravené v §§1309 až 1394. Je zjavné, že počet paragrafov bude vyšší než je v súčasnej dobe.

Samotnou podstatou záložného práva je, ako už bolo mnohokrát opakované, aby si veriteľ mohol uspokojiť svoju zabezpečenú pohľadávku zo zálohu, ak dlžník nesplní svoju povinnosť včas a riadne. V záložnom práve rozlišujeme niekoľko subjektov:

- záložný veriteľ
- osobný dlžník – ako dlžník, ktorého dlh je zálohom zabezpečený
- záložca – ako osoba, ktorá uzatvára so záložným veriteľom záložnú zmluvu
- záložný dlžník – ako vlastník zálohu.

Môže nastať totožnosť subjektov ako napr. záložca a záložný dlžník, poprípade aj osobný dlžník sú jedna osoba, ale pretože sa nevylučuje opak, je nutné samostatne zdefinovať všetky subjekty, ktoré môžu v záložnom vzťahu vystupovať.

Predmetom záložného práva môže byť akákoľvek hodnota, ktorá je voľne obchodovateľná. Nevylučuje sa ani vznik záložného práva k veci, ktorá vznikne až v budúcnosti a záložnému veriteľovi vznikne záložné právo až v okamihu nadobudnutia vlastníckeho práva záložného dlžníka.

Platná právna úprava nie je jednotná v tom, že čo je záložným právom alebo iným prostriedkom zabezpečenia zabezpečované. Svoje počiatky to má až v prekladoch AGBG do češtiny, kedy sa dva rôzne pojmy prekladali jednotne a ich význam sa chápal z kontextu právnej úpravy. Jednalo sa o výrazy „die Verbindung“ – spojenie (v zmysle spojenie zmluvou, tj. obligácia, záväzok) a „die Verbindlichkeit“ – záväznosť, povinnosť, záväzok. Jednotne sa prekladali ako záväzok a podľa situácie sa chápal buď ako obligácia alebo povinnosť. A na základe tejto terminologickej nekonzistentnosti a nejednoznačnosti sa až do súčasnej právnej úpravy premieta problém s určením, čo vlastne zabezpečenie chráni. Z tohto dôvodu sa v §1311 pristúpilo k návratu k pôvodnému významu, že zabezpečenie zabezpečuje dlh. Toto rozhodnutie je ďalej utvrdené aj v úprave záväzkov. Poskytnutím zálohu záložca veriteľovi zabezpečuje, že dlh dlžník splní, dáva garanciu splnenia dlhu, a nie na účely uspokojenia veriteľovej pohľadávky¹⁹³. Ďalším podstatným bodom je chápanie dlhu, ktorý môže záložné právo zabezpečiť. Z celkovej filozofie Občanského zákoníka vyplýva dispozitívnosť právnej úpravy a teda aj dlh, z pohľadu určitosti prejavu voľe, je dostatočne zadaný ak je výška dlhu aspoň určitelná.

Napriek dispozitívnosti právnej úpravy je štandardom zakázať ustanovenia v zmluve, ktoré evidentne poškodzujú niektorú zo strán vzťahu. Tým je poskytnutá ochrana samotným subjektom a zároveň sa aj predchádza vzniku

---

193 Důvodová zpráva - konsolidovaná verze k Občanskému zákoníku, str. 337, 1.7.2012, http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/DZ_NOZ_89_%202012_Sb.pdf

potenciálnej vady právneho úkonu. Rozlišujú sa dve skupiny ustanovení zmluvy:

- tie, ktoré sú absolútne zakázané a
- tie, ktoré sú zakázané len pred splatnosťou zabezpečenej pohľadávky.

V rámci druhej skupiny sa uvažovalo o zákaze prevodu vlastníckeho práva k zálohu zo strany záložného dlžníka, ktoré je súčasťou rozhodovacej praxe potvrdzované¹⁹⁴, ale rekonštitučná komisia sa rozhodla, že také ustanovenie je nadbytočné, nakoľko strany si také ujednanie v zmluve môžu dohodnúť samé a tým si zvýšiť kvalitu zabezpečenia, a na druhú stranu nie je potrebné nútiť účastníkov k reštrikciám ak oni sami necítia nutnosť tak urobiť. Vylúčenie dispozície s predmetom vlastníckeho práva má len záväzkovoprávny charakter a nemá účinky voči tretím stranám. Ak sa teda strany dohodnú na takejto reštrikcii, majú možnosť si ju utvrdiť, napr. aj doložkou o zmluvnej pokute.

Podstatnou otázkou, ktorá musí mať jasnú odpoveď, je vznik záložného práva pre jednotlivé druhy zálohov. Všeobecne platí, že k veciam, ktoré sú zapísané v registri, vznikne záložné právo zápisom do príslušného registra. Pri hnutelných veciach to môže byť tiež formou odovzdania alebo uloženia u tretej osoby, pri listinnom cennom papieri na rad záložným rubopisom, pri zaknihovanom cennom papieri registráciou a pri pohľadávke formou cesie. Pri nehnuteľných veciach nezapísaných v katastri nehnuteľností sa vyžaduje zápis v registri vedenom Notárskou komorou; rovnako to platí aj pre hromadnú vec. Okrem registra záložných práv vedeného Notárskou komorou

---

194 Vid' rozsudky Najvyššieho súdu ČR, 21 Cdo 296/2003, 16.7.2003 a 33 Cdo 3694/2008, 19.8.2010

sa vyžaduje, tak ako aj v súčasnosti, aj registrácia v osobitných registroch. Zmena nastáva len v určení okamihu vzniku záložného práva k veci ako celku. Podiel v obchodnej spoločnosti môže byť tiež predmetom záložného práva za podmienky, že je prevoditeľné vlastnícke právo k nemu. Ak má byť predmetom záložného práva vec, ktorej vlastníkom sa záložný dlžník stane až v budúcnosti, je dovolené uzavrieť záložnú zmluvu už vopred, ale záložné právo vznikne až v okamihu nadobudnutia vlastníckeho práva k veci záložným dlžníkom. Tam, kde sa vyžaduje registrácia záložného práva, záložné právo vznikne až nadobudnutím vlastníckeho práva za podmienky, že budúce záložné právo je v registri zapísané.

Záložné právo je možné zriadiť aj rozhodnutím orgánu verejnej moci. Vzhľadom na verejnoprávnu povahu tohto záložného práva zákon bude určovať len dobu vzniku záložného práva a súčasne vyžadovať jeho registráciu. Ostatné otázky budú riešené v osobitnej právnej úprave.

Vznik záložného práva na viacerých predmetoch záložného práva - vespólná zástava, je praktické riešenie, ktoré je známe štandardným právnym úpravám Európy.

Ak je predmetom záložného práva hromadná vec, je vhodné zdôrazniť, že záložné právo sa vzťahuje na všetky jednotlivé veci, z ktorých sa hromadná vec skladá a zároveň ak k hromadnej veci pribudnú ďalšie súčasti za trvania záložného práva, aj tie sa stávajú zálohom. Ak sa nejaká zložka oddelí od hromadnej veci počas trvania záložného práva, deje sa tak pri zániku vlastníckeho práva záložcu k tejto súčasti.

Rozsah záložného práva určuje, na čo sa záložné právo vzťahuje. Je tým vec a jej prírastky a príslušenstvo. Nevylučuje sa zúženie rozsahu dohodou strán.

V otázke plodov a úžitkov sa navrhuje kogentné ustanovenie, §1349, že záložné právo k nim trvá dokiaľ nie sú od zálohu oddelené. Oddelením sa stávajú samostatnou vecou a od zálohu sa pojmovovo vylučujú¹⁹⁵.

Všeobecne platí, že záložné právo zanikne, ak zanikne záloh. Na základe požiadavkov praxe sa navrhuje vymedziť výnimky a to v podobe, že záložné právo trvá ak sa zachová jeho podstata. Jedná sa hlavne o situácie spracovania založenej veci s novou a k spojeniu zálohu s inou vecou. Pri spracovaní sa záložné právo rozšíri aj na novú vec. V prípade spojenia má veriteľ právo požadovať, aby záložný dlžník obnovil pôvodný stav na svoje náklady. Ak to nebude možné, rozšíri sa záložné právo aj na novú vec, ale len do hodnoty zálohu pred spojením. Na účely určenia hodnoty sa navrhuje ustanoviť vyvrátiteľnú právnu domnienku, že hodnota zálohu v dobe spojenia bola určená výškou ocenenia, napr. pri vzniku záložného práva. Ak by mal dlžník v úmysle záloh rozdeliť a tvrdiť, že tým záložné právo zaniklo, navrhuje sa explicitne stanoviť, že záložné právo prechádza na nové veci, ktoré vznikli rozdelením. Ak by dlžník spojil dva zálohy a pri tom by každý z nich zabezpečoval iný dlh, môže veriteľ požadovať navrátenie do pôvodného stavu. Ak to nie je možné, hľadá sa na účely záložného práva, ako keby k spojeniu nedošlo. Tak má každý veriteľ právo na uspokojenie z celej veci do výšky hodnoty svojho zálohu v dobe pred spojením.

V prípade výkonu záložného práva sa prihliada hlavne na právo veriteľa uspokojiť svoju pohľadávku, na ochranu záujmov záložného dlžníka a na ochranu práv tretích osôb. Ak záloh predáva veriteľ, robí tak vo vlastnom mene na základe zákona a záložný dlžník je povinný to strpieť. Nevylučuje sa ani dohoda po splatnosti pohľadávky, podľa ktorej si veriteľ ponechá záloh.

---

195 Důvodová zpráva - konsolidovaná verze k Občanskému zákoníku, str.343, 1.7.2012, http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/DZ_NOZ_89_%202012_Sb.pdf

Pre spôsob speňaženia má prioritné postavenie dohoda strán; ak zmluva neobsahuje také ustanovenia, predá sa záloh na verejnej dražbe.

Ak na jednom zálohu viazne viac záložných práv a dôjde k výkonu záložného práva, navrhuje sa nasledovný postup:

- prednosť majú záložné práva zapísané v registri
- a následne záložné práva, ktoré vznikli iným spôsobom, napr. odovzdaním.

Je možná aj dohoda veriteľov, ktorá by menila poradie jednotlivých záložných veriteľov, ale len s účinkami voči tým, ktorých postavenie sa nezhorší, alebo ktorí so zmenou súhlasia. Zmena poradia nastáva až registráciou.

Začatie výkonu záložného práva je veriteľ povinný oznámiť a dať ostatným záložným veriteľom dostatočnú lehotu na prípadne uplatnenie ich práv.

Inštitút „uvolnenej hypoteky“¹⁹⁶ bude znovuzavedený do znenia OZ a súčasne bude rozšíreným z nehnuteľností registrovaných v katastri nehnuteľností aj na všetky ostatné veci, ktoré podliehajú zápisu do verejných zoznamov. Ďalším obnoveným inštitútom bude zámena alebo konverzia záložného práva, hlavne z dôvodu potreby pre úverové obchody.

Poslednou súčasťou záložného práva bude podzáložné právo, ktorého úprava sa preberie zo súčasnej právnej úpravy.

---

196 Důvodová zpráva - konsolidovaná verze k Občanskému zákoníku, str. 346, 1.7.2012, http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/DZ_NOZ_89_%202012_Sb.pdf

Rekodifikovaný Občanský zákoník ustáluje správne označenie zabezpečovacích prostriedkov do budúcnosti na základe základnej funkcie zabezpečenia, ktorou je zabezpečenie dlhu. V §§2010 - 2017 je upravené rozdelenie jednotlivých inštitútov nasledovne: tie, ktoré slúžia na zabezpečenie dlhu – záložné právo, ručenie, banková záruka, zabezpečovací prevod a dohoda o zrážkach zo mzdy – a tie, ktoré slúžia na potvrdenie dlhu – uznanie dlhu a zmluvná pokuta. Nedielnou súčasťou rekodifikovanej úpravy je akceptovanie a vyjadrenie akcesorickej a subsidiárnej povahy zabezpečenia, tak ako je to aj v súčasnosti platnej právnej úprave. Samotné zabezpečovacie inštitúty sú upravené v §§2018 – 2054 OZ.

Uznanie dlhu ako aj zmluvná pokuta majú svoje opodstatnenie, ale hospodársky nezabezpečujú pohľadávku veriteľa. Uznaním dlhu dlžník potvrdzuje existenciu dlhu – zakladá právnu domnienku existencie dlhu. Zmluvná pokuta upevňuje postavenie veriteľa a hrozí dlžníkovi ďalšou povinnosťou a teda je zvýšená jeho snaha si splniť svoju primárnu povinnosť.

Ustanovenia o zábezpeke vychádzajú z doteraz platnej úpravy Občanského zákoníka (§555 a nasl.). Dostatočnou zábezpekou je hlavne záloh, a to len do určitej hodnoty založenej veci. Ak nie je možné takú zábezpeku zložiť, je možné uznať za dostatočnú zábezpeku obstaranie vhodného ručiteľa.

Akcesoricnou povahou zabezpečenia je dané, že zabezpečenie zahŕňa v sebe nielen istinu, ale aj jej príslušenstvo. Napriek tomu sa javí ako potrebné ustáliť, že zabezpečenie sa vzťahuje, čo sa týka úrokov, len na príslušenstvo predvídateľné pre osobu, ktorá poskytuje zabezpečenie. Preto ak sa zabezpečuje peňažitý dlh, bez toho aby bolo dohodnuté úročenie, je možné predpokladať, že sa bude úročiť v zákonnej sadzbe. Ak sa však dohodne

vyšší úrok než je zákonná sadzba, zaväzuje to poskytovateľa zabezpečenia len vtedy, ak s tým bol oboznámený včas. Okamih včasnosti oboznámenia nie je ďalej nijako viac rozpracovaný v dôvodovej správe k zákonu. Deje sa tak až v samotnom zákone, kde je uvedené §2015, že: „...oboznámený pred poskytnutím zabezpečenia.“ To poskytuje dostatočnú ochranu osobe, ktorá poskytuje zabezpečenie.

V súčasných ekonomických vzťahoch môže nastať nie neobvyklá situácia, že nastane konkurencia zabezpečovacích prostriedkov niekoľkých veriteľov na ten istý predmet zabezpečenia. Zákon nevylučuje zaťaženie totožnej veci väčším počtom veriteľov na účely zabezpečenia ich pohľadávok na základe rôznych právnych dôvodov, napr. zákonné záložné právo, zmluvné záložné právo a pod. Obtiaže môžu nastať v situácii, kedy sa podľa súčasnej právnej úpravy postavenie veriteľa, ktorého pohľadávka je zapísaná do verejného zoznamu, zhorší, alebo bude spochybnené iným právom, alebo nezverejneným právom. Preto je vhodná úprava taká, ktorá pri uspokojení dá prednosť veriteľom, ktorým svedčí zákonné zabezpečenie pred tými, ktorí majú zmluvné zabezpečenie; v prípade zmluvných záložných veriteľov zase tým, ktorí majú zverejnené vecné právo oproti nezverejneným vecným právam a prednosť týchto pred veriteľmi, ktorých zabezpečenie vzniklo ako záväzkové¹⁹⁷. Ak je viac veriteľov, ktorých právo bolo zapísané verejne, rozhodujúci je dátum a čas registrácie ich zabezpečenia do príslušného registra.

Úprava ručenia sa navrhuje prevziať zo súčasnej platnej úpravy Občanského zákoníka. Drobná úprava spočíva v ujasnení spôsobu vzniku ručenia, ktoré je na zmluvnom základe.

---

197 Důvodová zpráva - konsolidovaná verze k Občanskému zákoníku, str. 469, 1.7.2012, http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/DZ_NOZ_89_%202012_Sb.pdf

V inštitúte bankovej záruky dochádza k zmene pomenovania na „finančnú záruku“, pretože môže byť poskytnutá aj iným subjektom, než je banka. Nerozširuje sa teda jej vecný obsah a bude upravená v §§2029 až 2039.

Rovnako ako pri ostatných zabezpečovacích prostriedkoch, aj v prípade zabezpečovacieho prevodu práva je jeho účelom snaha veriteľa nadobudnúť lepšie postavenie a ľahšie uspokojiť svoju pohľadávku, ak dlžník nesplní včas a riadne. Súčasná právna úprava tohto prostriedku je však veľmi strohá a tým dáva možnosť na „rôzne výklady“ v závislosti od záujmu jednotlivých strán, čím sa jeho účel – ochrana veriteľa – narúša. Preto sa rekodifikovaný Občanský zákoník bude orientovať na jej rozšírenie a upresnenie. Určitým vzorom bola aj právna úprava v SR, kde zabezpečovací prevod práva bol menený zákonom č. 568/2007 Z.z.. Problém tejto novelizácie spočíva v jej veľkej podobnosti s právnou úpravou záložného práva, čím vzniká duplicitnosť a do istej miery redundancia v dostupných zabezpečovacích prostriedkoch.

Podstatou zabezpečovacieho prevodu práva je dočasnosť prevodu práva dlžníka na veriteľa, ktorému slúži ako zabezpečenie jeho pohľadávky. Základou charakteristikou zabezpečovacieho prevodu práva je jeho dočasnosť, resp. jeho podmienenosť. Nebude sa zákonom vyžadovať písomná forma tejto zmluvy, čo nevylučuje písomnú formu v prípade nehnuteľných vecí, ak to vyžaduje zákon, napr. prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. V tomto znení je formulovaná vyvrátiteľná právna domnienka, ktorá vymedzuje zabezpečovací prevod práva s rozvázovacou podmienkou, že dlh bude splnený¹⁹⁸. Táto formulácia má zastaviť tvrdenie súdnej praxe, ktorá nástojí na zabezpečovacom prevode práva s rozvázovacou domnienkou

---

198 §2040 OZ, Důvodová zpráva - konsolidovaná verze k Občanskému zákoníku, str. 471, 1.7.2012, http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/DZ_NOZ_89_%202012_Sb.pdf

a neumožňuje fiduciárny prevod¹⁹⁹ práva. Rekodifikovaný Občanský zákoník preto udáva, že je možné uzatvoriť zabezpečovací prevod práva ako fiduciárny, kedy splnením zabezpečeného dlhu nedochádza k automatickému obnoveniu práv k objektu u pôvodného subjektu, ale je nutné, aby veriteľ novým právnym konaním predmet zabezpečenia previedol na pôvodného poskytovateľa späť. Ak však nebude inej dohody, uplatní sa vyvrátiteľná domnienka s konštrukciou prevodu práva s rozväzovacou podmienkou²⁰⁰. Ako vhodná sa javí podmienenosť vzniku zabezpečenia jeho registráciou v príslušnom registri, čo má za následok ochranu práv a oprávnených záujmov tretích osôb. V tomto prípade bude nutná písomná forma zabezpečovacieho prevodu práva na účely registrácie v zmysle osobitnej úpravy.

Ak sa ako zabezpečenie prevádza vlastnícke právo, má veriteľ postavenie vlastníka a teda mu svedčia aj všetky prostriedky ochrany vlastníckeho práva. Jeho právo má však len dočasný charakter a ak bude dlh splnený, je povinný vydať predmet zabezpečenia späť poskytovateľovi. Veriteľ však počas trvania zabezpečenia nie je oprávnený scudziť predmet zabezpečenia a ani ho zaťažovať. Ak by tak veriteľ spravil, nebude sa môcť poskytovateľ (dlžník) u tretej osoby domáhať uplatnenia svojho vlastníckeho práva, pretože medzi veriteľom a dlžníkom sa jedná o obligačný vzťah, teda vzťah inter partes. Týmto je chránená tretia osoba a jej dobrá viera, že nadobudla vlastnícke právo od vlastníka. Preto je vhodné si na strane dlžníka uvedomiť riziká, ktorá so sebou prináša vstupovanie do vzťahov, ktoré obnášajú podobnú formu zabezpečenia a teda sa snažiť o čo najdôkladnejšie dojednania zmluvy o zabezpečení dlhu.

---

199 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, 15.10.2008, 31 Odo 495/2006, rozsudok veľkého senátu občianskoprávneho a obchodného kolégia

200 Důvodová zpráva - konsolidovaná verze k Občanskému zákoníku, str. 471, 1.7.2012, http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/DZ_NOZ_89_%202012_Sb.pdf

Základným pojmovým znakom zabezpečovacieho prevodu práva je jeho dočasnosť a preto je nutné formulovať povinnosti veriteľa potom, čo dôvod trvania pominul. Ak bude zabezpečovací prevod zavedený ako fiduciárny prevod, má veriteľ povinnosť previesť právnym úkonom právo späť na toho, kto toto právo ako zabezpečenie poskytol. Ak bude konštrukcia počítaná s využitím vyvrátiteľnej domnienky, stane sa poskytovateľ práva jeho staronovým vlastníkom v okamihu splnenia povinnosti.

V otázke uspokojenia veriteľa v okamihu nesplnenia povinnosti dlžníkom je zásadný rozdiel medzi záložným právom a zabezpečovacím prevodom práva. Kým v prípade záložného práva musí záložný veriteľ speňažiť vec spôsobom ustanoveným v zákone, ktorý je podstatne rigidný, v prípade zabezpečovacieho prevodu práva, ktorý je spojený s rozvázovacou podmienkou, je uspokojenie veriteľa okamžité, pretože sa podmienený prevod práva mení na nepodmienený a dočasne prevedené právo mu ostáva bezo zmeny²⁰¹. V tejto situácii je ale podstatná otázka rozdielu hodnoty medzi zabezpečovaným dlhom a prevedeným právom. Ak nastane zjavný rozdiel v hodnotách, vznikne veriteľovi povinnosť vydať všetko, čo prevyšuje hodnotu jeho pohľadávky. Ak by bol rozdiel v hodnotách menší alebo rovnajúci sa 10% medzi hodnotou pohľadávky a zabezpečenia, nejednalo by sa o značný rozdiel. Pri hodnote nad 10% sa bude jednať o značný rozdiel a ten bude musieť veriteľ vyrovať. Samotný zákon sa vyhýba presne špecifikácii hodnoty, ktorá predstavuje značný rozdiel medzi zabezpečovanou pohľadávkou a zabezpečením vzhľadom na to, že každý prípad môže byť rozdielny, preto sa *expresis verbis* požaduje, aby bolo prevádzané právo správne ohodnotenú, ako správne sa v dôvodovej správe uvádza ohodnotenie znalcom. Ak sa tak nestane, dôkazné bremeno je na veriteľovi,

---

201 Důvodová zpráva - konsolidovaná verze k Občanskému zákoníku, str. 474, 1.7.2012, http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/DZ_NOZ_89_%202012_Sb.pdf

aby dokázal, že zabezpečenie neprevyšuje zabezpečenú pohľadávku. Lehota na vrátenie toho, čo prevyšuje právo, ktoré bolo prevedené na veriteľa ako zabezpečenie nie je stanovená. Preto možno dovodzovať len zo všeobecnej úpravy, že by sa tak malo stať bezodkladne; osobe, ktorá previedla právo ako zabezpečenie, začína plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba.

Dohoda o zrážkach zo mzdy je štandardne upravená v európskych civilistických kodifikáciach a preto aj zostane súčasťou Občianskeho zákoníka. V našich podmienkach je často využívaný na zabezpečenie a platenie pohľadávok z výživného. Návrh ale počíta s odbremením zamestnávateľa a prenesením časti nákladov na povinného.

Zmluvná pokuta je prejavom zvýšeného záujmu veriteľa na splnení povinnosti dlžníka. Navrhované ustanovenia budú v sebe spájať právnu úpravu súčasného Občianskeho zákoníka a Obchodného zákoníka s niektorými zmenami. Bude jasne ustanovená možnosť dojednaní si zmluvnej pokuty aj pre nepeňažnú pohľadávku. Zákon dá možnosť subjektom si dojednať aj zmluvnú pokutu, ktorá bude len pri zavinenom porušení zmluvnej povinnosti, alebo hrubého porušenia zmluvnej povinnosti, zároveň bude možné ustanoviť si tzv. „nepravú“ zmluvnú pokutu, ktorá znamená, že zaplatením zmluvnej pokuty zaniká primárna povinnosť.

Uznanie dlhu bude odzrkadľovať súčasnú platnú úpravu v Občianskom zákoníku, Obchodnom zákoníku a Zákoníku práce, pričom z Obchodného zákoníka sa preberie konkludentné uznanie dlhu platením úrokov alebo čiastočným plnením.

Vzhľadom na legislatívny proces, ktorý prebiehal na pôde Parlamentu ČR, došlo k určitým zmenám v znení pripravovaného Občianskeho zákoníka.

Platné znenie Občianskeho zákoníka prinieslo nasledujúce zmeny v otázke umiestnenia zabezpečovacích prostriedkov:

- záložné právo je upravené v §§1309 – 1394
- zabezpečovacie prostriedky a potvrdenie dlhu je v §§2010 - 2054
- jistota (zábezpeka) je v §§2012 - 2017
- ručenie je v §§2018 – 2028
- finančná záruka (banková záruka) je v §§2029 – 2039
- zabezpečovací prevod práva je v §§2040 – 2044
- dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov je v §§2045 – 2047
- zmluvná pokuta je v §§2048 – 2052
- uznanie dlhu je v §§2053 – 2054.

Je evidentný rozdiel oproti predchádzajúcej úprave Občianskeho zákoníka, nakoľko sa v ňom už nenachádza inštitút ako je zabezpečenie postúpením pohľadávky a zároveň aj zjavná snaha o úsporné, ale prehľadné usporiadanie jednotlivých zabezpečovacích prostriedkov.

V rámci prvej kapitoly boli uvedené rôzne možné delenia zabezpečovacích prostriedkov v súkromnom práve. Jedným z možných nových delení bolo aj delenie na skupinu, v ktorej je nutné poskytnúť záruku v podobe osoby alebo veci, práva alebo majetkovej hodnoty a na skupinu, ktorá také poskytnutie záruky nevyžadovala. Platná právna úprava Občianskeho zákoníka v §2010

ods. 1 potvrdzuje toto predkladané delenie zabezpečovacích prostriedkov a označuje jednotlivé skupiny ako zabezpečenie dlhu a utvrdenie dlhu.

Zabezpečením dlhu sa chápe hlavne záložné právo, ďalej ručenie, finančná záruka, zabezpečovací prevod práva a dohoda o zrážkach zo mzdy a iných príjmov. Naopak utvrdením dlhu je zmluvná pokuta a uznanie dlhu.

4.3 Rekodifikácia Občianskeho zákonníka v SR vo všeobecnosti

Na rozdiel od Českej republiky, rekodifikačné práce na Občianskom zákonníku SR nie sú veľmi často prezentované verejnosti a teda nie je známy stav prác ku dnešnému dňu. Jedinou konferenciou, ktorá bola uskutočnená samotnou komisiou bola konferencia v Trenčianskych Tepliciach v roku 2008 v dňoch 5.a 6. júna. Pri tejto príležitosti boli odprezentované len základné informácie pozostávajúce z koncepcie budúceho Občianskeho zákonníka a z príspevkov niektorých členov rekodifikačnej komisie. Celkovo chýba snaha o priblíženie progresov komisie verejnosti a diskusiu o problematických bodoch budúcej rekodifikácie. Táto časť práce bola teda hlavne vytváraná na základe zborníka z konferencie v Trenčianskych Tepliciach.

Podobne ako v Českej republike, aj v Slovenskej republike prebieha proces rekodifikácie súkromného práva, konkrétne rekodifikácia Občianskeho zákonníka. Dôvodom pre začatie celého procesu rekodifikácie boli politické zmeny z roku 1989 a zároveň situácia, v akej sa nachádzal a stále nachádza právny poriadok. Výsledkom rekodifikácie by malo byť obnovené nastolenie právneho dualizmu verejného a súkromného práva ako je tomu aj v ďalších európskych štátoch s kontinentálnym právnym systémom. Dôležitosť tejto rekodifikácie spočíva v tom, že súkromnoprávne vzťahy odzrkadľujú tak

záujmy jednotlivých fyzických ako aj právnických osôb a súčasne zahŕňajú práva osobné a majetkové.

Vzhľadom na svoju povahu a postavenie v systéme súkromného práva plní občianske právo a konkrétne Občiansky zákonník ako jeho kodifikovaná podoba funkciu všeobecného súkromného práva. Táto funkcia je reprezentovaná vo všeobecnej rovine tým, že sa vzťahuje na všetky osobné a majetkové práva súkromnoprávnej povahy bez ohľadu na predmet upravovaných vzťahov a osôb, medzi ktorými súkromnoprávne vzťahy vznikajú. Rozdiel oproti osobitným právnym úpravám, ktoré sú súčasťou súkromného práva, a všeobecným súkromným právom spočíva v tom, že sa od všeobecného súkromného práva odvíjajú a zároveň upravujú len určité osobitosti daného odvetvia. Nemenej podstatné je odstránenie rozporov medzi osobitnými právnymi úpravami a všeobecným súkromným právom v otázkach, ktoré prináležia do pôsobnosti všeobecného súkromného práva (napr. obchodnoprávna úprava). Výsledkom týchto snáh je vytvorenie kódexu všeobecného súkromného práva, ktorý bude plniť ústrednú integrujúcu úlohu pre celé súkromné právo²⁰².

V rámci rekodifikácie súkromného práva je potrebné vyriešiť vzťah voči ostatným osobitným právnym úpravám súkromného práva, konkrétne voči Obchodného zákonníku, Zákonníku práce, a Zákonu o rodine.

Obchodný zákonník bol výsledkom prvých rekodifikačných úvah, kedy po zrušení Hospodárskeho zákonníka a Zákonníka medzinárodného obchodu bolo potrebné prijať právnu normu, ktorá by riešila obchodnoprávne vzťahy v spoločnosti, ktorá prechádzala politickými zmenami. Výsledkom týchto snáh bolo oslabenie Občianskeho zákonníka ako všeobecného súkromného práva,

---

202 Lazar, J. a kol. Legislatívne východiská návrhu Občianskeho zákonníka. In *Návrh legislatívneho zámeru kodifikácie súkromného práva*, Bratislava: MS SR, 2008, str. 11

konkrétne v otázke všeobecných ustanovení záväzkového práva. V otázke záväzkovoprávnych vzťahov bol vytvorený široký katalóg zmluvných typov, čím sa nevyhlo vytvoreniu duplicitných zmluvných typov v Občianskom zákonníku a Obchodnom zákonníku.

Zákonník práce, zákon č. 311/2001 Z.z., znamenal veľký posun oproti predchádzajúcemu Zákonníku práce, zákonu č. 65/1965 Zb., ktorý neobsahoval nijakú väzbu na Občiansky zákonník. Súčasný Zákonník práce rešpektuje delenie pracovného práva na individuálne a kolektívne, čo má svoj súvis s teóriou právneho dualizmu verejného a súkromného práva. V rámci právnej úpravy Zákonníka práce je vyjadrená zásada subsidiarity Občianskeho zákonníka vo vzťahu k všeobecným ustanoveniam Zákonníka práce (§1 ods. 4 ZP). Napriek tomuto posunu oproti predchádzajúcej právnej úprave Zákonník práce ešte vždy obsahuje úpravu otázok, ktoré má dominantne upravovať len všeobecné súkromné právo, ako napr. právne úkony, neplatnosť právnych úkonov, bezdôvodné obohatenie alebo preklúziu a premlčanie.

Až do prijatia zákona o rodinnom práve z roku 1949 tvorilo rodinné právo súčasť občianskeho práva. Podobne zákon o rodine z roku 1963 podporil roztrieštenosť súkromného práva, kedy rodinnoprávne vzťahy boli upravené v samostatnom právnom odvetví. V rámci súčasného legislatívneho procesu je zhoda v otázke znovuzačlenenia rodinného práva do Občianskeho zákonníka. Takúto cieľovú právnu úpravu rodinnoprávnych vzťahov je možné pozorovať v európskych demokratických krajinách.

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom predstavuje súhrn právnych noriem, tzv. kolízne právo, ktoré riešia špecifické situácie v občianskoprávnych vzťahoch obsahujúcich cudzí prvok. V rámci diskusie

o prípadnom začlenení medzinárodného súkromného práva do systému súkromného práva nie je jednotné stanovisko ani v Slovenskej republike, ani v zahraničí. Súčasná platná právna úprava kolízneho práva spája normy s medzinárodným prvkom hmotnoprávnej povahy s normami medzinárodného procesného práva. Na základe toho sa javí súčasná právna úprava ako postačujúca a nie je nutné zaradiť medzinárodné právo súkromné a procesné do Občianskeho zákonníka.

Súčasný Občiansky zákonník, zákon č. 40/1964 Zb., bol počas svojej platnosti skoro 40-krát novelizovaný. Výsledkom týchto novelizácií je skoro kompletná zmena znenia Občianskeho zákonníka ku dnešnému dňu. Napriek tomu, že mnohé novely po roku 1989 mali za svoj cieľ prispôbiť úpravu súkromného práva potrebám trhového hospodárstva, Občiansky zákonník stále neobsahuje niektoré dôležité inštitúty ako napr. zásadu *superficies solo cedit*, inštitút práva stavby, nedostatočne upravuje osobnostné práva, chýba úprava neplatnosti právnych úkonov s dôrazom na absolútnu neplatnosť, a množstvo ďalších otázok²⁰³.

V takto často novelizovanom Občianskom zákonníku je úplne narušená vnútorná konzistencia ako aj obsahová a logická nadväznosť jednotlivých častí. Po roku 1989 bola zrušená tretia, štvrtá a piata časť Občianskeho zákonníka, ktoré upravovali osobné užívanie, služby a práva a povinnosti z iných právnych úkonov, následkom čoho po druhej časti obsahujúcej vecné práva nasleduje šiesta časť upravujúca zodpovednosť za škodu a bezdôvodné obohatenie, siedma časť upravujúca dedičské právo, a až v ôsmej časti je upravené záväzkové právo. Výsledkom toho je úprava, ktorá je roztrieštená, nesystematická a neprehľadná.

---

203 Lazar, J. a kol. Legislatívne východiská návrhu Občianskeho zákonníka. In *Návrh legislatívneho zámeru kodifikácie súkromného práva*, Bratislava: MS SR, 2008, str. 17

Diskusie o vhodnosti, koncepčných otázkach, funkčnosti, efektívnosti Občianskeho zákonníka a jeho vzťahu k osobitným právnym úpravám sa začali už pred politickými zmenami z roku 1989. Hlavnými závermi, ktoré sú výsledkom odborných diskusií, sú:

- v úprave súkromného práva pretráva aj po roku 1991 legislatívne provizórium;
- Občiansky zákonník sa nestal a ani sa nemohol stať ústredným a integrujúcim súkromnoprávnym kódexom;
- napriek prinavráteniu sa k dualizmu verejného a súkromného práva nenadobudlo občianske právo v štruktúre súkromného práva postavenie, aké by mu prináležalo;
- súčasný Občiansky zákonník napriek množstvu novelizácií (a zároveň práve kvôli nim) stále predstavuje veľmi nedokonalé a neucelené legislatívne dielo²⁰⁴.

Pri príprave rekodifikácie Občianskeho zákonníka na území Slovenskej republiky je možné vychádzať z dvoch koncepcií, a to monistickej alebo dualistickej. Monistická koncepcia alebo koncepcia jednotného Občianskeho zákonníka vychádza z integrácie všetkých základných súkromnoprávných vzťahov vrátane obchodnozávazkových vzťahov a vzťahov vznikajúcich medzi podnikateľmi a spotrebiteľmi. Dualistická koncepcia predstavuje samostatnú úpravu obchodného práva a občianskeho práva v dvoch oddelených kódexoch, pričom v Obchodnom zákonníku sú upravené aj zmluvné resp. záväzkovoprávne vzťahy, ktorých nositeľmi sú podnikatelia.

---

204 Lazar, J. a kol. Legislatívne východiská návrhu Občianskeho zákonníka. In *Návrh legislatívneho zámeru kodifikácie súkromného práva*, Bratislava: MS SR, 2008, str. 19

S ohľadom na súčasný vývoj v európskych štátoch, hlavne s dôrazom na vývoj v ČR, Maďarsku a v Poľsku, je v podmienkach Slovenskej republiky aj na základe vedeckého poznania vhodnejší monistický model. Monistický model rekodifikovaného Občianskeho zákonníka bude zahŕňať len nevyhnutnú a užitočnú integráciu záväzkového práva z Obchodného zákonníka. Z úpravy Občianskeho zákonníka budú vylúčené obchodné spoločnosti, tiché spoločenstvo, súťažné právo, obchodný register, právo duševného vlastníctva, meritórna úprava individuálneho pracovného práva, a medzinárodné právo súkromné a procesné.

Na rozdiel od súčasného duplicitného katalógu zmlúv nachádzajúceho sa tak v Občianskom ako aj Obchodnom zákonníku, rekodifikovaný Občiansky zákonník bude obsahovať len jedinú a jednotnú zmluvnú sústavu. Dôvodom takejto budúcej úpravy je odstránenie problémov súčasnej právnej úpravy, ktorá je zbytočne zdvojená a veľmi často aj rozporná. Základom pre zjednotenie zmluvnej sústavy je aj existencia základných zásad súkromného práva, ktoré sa uplatňujú tak na občianskoprávne ako aj na obchodnoprávne vzťahy (zásada rovnosti subjektov, zmluvná voľnosť, atď.). Dôvodom pre nezahrnutie individuálneho pracovného práva do rekodifikovaného Občianskeho zákonníka je väčší odklon od všeobecných zásad súkromného práva než aký je pri občianskych a obchodnoprávných vzťahoch.

Súvislosť jednoty majetkových vzťahov v trhovom hospodárstve so zmluvnou sústavou ako právneho základu výmennohodnotových vzťahov so zreteľom na kodifikáciu obchodných úkonov ale aj spotrebiteľských zmlúv je evidentná a v teórii i praxi v zahraničí i u nás všeobecne uznávaná²⁰⁵. Použitie monistickej teórie nebráni popri všeobecnej úprave súkromného zmluvného

---

205 Lazar, J. a kol.: Legislatívne východiská návrhu Občianskeho zákonníka. In *Návrh legislatívneho zámeru kodifikácie súkromného práva*, Bratislava: MS SR, 2008, str. 20

práva ani zahrnutie určitých modifikácií v prípade obchodnoprávných vzťahov alebo spotrebiteľských zmlúv, než aby tieto modifikácie či osobitosti boli upravené v osobitnom kódexe. Pozitívum monistickej koncepcie spočíva pre aplikujúci subjekt v tom, že v rámci ucelenej právnej úpravy zmluvného práva nachádza na jednom mieste kompletnú úpravu určitého rovnorodého vzťahu, spolu so všetkými špecifickými odchýlkami platnými pre obchodnoprávny či spotrebiteľský vzťah.

Devätnáste storočie sa vyznačuje dualizmom občianskeho a obchodného práva (napr. Nemecko, Rakúsko, Francúzsko) ako nutným riešením vyvstalej situácie. Celkovo je dualizmus podľa popredných európskych civilistov historicky podmienený a nie je vhodný pre súčasné rekodifikačné snahy v rámci Európy. Problém možno charakterizovať aj ako obtiaž s chápaním pojmu „obchodník“ alebo „obchodné úkony“ alebo tzv. zmiešané zmluvy, pri ktorých je zmluva uzavretá medzi obchodníkom a neobchodníkom. Ešte komplikovanejšiu situáciu vytvára kategorizácia obchodnozväzkových vzťahov, ktoré sú kvalifikované buď podľa subjektov, medzi ktorými vznikajú, alebo podľa účelového určenia objektu. Tieto problémy nie sú prítomné v súkromnoprávných úpravách orientovaných celkom alebo prevažne na jednotnú zmluvnú sústavu.

Súčasné ekonomické prostredie, vyznačujúce sa integráciou, komplexnosťou a vzájomnou prepojenosťou všetkých ekonomických trhov, vedie k vzájomnému prelínaniu obchodných a neobchodných činností. Toto prostredie napomáha vytvoreniu jednotnej zmluvnej sústavy ako výsledku integrácie obchodných a občianskoprávných inštitútov.

Počas 20. storočia sa monistická koncepcia kodifikácie súkromného práva presadila hlavne v tých krajinách, ktoré prijali nový občiansky zákonník, ako

napr. Švajčiarsko, Taliansko, Holandsko a provincia Québec. Podobne postupujú aj štáty, ktoré v 20. storočí prekonali významné politické zmeny, ako je Rusko, Litva, Maďarsko, Česká republika, Chorvátsko, a Slovinsko.

Základom pre rekodifikáciu občianskeho práva je právnofilozofický a hodnotový kontext, spočívajúci v určení optimálneho pomeru medzi liberálnymi hodnotami a sociálnymi prvkami. Ďalším bodom hodným zreteľa je aj spoločensko-ekonomický rozmer, a to vzhľadom na značný rozsah úpravy majetkových práv v Občianskom zákonníku. Nie menší význam má aj reflexia na trhové hospodárstvo a na jeho fungovanie a súčasne je to aj úloha štátu pri riešení prepojenosti súkromného a verejného práva, možnosti a rozsah štátnych zásahov, oblasti, kde sa pripúšťajú vo sfére súkromného práva kogentné normy a v akom rozsahu, a celý rad ďalších aspektov²⁰⁶.

Ideovým základom a právnofilozofickým východiskom pri tvorbe slovenského Občianskeho zákonníka sú v prvom rade všeludzské hodnoty uznávané v demokratických štátoch akými sú individuálna sloboda, rovnosť, ľudská dôstojnosť, solidarita a ďalšie, ktoré majú svoj pôvod v liberalizme 18. a 19. storočia. Tieto hodnoty sú prítomné aj vo Všeobecnej deklarácii o ľudských právach z roku 1948 v Európskom dohovore o ľudských právach a slobodách, publikovanom pod č. 209/1992 Zb. v Charte základných práv Európskej únie, ktorá sa prostredníctvom čl. 6 stáva súčasťou Lisabonskej zmluvy EÚ.

Na základe horeuvedených nescudziteľných a nedotknuteľných ľudských práv a slobôd venuje Občiansky zákonník zvýšenú pozornosť úprave osobných práv, zabezpečí ochranu osobám ako ľudským bytostiam, osobným vzťahom v rodine a manželstve, a osobnostným právam v organizačných

---

206 Lazar, J. a kol. Legislatívne východiská návrhu Občianskeho zákonníka. In *Návrh legislatívneho zámeru kodifikácie súkromného práva*, Bratislava: MS SR, 2008, str. 23

útvaroch. Z týchto dôvodov budú osobitne široko a podrobne upravené právne postavenie osôb, ich osobnostných práv a ich ochrana²⁰⁷.

Kodifikácie 19. storočia a tradičné zásady demokratických právnych poriadkov sú základnými osnovami nového Občianskeho zákonníka. Konkrétne sa jedná o nasledovné zásady: osobná autonómia osôb, právna rovnosť, aequitas, zákaz zneužívania práv, *neminem laedere*, zásada dobromysel'nosti atď. Táto základná osnova zásad bude doplnená požiadavkami modernej doby, ktoré so sebou prináša členstvo v EÚ a to v podobe prítomnosti sociálnych prvkov v súkromnom práve. Odzrkadlenie týchto požiadaviek je v súčasnej dobe prítomné už v Ústave SR, čl. 55 (sociálne trhové hospodárstvo). Okrem iného to priamo vyplýva aj z ustanovení Lisabonskej zmluvy, čl. 3 ods. 3, ktorý pojednáva o „sociálnom trhovom hospodárstve“ a „sociálnej spravodlivosti“. Európska únia za dobu svojej existencie prijala množstvo smerníc, ktoré neustále zdôrazňujú potrebu sociálneho prvku v trhovom hospodárstve a to aj formou ochrany slabšej strany v ochrane spotrebiteľa. Ďalším významným krokom je Všeobecný referenčný rámec a osobitne aquis group, ktorá sa zaoberá aj sociálnymi aspektami súkromného práva nakoľko bola na tento účel v roku 2004 vytvorená.

Sociálny prvok nájde svoje konkrétne premietnutie v modifikovaných zásadach Občianskeho zákonníka a to hlavne s dôrazom na ochranu slabšieho subjektu v súkromnoprávnom vzťahu. Súčasťou bude aj zakomponovanie horeuvedených európskych zásad a výsledkom tohto prieniku budú tieto zásady:

- antidiskriminačná zásada

---

207 Lazar, J. a kol. Legislatívne východiská návrhu Občianskeho zákonníka. In *Návrh legislatívneho zámeru kodifikácie súkromného práva*, Bratislava: MS SR, 2008, str. 23

- zásada solidarity

- fairness

- regard

- ochrana dôvery

- zásada spolupráce, atď.

Na základe týchto základných zásad sa posilní postavenie a ochrana rodiny ako základnej bunky spoločnosti, hlavne vo vzťahu k deťom, najmä maloletým, vo vzťahoch zmluvných a pri uplatňovaní zmluvnej slobody, aby bola nastolená rovnováha medzi podnikateľom a spotrebiteľmi, medzi prenajímateľmi a nájomníkmi bytov, vo vecných právach zohľadniť okrem nedotknuteľnosti vlastníckeho práva aj jeho sociálnu funkciu a pri úprave náhrady majetkovej a nemajetkovej ujmy zdôrazniť ochranu poškodeného a osoby dotknutej neoprávneným zásahom²⁰⁸.

V neposlednej miere bude sociálny aspekt zreteľný pri uplatňovaní základnej zásady súkromného práva, ktorou je zásada slobodnej autonómie subjektov, ktorá sa prejavuje nielen v záväzkovom práve (zmluvná sloboda), ale aj vo vecných právach (vlastnícka sloboda). Dôsledkom bude vytvorenie takého zmluvného systému, ktorý bude mať na zreteli také uplatňovanie zmluvnej slobody, aby zabránil vytváraniu nerovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán a k prijímaniu neprímeraných zmluvných podmienok v neprospech spotrebiteľa.

---

208 Lazar, J. a kol. Legislatívne východiská návrhu Občianskeho zákonníka. In *Návrh legislatívneho zámeru kodifikácie súkromného práva*, Bratislava: MS SR, 2008, str. 24

Rekodifikovaný Občiansky zákonník, ako odzrkadlenie vlastníckej slobody, bude plne akceptovať súkromné vlastníctvo a jeho dôslednú ochranu proti všetkým svojvoľným a neoprávneným zásahom a to v zmysle čl. 17 Všeobecnej deklácie ľudských práv, z ktorej vychádza aj Ústava SR. Na druhej strane bude vlastnícke právo limitované svojou sociálnou funkciou z čoho vyplýva, že vlastníčkovi možno ukladať povinnosti na naplnenie dôležitého verejného záujmu, dokonca aj proti vôli vlastníka, výnimočne mu vlastnícke právo aj odňať za prísne a presne stanovených zákonných podmienok. Takto koncipované vlastnícke právo je štandardom aj vo všetkých demokratických právnych poriadkoch. Z toho vyplýva, že vlastnícke právo je chránené voči všetkým neoprávneným zásahom, ale na druhej strane nie je chránené aj voči tzv. oprávneným zásahom, ktoré sú legitimované preukázaným dôležitým verejným záujmom a splnením všetkých ďalších zákonných podmienok, vrátane plnohodnotnej, včas poskytnutej náhrady za predmet vyvlastnenia²⁰⁹.

Výsledkom navrhovaného riešenia bude nový Občiansky zákonník, ktorý vytvorí vhodnou integrovanou úpravou jednak ochranu a realizáciu základných osobných a majetkových práv a povinností a jednak vytvorí spoľahlivý a široký právny rámec pre bezporuchové fungovanie trhového mechanizmu, hlavne v oblasti výmenohodnotových vzťahov. Súčasne musí spĺňať vysoké profesionálne kritéria tak po stránke obsahovej, systematickej, metodologickej a formálnej ako i termonologickej.

V neposlednej miere sa nesmie chápať prijatie nového Občianskeho zákonníka ako situáciu, kedy sa všetky inštitúty a ustanovenia nachádzajúce sa v tejto oblasti súkromného práva zrušia a v celom rozsahu nahradia.

---

209 Lazar, J. a kol. Legislatívne východiská návrhu Občianskeho zákonníka. In *Návrh legislatívneho zámeru kodifikácie súkromného práva*, Bratislava: MS SR, 2008, str. 25

Nakoľko všetky veľké kódexy súkromného práva prešli rozsiahlymi novelizáciami, príp. boli prijaté nové právne úpravy, inštitúty, ktoré rešpektujú filozofiu nového Občianskeho zákonníka a vyhovujú metodológii 21. storočia, sú dostatočne abstraktné, vecne aj obsahovo sa osvedčili, sú charakteristické svojou efektívnosťou a sú v súlade s právom EÚ, zostanú zachované aj po prijatí nového Občianskeho zákonníka, ako jeho súčasť alebo ako osobitná právna úprava. Takými inštitútmi sú napr. konštrukcia a náležitosti právnych úkonov, premlčanie a preklúzia, počítanie času, obsah vlastníckeho práva, podielového spoluvlastníctva, vecných bremien, všeobecné ustanovenia záväzkového práva podľa Obchodného zákonníka po úprave potrebnej pre účely Občianskeho zákonníka a skoro celá úprava Zákona o rodine.

4.4 Konkrétne úprava rekodifikovaných zabezpečovacích prostriedkov v SR

Okrem všeobecných prostriedkov súkromného práva, ktoré zabezpečujú realizáciu subjektívnych práv a povinností zo súkromnoprávných vzťahov existuje aj úprava osobitných prostriedkov, ktorá je roztrieštená na úpravu v Občianskom zákonníku, v Obchodnom zákonníku a v Zákonníku práce.

Samotný záväzkový vzťah nevyžaduje automatické pripojenie zabezpečovacieho prostriedku; môže sa tak stať len na základe dohody veriteľa a dlžníka. Takisto existuje aj možnosť pripojenia viacerých zabezpečovacích prostriedkov súčasne.

Základnou charakteristikou osobitných zabezpečovacích prostriedkov je, že poskytujú veriteľovi posilnené postavenie voči dlžníkovi a to formou ďalšej

sady hmotnoprávných alebo procesnoprávných práv, ktoré nie sú súčasťou hlavného záväzkového vzťahu.

Ako už bolo uvedené vyššie, nový Občiansky zákonník bude vychádzať z monistickej koncepcie a teda sa zjednotí katalóg zabezpečovacích prostriedkov súkromného práva. Základom bude súčasný Občiansky zákonník, Obchodný zákonník, návrh Občianskeho zákonníka z roku 1998. Ďalším skvalitnením úpravy bude neuzavretý výpočet zabezpečovacích prostriedkov a z toho vyplývajúca možnosť zabezpečenia pohľadávky aj inými právnymi prostriedkami.

Systematika nového Občianskeho zákonníka sa bude podobat' súčasnej úprave s tým rozdielom, že uznanie dlhu bude súčasťou premlčania a §§555 až 557 o zábezpeke sa zrušia, nakoľko sa nejedná o osobitný zabezpečovací inštitút. Novým zabezpečovacím prostriedkom v Občianskom zákonníku bude banková záruka.

Samotné poradie zabezpečovacích inštitútov v rekodifikovanom Občianskom zákonníku bude nasledovné: zmluvná pokuta, ručenie, banková záruka, dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov, záložné právo, zabezpečovací prevod práva a zabezpečenie postúpením práva.

Zmluvná pokuta je charakterizovaná ako sankčné plnenie, ktoré ale nezbavuje dlžníka povinnosti splniť si svoj záväzok z primárneho záväzkového vzťahu. Práve povaha zmluvnej pokuty dáva pochybnosti, či patrí medzi zabezpečovacie inštitúty, nakoľko už v minulosti existovali teórie, ktoré ju presúvali k vedľajším zmluvným dojednaniam. Naproti tomu je rozhodnutie NS SR, ktoré pojednáva, že: "záväzok z dohody o zmluvnej pokute je akcesorickým záväzkom, a preto sa jeho existencia a dôsledky

viažu na hlavný záväzok. Pokiaľ k vzniku hlavného záväzku nedôjde, nemôžu nastať účinky akcesorického záväzku, ktorý mal zabezpečiť plnenie zmluvnej povinnosti.²¹⁰ Na základe horeuvedných rozličných názorov sa rekodifikačná komisia rozhodla ponechať zmluvnú pokutu v systéme zabezpečovacích prostriedkov v zmysle zákona č. 568/2007 Z.z., ktorý zaviedol moderačné právo v prípade neprimerane vysokej zmluvnej pokuty. Toto malo za následok zjednotenie s Obchodným zákonníkom, kde v zmysle §301 je dané moderačné právo súdu znížiť neprimerane vysokú zmluvnú pokutu. V prípade, že sa zmluvné strany dohodnú na splnení povinnosti dlžníka formou zaplatenia zmluvnej pokuty, takéto ujednanie by sa chápalo ako zrušenie záväzku zaplatením odstupného podľa §497 OZ a §355 Obchodného zákonníka a nie o zmluvnú pokutu. Základným rozdielom medzi ponímaním zmluvnej pokuty podľa Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka spočíva v subjektívnom prvku zavinenia dlžníka, ktoré Občiansky zákonník predpokladá (§545 ods. 3 OZ). V rekodifikovanom Občianskom zákonníku bude zavinenie v zmluvnej pokute upravené v podobe dnešného §545 ods. 3 OZ.

Jedným z najstarších zabezpečovacích prostriedkov osobnej povahy je ručenie. Súčasná právna úprava má svoj pôvod v právnej úprave Občianskeho zákonníka z roku 1950. Základným prvkom je vznik ručenia na základe dohody medzi veriteľom a ručiteľom. Určitý priestor na pochybnosti v spôsobe vzniku ponúka §303 Obchodného zákonníka, a to úvahou, že ručenie vzniká na základe jednostranného právneho úkonu veriteľa. Takýto záver je vo všeobecnosti odmietaný, nakoľko by narúšal základnú charakteristiku zabezpečovacích prostriedkov, akým je zmluvnosť a súčasne aj základné zásady súkromného práva, ktorými sú okrem iných aj zmluvná voľnosť a rovnosť subjektov súkromného práva. Z pohľadu súčasnej

---

²¹⁰ Porovnaj rozhodnutie NS SR, Justičná revue, 1999, č. 6 – 7, str. 115 a nasl.

súkromnoprávnej úpravy je ručenie podrobnejšie upravené v Obchodnom zákonníku v §§303 – 312 než v Občianskom zákonníku (§§546 – 550). Z tohto dôvodu bude nový Občiansky zákonník obsahovať úpravu Obchodného zákonníka s tým, že sa zvýrazní zmluvná povaha tohto zabezpečovacieho inštitútu a teda ručenie bude vznikať dohodou ručiteľa a veriteľa, na ktorej platnosť nebude potrebný súhlas dlžníka.

Z dôvodu systematiky nového Občianskeho zákonníka bude po ručení nasledovať banková záruka. Tento zabezpečovací inštitút je súčasťou Obchodného zákonníka v §§313 – 322. Rekodifikovaný Občiansky zákonník prevezme súčasnú právnu úpravu z Obchodného zákonníka, nakoľko aj návrh OZ z roku 1998 mal podobný zámer. Podobne ako pri ručení by bolo vhodné podčiarknúť skutočnosť, že banková záruka vzniká formou dohody medzi bankou a veriteľom, ktorá musí mať písomnú formu a zároveň musí byť evidentné, za akých okolností banka bude plniť svoju povinnosť voči veriteľovi.

Dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov bola novinkou Občianskeho zákonníka z roku 1964 a zostala zachovaná aj po veľkej novele z roku 1991. Momentálne je upravená len v Občianskom zákonníku. V tomto zabezpečovacom inštitúte sa jedná o dohodu veriteľa a dlžníka na postupnom splnení si povinnosti dlžníkom formou zrážok zo mzdy, alebo iného príjmu, kedy jednotlivé sumy sú priamo poukazované platiteľom veriteľovi. Oproti iným zabezpečovacím prostriedkom je tu potlačená základná povaha zabezpečovacích prostriedkov, ktorou je subsidiarita zabezpečenia pohľadávky, pretože dlžník si plní svoju povinnosť nie na základe splnenia si primárneho záväzku, ale priamo zabezpečovacím prostriedkom. Ďalším bodom, ktorý vzbudzuje minimálne úvahu, je výška zrážky. Súčasná právna úprava ustanovuje, že výška zrážky môže byť len do

prípustnej výšky zrážky podľa Exekučného poriadku. V takto nastolenej situácii je ale na mieste otázka zmluvnej voľnosti a zásady autonómnej slobody, tzn. otázka, prečo by sa veriteľ a dlžník nemohli dohodnúť aj na vyššej zrážke než umožňuje Exekučný poriadok. Malo by to pre dlžníka za následok rýchlejšie splnenie si povinnosti a pre veriteľa rýchlejšie uspokojenie jeho práva. Aký je dôvod pre neuplatňovanie základných zásad súkromného práva? Z horeuvedeného vyplýva, že súčasná úprava dohody o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov je v podstate systém zrážok podľa Exekučného poriadku. Napriek rozporom tejto úpravy so základnými zásadami súkromného práva je rekodifikačná komisia naklonená zachovaniu súčasného stavu. Podľa mňa možným dôvodom pre zachovanie tejto podoby limitácie zrážok je aj zohľadnenie najčastejšieho typu dlžníkov, voči ktorým sa zrážka zo mzdy uplatňuje – predpokladá sa, že väčšina dlžníkov pravdepodobne nemá dostatočné právne povedomie a možno ani silu odolávať možnému nátlaku okolia, ktorý by mal za následok predimenzovanie jeho finančných schopností a možností. Na druhej strane, každý človek, ktorý má plnú spôsobilosť na právne úkony by mal byť schopný uvedomovať si svoje schopnosti a možnosti.

Ďalším zabezpečovacím inštitútom v poradí je záložné právo. Nakoľko sa jedná o vecnoprávny inštitút, konkrétne o vecné právo k cudzej veci, bude upravený v tretej časti Občianskeho zákonníka. Z tohto dôvodu bude tento inštitút zabezpečený len odkazovou normou, podobne bude riešené aj podzáložné právo.

Existujú rozdielne názory na právnu povahu záložného práva. Táto rozdielnosť pramení už z rímskeho práva, kde sa záložné právo spája v súvislosti so všeobecnou časťou záväzkového práva a pojednáva o ňom ako o prostriedku na zabezpečenie záväzku. Korešpondujúci názor chápe

záložné právo ako záväzkové právo. Ďalším názorom, ktorý definuje záložné právo ako vecnoprávny inštitút je, že sa tak deje len za podmienky, že zálohom je hmotná vec. Iný názor považuje záložné právo za právo sui generis, ktoré svojou zabezpečovacou a uhradzovacou funkciou slúži záložnému veriteľovi k uspokojeniu jeho pohľadávky²¹¹. Opačným pohľadom ale je, že záložné právo dáva veriteľovi určité oprávnenia, ktoré majú vecnoprávny charakter a preto je záložné právo radené do vecných práv a pripravovaná rekodifikácia Občianskeho zákonníka sa bude pridržať tohto názoru a teda záložné právo bude upravené vo vecných právach.

Zabezpečovací prevod práva je ďalším zo zabezpečovacích inštitútov, ktorý bude súčasťou rekodifikovaného Občianskeho zákonníka. Pôvodná právna úprava v Občianskom zákonníku bola veľmi stručná a bola zdrojom množstva nejasností a z toho vyplývajúcich komplikácií²¹². Slovenský zákonodarca sa rozhodol novelizovať Občiansky zákonník a zákonom č. 568/2007 Z.z. bol nanovo upravený zabezpečovací prevod práva. Nakoľko zabezpečovací prevod práva pozostával len z jedného paragrafu, bol zákonodárca nútený doplniť znenie nasledovne. Okrem zmeneného §553 doplnil ešte §§553a až 553e OZ. Radikálnou zmenou oproti predchádzajúcej úspornej právnej úprave je nárast noriem kogentnej povahy a tým zmenšenie zmluvnej dispozície strán²¹³. Výsledkom tejto snahy je podrobnejšia právna úprava, ktorá vymedzuje právne postavenie prevodcu a nadobúdateľa práva. Jasne bolo zadefinované, že veriteľ sa nestáva vlastníkom práva, ktoré bolo na neho prevedené v zmysle zabezpečovacieho prevodu práva v okamihu, kedy

---

²¹¹ Kirstová, K. Zjednotenie úpravy prostriedkov zabezpečenia pohľadávok, In *Návrh legislatívneho zámeru kodifikácie súkromného práva*, ed. Lazar, Ján, Ministerstvo spravodlivosti SR, Bratislava, 2008, str. 215

²¹² Táto právna úprava ešte vždy pretrváva v českom Občianskom zákonníku a spôsobuje v aplikačnej praxi problémy. Situáciu sa snaží uľahčiť aspoň judikatúra súdov ČR, ale napriek tomu je tento inštitút neprehľadný.

²¹³ Poláčková, S. Zabezpečovací prevod práva, In *Olomoucké právnické dny 2008*. Sborník příspěvků z konference. Olomouc, Iuridicum Olomoucense o.p.s. 2008, s. 291-294

si dlžník nesplnil svoju povinnosť včas a riadne, ale až výkonom zabezpečovacieho prevodu práva, hlavne predajom na dražbe.

Už pri prvom pohľade na túto právnu úpravu je zjavná jej podobnosť so záložným právom a to aj množstvom odkazov na záložné právo. Preto je na mieste otázka, že či sa nejedná o totožné inštitúty. Rozdiel tkvie len v tom, že záložné právo sa viaže na záloh, ktorým môže byť vec, právo alebo iná majetková hodnota a zabezpečovací prevod práva sa týka len práva a inej majetkovej hodnoty. Kardinálny rozdiel ale spočíva v samej podstate alebo charaktere toho ktorého zabezpečovacieho inštitútu. Ak k určitému právu môže vzniknúť len jeden zabezpečovací prevod práva, tak na predmety záložného práva môže vzniknúť hneď niekoľko záložných práv (ak to dovoľuje ich hodnota).

Nakoľko zákon nevymedzuje charakter práva, ktoré môže byť predmetom zabezpečovacieho prevodu práva, možno usudzovať, že sa jedná o akékoľvek majetkové právo, ktoré je prevoditeľné na iný subjekt, hlavne vlastnícke právo k obchodnému podielu, atď. Ak by sa predmetom stalo právo k pohľadávke, bol by to zabezpečenie postúpením pohľadávky.

Opätovne si zákonodarca neujasnil význam rozlišovania zriadenia a vzniku zabezpečovacieho inštitútu. Napriek tomu sa dajú obe fázy rozlíšiť na základe podstaty zabezpečovacieho prevodu práva, nakoľko je nevyhnutné urobiť kroky potrebné pre platný prevod práva a na základe §553a je možný vznik zabezpečovacieho prevodu práva len formou zmluvy. Ak predmetom zabezpečovacieho inštitútu bude vlastnícke právo, bude sa jednáť o bezodplatný prevod práva, ako to vyplýva zo samej podstaty zabezpečenia – jeho dočasného charakteru a z jeho zabezpečovacej funkcie. Určenie ceny by bolo nutné až v okamihu prevodu práva na inú osobu. Prevzatím

hnuteľnej veci sa nadobúda dočasné vlastnícke právo, k nehnuteľnosti sa tak deje až rozhodnutím príslušnej správy katastra o povolení vkladu vlastníckeho práva.

V príslušnom vkladovacom konaní je veriteľ povinný oznámiť dočasnosť vlastníckeho práva. Spôsob vykonania bude formou vyznačenia osoby, ktorá je dočasným vlastníkom a súčasne sa vyznačí prostredníctvom poznámky na liste vlastníctva dočasnosť prevodu vlastníckeho práva ako súčasť zabezpečovacieho prevodu práva. Takto to implicitne vyplýva zo znenia §553b ods. 1 Občianskeho zákonníka, posledná veta spolu s poznámkou a odkazom na §44 ods. 1 vyhlášky č. 79/1996 Z.z., ktorou sa vykonáva katastrálny zákon²¹⁴ (len upravuje zápis poznámky), ale čo je nie menej podstatné, je zavkladovanie zmeny v osobe vlastníka. Takto to vyplýva už z vyššie uvedenej poslednej vety §553 ods. 1 Občianskeho zákonníka²¹⁵.

Ak sa predmetom zabezpečovacieho prevodu práva stane cenný papier, v tom prípade je nutné postupovať v zmysle zákona č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch a investičných službách v znení neskorších predpisov.

Jedným z mnohých kogetných ustanovení je aj ustanovenie, ktoré ukladá povinnosť uzatvorenia písomnej zmluvy o zabezpečovacom prevode práva a aj určuje jej obsahové náležitosti.

---

214 §44 ods. 1 vyhlášky č. 79/1996 Z.z.: Na zápis poznámky, ktorá obmedzuje vlastníka nakladať s nehnuteľnosťou sú spôsobilé uznesenia súdu o predbežnom opatrení, ktorým sa zakazuje nakladať s nehnuteľnosťou, uznesenia súdu o vyhlásení konkurzu, exekučný príkaz na vykonanie exekúcie predajom nehnuteľnosti, rozhodnutie o zabezpečení daňového nedoplatku zriadením záložného práva, rozhodnutie o začatí daňového exekučného konania, daňový exekučný príkaz, colný exekučný príkaz alebo verejná listina alebo iná listina o práve k nehnuteľnosti, ktorá spochybňuje hodnovernosť údajov katastra o práve k nehnuteľnosti alebo iná verejná listina.

215 §553 ods. 1 posledná veta: Pri zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva sa dočasne prevádza vlastníctvo k prevádzanej veci podľa všeobecných ustanovení o nadobudnutí vlastníctva zmluvou (§ 133).

Jedným z prostriedkov ochrany dlžníka je aj zákaz prevodu práva alebo inej majetkovej hodnoty na tretiu osobu a aj jeho zaťaženie v prospech tretej osoby. Prevod, odplatný ako aj bezodplatný, je vylúčený. V otázke prechodu práva je zákon nemý a preto sa bude v tejto situácii postupovať v zmysle všeobecnej úpravy o prechode práv a povinností (generálna sukcesia v prípade smrti tak prevodcu ako aj nadobúdateľa). V modifikácii právnických osôb je postup rovnaký, tzn. prechod práv na ich nástupcov v zmysle §69 a nasl. Obchodného zákonníka.

Ako som už uviedla vyššie, novovytvorený zabezpečovací prevod práva je veľmi podobný záložnému právu. Nie je tomu inak ani v prípade výkonu práva podľa §553c ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ak dlžník svoju povinnosť včas a riadne nesplnil môže veriteľ začať s výkonom zabezpečovacieho inštitútu a to buď formou speňaženia uvedeného v zmluve alebo dražbou. Z uvedeného vyplýva, že nemá oprávnenie si ponechať dočasne prevedené právo. Opätovná podobnosť so záložným právom sa prejavila v tom, že sa po zročnosti pohľadávky nevyučuje dohoda medzi dlžníkom a veriteľom o uspokojení veriteľovej pohľadávky trvalým prevedením práva alebo inej majetkovej hodnoty. Zároveň zákon nezakazuje uzatvorenie takejto zmluvy s odkladacou podmienkou jej účinnosti ku dňu zročnosti pohľadávky veriteľa.

Nakoľko sa jedná o zabezpečovací prostriedok, ktorý má akcesorickú povahu, tak v prípade zániku hlavného záväzku dočasne prevedené právo alebo iná majetková hodnota ex lege prechádza späť na dlžníka, resp. na osobu, ktorá právo na zabezpečenie poskytla. V prípade nehnuteľnosti sa dlžník opäť vyznačí ako vlastník a vymaže sa poznámka o dočasnosti prevodu. Zo znenia dôvodovej správy vyplýva, že správa katastra tak môže urobiť na základe vyhlásenia veriteľa o zániku záväzku. Ak však účinnosť zabezpečovacieho prevodu práva podlieha vkladovému konaniu, nebude vyhlásenie veriteľa

postačujúce a bude nutné nové vkladové konanie na správe katastra. Také vyhlásenie by malo za následok len vymazanie poznámky. V prípade vyhlásenia veriteľa prostredníctvom notárskej zápisnice, ktorá má vlastnosť verejnej listiny, kataster vykoná zmenu v osobe vlastníka nehnuteľnosti.

V úvode state o zabezpečovacom prevode práva som už uviedla, že existuje v ustanoveniach, ktoré ho upravujú, množstvo odkazov na záložné právo. Tento výpočet je taxatívny a preto v zmysle §151md ods. 3 Občianskeho zákonníka je veriteľ povinný podať žiadosť o výmaz zabezpečovacieho prevodu a o vyznačenie zmeny v subjekte vlastníckeho práva. Otázne je, akým spôsobom tak veriteľ vykoná – formou vkladu alebo záznamu? Pri súčasnom stave právnej úpravy Občianskeho zákonníka ako aj katastrálneho zákona je nutné konkrétnejšie upraviť niektoré na prvý pohľad jednoduché situácie.

Na základe diskusií v rekodifikačnej komisii sa komisia rozhodla, aj z dôvodu relatívnej novosti ustanovení o zabezpečovacom prevode práva, ponechať súčasnú právnu úpravu aj v rekodifikovanom Občianskom zákonníku.

Posledným zabezpečovacím prostriedkom bude fiduciárna cesia alebo inými slovami zabezpečovacie postúpenie pohľadávky. Podobne ako aj v prípade zabezpečovacieho prevodu práva aj v tomto inštitúte sa jedná o dočasnosť prevodu, tj. len dočasná zmena v osobe veriteľa. Výhrada dočasnosti v podmienkach súčasného §524 a nasl. Občianskeho zákonníka musí byť výslovne dohodnutá. V prípade zániku primárneho vzťahu je postupník povinný zabezpečujúcu pohľadávku postúpiť späť postupcovi. V prípade nesplnenia povinnosti dlžníkom sa postupník stáva zo zákona veriteľom zabezpečujúcej pohľadávky. Zmluva musí mať písomnú formu, inak je neplatná.

Ako už bolo uvedené v úvode, v katalógu zabezpečovacích prostriedkov, ktoré sú v súčasnosti upravené len napr. v Občianskom zákonníku, nevznikajú problémy pri ich použití v rekodifikovanom Občianskom zákonníku. Avšak v otázke duplicitných zabezpečovacích prostriedkov je situácia o to komplikovanejšia, nakoľko je nevyhnutné nájsť formulácie, ktoré budú vystihovať podstatu toho-ktorého zabezpečovacieho inštitútu napr. v oboch kódexoch pre celú oblasť súkromného práva a súčasne reflektovať na možnú právnu úpravu aj zo strany práva Európskej únie.

Záver

Súčasnú trhovú hospodárstvo a postupný rozvoj spoločnosti núti právo, aby sa neustále prispôbovalo týmto trendom. V poslednom období zažívame, že prostredie okolitých členských štátov napreduje smerom k rekonštrukciám všeobecného súkromného práva, ktorým bezpochyby je občianske právo, a vytvára touto cestou nové kódexy. Predmetné napredovanie sa prejavuje v kreovaní nových inštitútov, ako aj v systematike a pomyselnom pretváraní tých, ktoré už v tom ktorom právnom poriadku svoj výklad našli.

S odkazom na spomínaný obsah som sa snažila v úvode práce stanoviť si hypotézu, ktorá by napomohla riešenie skúmanej problematiky, s osobitým zameraním na inštitúty zabezpečenia záväzkov.

Za kľúčový som považovala inštitút zabezpečenia záväzkov so zameraním na záložné právo ako osobitý druh zabezpečovacieho inštitútu. Podrobne som popísala jeho osobitosti a základné vlastnosti.

V mnohých smeroch sa inštitút záložného práva môže javiť ako univerzálny zabezpečovací inštitút, a to najmä v dôsledku jeho širokej koncepcie v súčasne platnej právnej úprave.

Pre zodpovedanie nami formulovanej hypotézy sme kreovali vlastné členenie zabezpečovacích inštitútov v zásade do dvoch skupín. Najmä pokiaľ ide o primárne nami vytvorenú skupinu do ktorej zaradujeme aj záložné právo sme vychádzali z úvahy o možnom nahradení ostatných zabezpečovacích inštitútov, a to záložným právom komplexne.

Z hľadiska skúmanej problematiky som dospela k záveru, že nebude možné nahradiť záložným právom také zabezpečovacie inštitúty, kde samotné

zabezpečenie má osobnú povahu. Ide predovšetkým o inštitút ručenia. V tomto smere poukazujeme aj na koncepciu znenia nového českého Občianskeho zákoníka, ktorý predstavuje základné členenie zabezpečenia záväzkov na zabezpečenie a utvrdenie dlhu, pričom medzi zabezpečenie dlhu zaraďuje okrem záložného práva aj ručenie, bankovú záruku, zabezpečovací prevod práva a zrážky zo mzdy.

Z hľadiska druhej nami vytvorenej skupiny, a to zabezpečenie vecou alebo inou majetkovou hodnotou sa domnievame, že v súčasnej dobe by nebolo možné nahradiť záložným právom inštitútom zrážkami zo mzdy, a to vzhľadom na osobitý charakter mzdy.

Poukázala som tiež na to, že inštitút zabezpečovacieho prevodu práva u nás v podstate supluje resp. je totožný s inštitútom záložného práva. Novela Občianskeho zákonníka vykonaná zákonom č. 568/2007 Z.z., ktorá v podstate zotrela právne rozdiely medzi zabezpečovacím prevodom práva a záložným právom. Napriek danému negatívnemu stavu, uvedené v časti koliduje nami stanovenej hypotéze. Napriek tomu sa domnievam, že de lege ferenda by bolo potrebné obnoviť podstatu a význam predmetného inštitútu.

Druhú osobitú skupinu v rámci môjho členenia tvoria osobité zabezpečovacie inštitúty, ktorými sú zmluvná pokuta a uznanie dlhu. Tieto samé o sebe nie sú zabezpečovacími inštitútmi, a to vzhľadom na ich osobitý charakter. Na predmetné správne reflektuje aj nový český Občianský zákoník, keď ich nezaraďuje priamo medzi inštitúty zabezpečenia záväzku ale medzi tzv. „utvrdenie“. Na druhej strane ich systematicky správne rozoberá spoločne, nakoľko aj oni sú spôsobilé posilniť postavenie veriteľa v záväzkovoprávnom vzťahu.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti mnou stanovenú hypotézu, a to že: *Záložné právo ako zabezpečovací prostriedok v súkromnom správe je spôsobilý nahradiť všetky zabezpečovacie inštitúty*, možno potvrdiť len čiastočne.

Napriek predmetnému záveru, a to že nie je možné jednoznačne potvrdiť mnou formulovanú hypotézu, domnievam sa, že de lege ferenda možno z takejto koncepcie vychádzať, pričom túto jednotnú líniu sleduje aj nový český Občiansky zákoník.

Koncepcia rekodifikácie slovenského Občianskeho zákonníka sa tiež prikláňa k monistickej úprave súkromného práva. Ale na rozdiel od českej úpravy občianskeho práva, ktorá sa snaží o vytýčenie a zároveň utvrdenie jednotnej úpravy zabezpečovacích prostriedkov slovenská úprava, ktorá by mala byť výsledkom rekodifikácie sa z veľkej časti pridržiava súčasnej úpravy s menšími úpravami, hlavne v snahe zjednotiť Občiansky a Obchodný zákonník.

Preto vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti si dovoľím tvrdiť, že predkladaná dizertačná práca potvrdzuje výsledky rekodifikačných prác v súkromnom práva v Českej republike v oblasti zabezpečovacích prostriedkov v súkromnom práve.

Použitá literatúra

Bad'urík, J. *Slovensko v zápase Ferdinanda I. o uhorskú korunu (1526 – 1532)*, Bratislava: Mistrál, 1998

Balák, F., Korecká, V. a kol. *Občanský zákoník s judikaturou a souvisejícími předpisy*. Praha: C.H.Beck, 2006, ISBN80-7179-426-0

Bartošek, M. *Encyklopedie římského práva*. Praha: Academie, 1994, ISBN80-200-0243-X

Baudyš, P. *Zástavní právo k podniku*. Ad Notam, 1/2003, Praha: C.H.Beck, 24.2.2003, ISSN1211-0558

Beňa, J. *Moderné dejiny štátu a práva krajín strednej a východnej Európy*. II. diel. Bratislava: PF UK, 1992

Beňko, J. *Dokumenty slovenskej národnej identity a štátnosti*. Bratislava : Národné literárne centrum – Dom slovenskej literatúry, 1998

Bokes, F. *Dejiny Slovákov a Slovenska*. Bratislava : Slovenská akadémia vied a umení, 1946

Bystrická, J. *Vecné práva k cudzej veci*. Bratislava, 1993. Diplomová práca. PF UK. Vedúci práce prof. Judr. Ján Lazar, DrSc.

Čentéš, J. *Realizácia záložného práva mimosúdnou cestou v obchodných vzťahoch*. Justičná revue, 1/2000, str. 15-19, ISSN1335-6461

Čič, M. a kol. *Komentár k Ústave Slovenskej republiky*. MartIn Matica slovenská, 1997

David, L., Ištváněk, F. a kol. *Občanský soudní řád, komentář, II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, ISBN978-80-7357-460-4

Demčák, S. *Exekúcia založenej nehnuteľnosti bez súhlasu veriteľa*. Bulletin slovenskej advokácie, 6/2011, str. 10-17, ISSN 1335-1079

Drápal, L., Bureš, J. a kol. *Občanský soudní řád II., komentář*. Praha: C.H.Beck, 2009, ISBN978-80-7400-107-9

Drgonec, J. *Ústava Slovenskej republiky*. Komentár k novelizácii ústavným zákonom č.90/2001 Z.z.. Šamorín: Heuréka 2001

Đurica, M. *Kríza záložného práva v praxi (nevhodná právna úprava?)*. Justičná revue, 1/2000, str. 34-47, ISSN1335-6461

Dvořák, J. Aktuální otázky zajištění práv v české právní teorii a praxi. In Lazar, J. *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*. VII. Lubyho právnické dni: Konferencia – Smolenice 17. a 18.9.2002. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2002. s. 57-68.

Elek, Š. *Vznik smluvního zástavního práva k movitým věcem*. Právní rozhledy, 1/1999, ISSN1210-6410

Eliáš, K. a kol. *Občanský zákoník, velký akademický komentář, I. svazek*. Praha: Linde, 2008, ISBN978-80-7201-678-7

Eliáš, K. Návrh českého Občanského zákoníku: Pokus o reformu. In *Ročenka PF TU v Trnave. Acta Universitatis Tyrnaviensis Iuridica*, V/2008, Trnava, 2009, ISBN978-80-8082-268-2

Eliáš, K. *Zajišťovací převod práva v osnově občanského zákoníku*. internet: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/odborne-texty/14-bulletin-advokacie-zajistovaci-prevod-prava-v-osnove-obcanskeho-zakoniku.html>, 20.5.2012

Faldyna, F., Hušek, J. a kol. *Zajištění a zánik závazků*. Praha: ASPI, 2007, ISBN978-80-7357-154-2

Faldyna, F., Hušek, J. a kol. *Zajištění a zánik závazků*. Praha: CODEX Bohemia, 1995, ISBN80-901683-5-3

Fekete, I. *Občiansky zákonník, komentár*. Bratislava: Epos, 2007, ISBN978-80-8057-688-2

Ferancová, M. Zabezpečenie pohľadávok zriadením záložného práva v historickom vývoji, In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002

Fiala, J. a kol. *Občanské právo*. Praha: ASPI, 2006, ISBN80-7357-212-5

Fiala, J. *Jednotlivé případy vzniku zástavního práva de lege lata*. Časopis pro právní vědu a praxi. 2002, č. 1, s. 13-18.

Fiala, J. Zastavení cizí věci. In Lazar, Ján. *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*. VII. Lubyho dni: Konferencia – Smolenice 17. a 18.9.2002. 1. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2002. s. 287-292.

Fiala, J., Kindl, M. a kol. *Občanské právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, ISBN978-80-7380-058-1

Fojtík, L. *Jak vykonat zástavní právo*. internet: <http://www.elaw.cz/cs/obcanske-pravo/177-jak-vykonat-zastavni-pravo.html>, 21.5.2012, 15.49 hod.

Gerloch, A. *Teorie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, ISBN978-80-7380-233-2

Giese, E., Dušek, P. a kol. *Zajištění závazků v ČR*. Praha: C.H.Beck, 2003, ISBN80-7179-658-1

Horecký, J.: *Základy slovenskej terminológie*. Bratislava: SAV, 1956

Hřebíková, V. *Otázky nad využitím inštitútu záložného práva v praxi*. Justičná revue, 5/2001, str. 616-619, ISSN1335-6461

Hubenák, L. *Právne dejiny Slovenska do roku 1918*. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela, právnická fakulta, 2000

Jakubovič, D. *Závazkové právo v intenciách českej a slovenskej komercionalistiky*. Bratislava: Epos, 2006, ISBN80-8057-685-8

Jehlička, O., Švestka, J., Škárová, M. et al.. *Občanský zákoník-komentář*. 8.vyd. Praha: C.H.Beck, 2003. ISBN 80-7179-797-9

Jičínský, Z. *Právní myšlení v 60. letech a za normalizace*. Praha: Prospektrum 1992, ISBN 80-85431-24-6

Jurčová, M. Program a ciele diskusného fóra na pozadí slovenskej rekodifikácie súkromného práva, informácia o aktuálnom stave prác na Slovensku. In *Ročenka PF TU v Trnave. Acta Universitatis Tyrnaviensis Iuridica*, V/2008, Trnava, 2009, ISBN978-80-8082-268-2

Juríček, J., Rehuš, S. *Problematika dobrovoľných dražieb a niektoré aplikačné problémy praxe*. Justičná revue, 2/2005, str. 199-206, ISSN1335-6461

Kabát, J., Quotidian, M. a kol. *Občiansky zákonník a súvisiace predpisy*. sväzok 1, Bratislava: Obzor, 1980

Kapras, J. *K dejinám českého zástavného práva*, Sborník věd právních a státních, Praha, 1903

Kiczko, L. a kol. *Slovník spoločenských vied*. Bratislava: SPN, 1997

Kincl, J., Urfus, V., Skřejpek, M. *Římské právo*. Praha: C.H.Beck, 1995, ISBN80-7179-031-1

Kirstová, K. *Vecné práva v Návrhu slovenského Občianskeho zákonníka*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie PF UK, 1999

Klunzinger, E. *Einführung in das Bürgerliche Recht*, München: Verlag Franz Vahlen, 2007

Knapp, V. a kol. *Československé občianske právo*. Bratislava: OBZOR, 1973, zväzok 1

Knapp, V. a kol. *Učebnice československého občianskeho práva*. Praha: ORBIS, 1965, zväzok 1

- Knapp, V. a kol. *Základy srovnávací právní vědy*. Praha: ALEKO, 1991
- Knapp, V. a kol. *Československé občanské právo*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1971, zväzok 1 a 2
- Knapp, V. A kol. *Teoretické problémy tvorby československého práva*. Academia Praha 1983
- Knapp, V. a kol. *Učebnica občianskeho a rodinného práva*. Bratislava: SVPL, 1954, zväzok 2
- Knapp, V. a kol. *Učebnice československého občanského práva*. Praha: ORBIS, 1965, zväzok 1
- Knapp, V. *Teória práva*, Praha: C.H.Beck, 1995, ISBN80-7179-028-1
- Knapp, V., Holänder, P. *Právne myslenie a logika*. Obzor Bratislava, 1989
- Kocina, J. *Zástavní právo v České republice po poslední novelizaci*. Bulletin Advokacie, 2002, číslo 5, ISSN1210-6348
- Kolesár, J. a kol. *Československé pozemkové právo*, Bratislava: Obzor, 1980
- Komentár k Občianskemu zákonníku, 6. vydanie, C.H. Beck, Praha 2001
- Kovács, K. *Postup a postavenie notára pri registrácii záložných práv k hnutel'ným veciam*, Ars Notaria, 4/2002, str. 17-22
- Kováč, D. *Dejiny Slovenska*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1998, ISBN 80-7106-268-5

Krpata, P. *Řízení o soudním prodeji zástavy*. Právní rádce, 2001, 9, č. 8, s. 21-22.

Kühn, Z., Bobek, M. a kol. *Judikatura a právní argumentace*, Praha: Auditorium, 2006, ISBN80-903786-0-9

Kutenič, Š. Stretnutie predstaviteľov notárskych komôr, *Ars Notaria*, 3/1999, str. 4

Laclavíková, M. Recepčia obyčajového práva a práva kuriálnych decízií v prvej ČSR. In *Ročenka PF TU v Trnave*. 2005, ACTA Universitatis Tyrnaviensis Iuridica, Trnava, 2005, ISBN80-8078-055-2

Laclavíková, M. Spolunadobudnutý majetok manželov (koakvizícia) a formovanie modernej úpravy majetkových vzťahov medzi manželmi (1848-1950) In *Právní a ekonomické problémy súčasnosti I.*, Sborník prací, ed. Schelle, K., Key publishing, Ostrava, 2007, ISBN978-80-87071-10-6

Lazar, J. *K návrhu slovenského občianskeho zákonníka*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie PF UK, 1999

Lazar, J. *Občianske právo hmotné*. Bratislava: IURA EDITION, 2006, zväzok 1 a 2, ISBN 80-8078-084-6

Lazar, J. *Občianske právo hmotné*. Bratislava: IURA EDITION, 2010, zväzok 1 a 2, ISBN 978-808078-346-4

Lazar, J. *Občianske právo*. Bratislava: MANZ a Vydavateľské oddelenie PF UK, diel 1.1993, diel 2. 1994, ISBN80-85719-02-9, ISBN80-7160-032-6

Lazar, J. *Základy občianskeho hmotného práva*. Bratislava: IURA EDITION, 2004, zväzok 1 a 2, ISBN 80-89047-89-0

Lazar, J. *Základy občianskeho hmotného práva*. Bratislava: IURA EDITION, 2000, zväzok 1 a 2, ISBN 80-88715-72-5

Lazar, J. a kol. Legislatívne východiská návrhu Občianskeho zákonníka. In *Návrh legislatívneho zámeru kodifikácie súkromného práva*, Bratislava: MS SR, 2008, ISBN 978-80-89363-14-8

Lazar, J. *Československé občianske právo*. Bratislava: OBZOR, 1986, zväzok 1

Lazar, J. *Návrh legislatívneho zámeru kodifikácie súkromného práva*. materiály z odborovej konferencie, Bratislava, MS SR, 2008, ISBN 978-80-89363-14-8

Lazar, J. *Otázky kodifikácie súkromného práva*. Bratislava: IURA EDITION, 2006, ISBN 80-8078-128-1

Lazar, J. Prostriedky zabezpečenia pohľadávok a možnosti ich uspokojenia v slovenskom práve, In *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*, Bratislava: IURA EDITION, 2002

Lazar, J. Reforma záložného práva v Slovenskej republike. In *Ročenka PF TU v Trnave*. ak.r. 2002/2003, ACTA Universitatis Tyrnaviensis Iuridica, Trnava, 2003, ISBN 80-89047-80-7

Lisse, L., Spour, J. *Osud pohľadávky zajištěné soudcovským zástavním právem v konkursu*. internet: <http://www.elaw.cz/cs/ostatni/275-osud->

pohľadavky-zajitne-soudcovskym-zastavnim-pravem-v-konkursu.html,
21.5.2012, 15.44 hod.

Liščák, J. *Exekučné konanie a záložné práv.*, Justičná revue, 3/2003, str. 263-266, ISSN1335-6461

Lochmanová, L., Šimečková, E. Smluvní pokuta v soukromém právu, In In Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie, Bratislava: IURA EDITION, 2002, ISBN 978-80-89363-14-8

Luby, Š. *Dejiny súkromného práva na Slovensku.* Bratislava: IURA EDITION, 2002, ISBN 80-89047-48-3

Luby, Š. *Občianske právo* : všeobecná časť. 1953.

Luby, Š. *Liptovský a Turčiansky register z roku 1391.* Bratislava : Prof. Dr. Rudolf Rauscher, 1932

Luby, Š. *Slovenské všeobecné súkromné právo.* 1. sv., Úvodná časť, Osobnostné právo. Bratislava 1941

Luby, Š. *Základy všeobecného súkromného práva,* Šamorín, Heuréka, 2002, ISBN 80-89122-00-0

Madar, Z. a kol. *Právnický slovník.* 1. a 2. diel, Praha, Panorama, 1988

Malý, K. A kol. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945,* Praha : Linde, 1997, ISBN80-7201-045-X

Malý, K., Sivák, F. *Dejiny štátu a práva v Česko-Slovensku do roku 1918,* Bratislava : Obzor, 1992, ISBN 80-215-0221-5

Marsina, R., Čičaj, V., Kováč, D., Lipták, Ľ. *Slovenské dejiny*, Martin : Vydavateľstvo Matice slovenskej, 1992, ISBN80-7090-239-6

Mertanová, Š. *Ius tavernicale*. Bratislava : Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 1986

Miháliková, M. *Dobrovoľná dražba a kataster nehnuteľností*. Bulletin slovenskej advokácie, 10/2008, str. 8-15, ISSN 1335-1079

Molnár, P. *Ad Exekúcia založenej nehnuteľnosti bez súhlasu veriteľa*. Bulletin slovenskej advokácie, 7-8/2001, str. 6-10, ISSN 1335-1079

Mosný, P. Štátoprávny vývoj Československej republiky rokov 1918 – 1938. In *České a slovenské dejiny štátu a práva*. I. časť. PF UPJŠ, Košice 1992, ISBN80-7097-194-0

Novotný, T. *K zajištění závazku převodem práva*. internet: <http://www.elaw.cz/cs/obcanske-pravo/599-zajisteni-zavazku-prevodem-prava.html>, 21.5.2012, 15.45

Ovečková, O. Zmluvná pokuta de lege lata a de lege ferenda. In *Právo-obchod-ekonomika*. Zborník vedeckých prác, ed.: Suchoža, J., Husár, J., UPJŠ, Košice, 2011, ISBN978-80-7097-903-7

Plank, K. *Občianske právo hmotné*. Bratislava: SPN, 1981, zväzok 2

Poláčková, S. Vplyv práva Európskej únie na záložné právo SR, In *Európske výzvy súčasného právneho vývoja*, Trnava : Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2006, str. 9

Poláčková, S. Zabezpečovací prevod práva, In *Olomoucké právnické dny 2008*. Sborník příspěvků z konference. Olomouc, Iuridicum Olomoucense o.p.s. 2008, s. 291-294

Poláčková, S. *Záložné právo v ČR*. Malacky

Prusák, J. *Kapitoly z teórie štátu a práva II.*, Bratislava: Vydavateľské oddelenie PF UK 1993, ISBN 80-7160-057-1

Prusák, J. *Teória práva*. 2. vydanie. Bratislava: Vydavateľské oddelenie PF UK 1999, ISBN 80-7160-113-6

Prusák, J., Holländer, P. a kol. *Kapitoly z modernej teórie štátu a práva*. Bratislava 1990

Rebro, K., Blaho, P. *Rímske právo*. Bratislava: Obzor, 1991, ISBN 80-215-0158-8

Richter, T. *Zástavní právo k podniku z pohledu teorie a praxe dluhového financování*. Working paper, UK FSV-IES, Praha, 2003

Rouček, F., Sedláček, J. a kol. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské rusi*. Svazek 1., díl 2. (§§285 – 530), Právnické knihkupectví a nakladatelství V.Linhart, Praha: CODEX, 1998, ISBN80-85963-64-7

Rumana, I. *Úvaha k ochrane záložcu po novele záložného práva*. Justičná revue, 4/2003, str. 440-442, ISSN1335-6461

Sivák, F. *Dejiny štátu a práva na území Slovenska do roku 1918*. Bratislava : Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 1998, ISBN 80-7160-100-4

Sivák, F. *Pramene a dokumenty k slovenským a českým dejinám štátu a práva I*. Bratislava : Univerzita Komenského Právnická fakulta, 1994, ISBN 80-223-0780-7

Sivák, F., Klimko, J. *Dejiny štátu a práva na území ČSSR II. Diel*. Bratislava : Univerzita Komenského, 1980

Svoboda, J. a kol. *Občiansky zákonník – komentár a súvisiace predpisy*. Bratislava: EUROUNION, 2005, ISBN 80-88984-64-5

Svoboda, J. a kol. *Občiansky zákonník, I. diel. Komentár*. Bratislava: EUROUNION, 1996, ISBN 80-85568-64-0

Špiesz, A. *Dejiny Slovenska na ceste k sebauvedomeniu*. Bratislava : Vydavateľstvo Perfekt, 1992, ISBN 80-85261-44-8

Štenglová, I.: *Přehled judikatury ve věcech zajištění závazků*, Praha: ASPI, 2007, ISBN 978-80-7357-245-7

Števček, M., Lazíková, J. *Vybrané otázky exekúcie príkazaním pohľadávky z účtu v banke ako predmetu záložného práva*. Bulletin slovenskej advokácie, 7-8/2012, str. 17-28, ISSN 1335-1079

Švecová, A. *Inštitúcia hodnoverných miest ako kvázi verejných notárov*. In *Ročenka PF TU v Trnave*. 2005, ACTA Universitatis Tyrnaviensis Iuridica, Trnava: 2005, ISBN 80-8078-055-2

Švestka, J., Dvořák, J. a kol. *Občanské právo hmotné*, svazek 1, 2, a 3, Praha: Wolters Kluwer, 2009, ISBN 978-80-7357-466-6 (soubor)

Švestka, J., Jehlička, O. a kol. *Občanský zákoník*, komentář. 10. vydání, Praha: C.H.Beck, 2006, ISBN 80-7179-486-4

Švestka, J., Spáčil, J. a kol. *Občanský zákoník I., komentář*. Praha: C.H.Beck, 2008, ISBN 978-80-7400-004-1

Švestka, J., Spáčil, J. a kol. *Občanský zákoník II., komentář*. Praha: C.H.Beck, 2008,

Valachovič, M. *Zriadenie a vznik záložného práva k zálohu na zabezpečenie (nielen) budúcej pohľadávky*. Bulletin slovenskej advokácie, 7-8/2012, str. 29-37, ISSN 1335-1079

Vaněček, V. *Dějiny státu a práva v Československu do roku 1945*. Praha: Orbis, 1976

Vaněček, V. *Krátke dějiny státu a práva v Československu*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství Praha, 1955

Vašíček, M. *K zániku zástavního práva k nemovitosti při odstoupení od smlouvy*. Právní rozhledy. 1996, 4, č.11, s. 519-520.

Vaške, V. *Přehled judikatury ve věcech promlčení a prekluze v soukromém právu*. Praha, ASPI, 2006, ISBN 80-7357-186-2

Večeřa, M. *Spravedlnost v právu*. Brno: Masarykova univerzita v Brne, 1997, ISBN 80-210-1644-2

Vieweg, K., Werner, A. *Sachenrecht*. Köln: Carl Heymanns Verlag, 2007, ISBN 978-3-452-26757-3

Vlček, E. *Dokumenty z dějin státu a práva na území ČSSR do r. 1938*. Brno: Univerzita J.E. Purkyně Právnická fakulta, 1984

Vojčík, P. a kol. *Právo duševného vlastníctva*. Plzeň: vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, Plzeň, 2012, ISBN 978-80-7380-373-5

Vojčík, P. *Občiansky zákonník – stručný komentár*, Bratislava: IURA EDITION, 2008

Vrcha, P. *Civilní judikatura*. 2. vydání, Praha: Linde, 2005, ISBN 80-7201-542-7

Vykročilová, J. Niekoľko úvah o zmluvnom záložnom práve v úprave zákona č. 566/2001 Z.z.. In.: *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*. Bratislava: IURA EDITION, 2002, ISBN 80-89047-54-8

Weinhold, D. *Promlčení a prekluze v obchodních závazkových vztazích*. 2. vydání, Praha: C.H.Beck, 2002, ISBN 80-7179-369-8

Winterová, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vydanie, Praha: Linde, 2006, ISBN 80-7201-595-8

Winterová, A. a kol. *Civilní právo procesní*. 5. vydanie, Praha: Linde, 2008, ISBN 978-80-7201-726-3

Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie. Dies Luby iurisprudentiae Nr. 7, ed. Lazar, J., Bratislava: IURA EDITION, 2002, ISBN 80-89047-54-8

Zborník príspevkov z vedeckého sympózia usporiadaného dňa 22.11.1994 :
Slovensko a Habsburská monarchia v 16. – 17. stor. Bratislava :
Oesterreichisches Ost- und Suedosteuropa Institut, pobočka v Bratislave a
Katedra slovenských dejín a archívnictva FF UK, 1994

Žitňanská, L. Záložné právo k cenným papierom v kontexte novej právnej
úpravy záložného práva. In.: *Zabezpečenie pohľadávok a ich uspokojenie*,
Bratislava: IURA EDITION, 2002, ISBN 80-89047-54-8

Zákony:

Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (ABGB) – JGS 1811/946 idF, 13.
Auflage, LexisNexis, ISBN 978-3-7007-4035-3

Bürgerliches Gesetzbuch – 62., überarbeitete auflage, Beck-Texte im dtv,
ISBN 978-3-423-05001-2

Dôvodová správa k zákonu č. 141/1950 Zb., Občiansky zákonník

Důvodová zpráva - konsolidovaná verze k Občanskému zákoníku, str. 471,
1.7.2012, http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymcestorage/files/DZ_NOZ_89_%202012_Sb.pdf

Exekuční řád – zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční
činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů

Exekučný poriadok – zákon č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a
exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších
zákonov v znení neskorších predpisov

Hospodársky zákonník – zákon č. 109/1964 Zb.

Insolvenčný zákon - zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a spôsoboch jeho řešení (insolvenčný zákon)

Notársky poriadok – zákon č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Notársky rád – zákon č. 358/1992 Sb . o notáríoch a jejich činnosti (notársky rád)

Občanský soudní řád – zákon č. 99/1963 Sb.

Občanský zákoník - zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, v platném znění k 1.1.2005

Občanský zákoník – zákon č. 89/2012 Sb.

Občiansky súdny poriadok - zákon č. 99/1963 Zb.

Občiansky zákonník – zákon číslo 154/1950 Sb.

Občiansky zákonník – zákon číslo 154/1950 Zb.

Občiansky zákonník – zákon číslo 40/1964 Zb.

Obchodní zákoník – 513/1991 Sb.

Obchodný zákonník – 513/1991 Zb.

Smernica Európskeho parlamentu a Európskej rady 2002/47/ES o finančných kolateráloch

Štatút Úradu priemyselného vlastníctva SR - <http://www.upv.sk/?statut-uradu>, 14.4.2012, 17.37 hod.

Ústava České republiky - ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb. a 71/2012 Sb.

Ústava Slovenskej republiky - č. 460/1992 Zb., ko vyplýva zo zmien a doplnení

vykonaných ústavným zákonom č. 244/1998 Z. z., ústavným zákonom č. 9/1999 Z. z., ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z., ústavným zákonom č. 140/2004 Z. z., ústavným zákonom č. 323/2004 Z. z., ústavným zákonom č. 463/2005 Z. z., ústavným zákonom č. 92/2006 Z. z., ústavným zákonom č. 210/2006 Z.z. a ústavným zákonom č. 100/2010 Z.z.

Vyhláška Úradu geodézie, kartografie a katastra SR č. 79/1996 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon Národnej rady Slovenskej republiky o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon)

Vyhláška Úradu geodézie, kartografie a katastra SR č. 461/2009 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov

Vyhlášky MS SR, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o Notárskom centrálnom registri záložných práv a o zmene a doplnení vyhlášky Ministerstva

spravodlivosti Slovenskej republiky č. 31/1993 Z. z. o odmenách a náhradách notárov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 64/1931 Sb., ktorým se vydávají řády konkurzní, vyrovnávací a odpůrcí

Zákon č. 79/1896 ř.z, o řízení exekučním a zajišťovacím (exekuční řád), ze dne 27.05.1896, účinnost od 1.1.1898

Zákon č. 95/1871 ř.z., o zavedení obecného zákona o pozemkových knihách, <http://katasternehnutenosti.sk/1718-zakon-951871-r-z-platny-k-1-4-1964/>, 19.40 hod., 17.8.2012

zákon č. 12/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon)

Zákon č. 146/2000 Z.z. o o ochrane topografií polovodičových výrobkov

Zákon č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu

Zákon č. 435/2001 Z.z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon),

Zákon č. 444/2002 Z.z. o dizajnoch

Zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 527/1990 Zb. o o vynálezoch, priemyselných vzoroch a zlepšovacích návrhoch

Zákon č. 506/2009 Z.z. o ochranných známkach

Zákon č. 563/2009 Z.z. o správě daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů)

Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (Zákon o obchodních korporacích)

Zákon č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém

zákon č. 95/1999 Sb. o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby

Zákon č. 165/1998 Sb., ktorý mení a dopĺňa zákon č. 21/1992 Sb. o bankách

Zákon číslo 336/2005 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch

Zákon číslo 635/2004 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch

Zákon o civilním letectvu – zákon č. 49/1997 Sb. Zákon o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon o cenných papieroch – zákon č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch)

Zákon o cenných papírech - zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech

Zákon o dobrovolných dražbách – zákon č. 527/2002 Z.z. o dobrovolných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov)

Zákon o dražbách - Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách

Zákon o konkurse - Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání

Zákon o konkurze a reštrukturalizácií – zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom – zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom

Zákon o ochranných známkach – zákon č. 506/2009 Z.z. o ochranných známkach

Zákon o vlastníctve bytov a nebytových priestoroch – zákon č. 182/1993 Z.z. o o vlastníctve bytov a nebytových priestoroch

Zákon zmenkový a šekový, zákon č. 191/1950 Sb.

Zákon, kterým se vydává všeobecný zákoník občanský. Návrh superrevisní komise. Díl II. Důvodová správa, Praha: Nákladem ministerstva spravedlnosti, 1931

Zákona č. 265/1992 Sb. o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem

Zákoník práce – zákon č. 262/2006 Sb. zákoník práce

Zákoník o právných vzťahoch v medzinárodnom obchodnom styku – zákon
č. 101/1963 Zb. o právných vzťahoch v medzinárodnom obchodnom styku
(Zákoník medzinárodného obchodu)

Zákoník práce – zákon č. 311/2001 Z.z. Zákoník práce

Judikatúra

Nález ÚS ČR – P1. ÚS 15/93

Nález ÚS ČR číslo 121, sv. 9

Nález ÚS SR č. 415/2000 Z.z.

R 11/05

R 23/05

R 5/2007

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21 Cdo 2217/2003 zo dňa 14.5.2004,
SJ 6/2004

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 31 Odo 495/2006 zo dňa 15.10.2008,
rozsudok veľkého senátu občianskoprávneho a obchodného kolégia

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21 Cdo 11989/2005 zo dňa 9.2.2006,
SJ 7/2006, str. 504

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21 Cdo 2048/2004 zo dňa 18.1.2006

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21 Cdo 2217/2003 zo dňa 14.5.2004,
SJ 6/2004, str. 428

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21 Cdo 2939/2004 zo dňa 25.11.2005,
R 70/2006

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21 Cdo 2939/2004 zo dňa 25.11.2005,

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 Odo 760/2003 zo dňa 30.11.2005,
R 71/2006

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 Odo 851/2003 zo dňa 21.12.2005,
SJ 7/2006

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30 Cdo 1268/2002 zo dňa 19.12.2002,
SRNS 1 23/2003

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30 Cdo 1268/2002 zo dňa 19.12.2002,
SRNS 1 23/2003

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 31 Cdo 2851/99 zo dňa 15.3.2000, R
15/2001

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 32 Cdo 1066/98 zo dňa 21.4.1999, SJ
8/99, str. 305

Rozsudok Najvyššieho súdu ČSR sp. zn. 1 Cz 78/72 zo dňa 26.1.1973, Sbíрка
soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1973

Rozsudok Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 2672/2004 zo dňa 15. listopadu 2005

Rozsudok Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 296/2003 zo dňa 16.7.2003

Rozsudok Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 33 Cdo 3694/2008 zo dňa 19.8.2010

Rozsudok NS ČR, 27.11.2003, sp.zn. 33 Odo 890/2002, SRNS 1 28/2004,

Rozsudok Vrchného soudu v Prahe 5 Cmo 33/94 zo dňa 27.9.1994, SR 3/1996, str. 49

Rozsudok NS SR, sp.zn. M Obdo V5/2003

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek NS ČR: č.64/2000, č.70/2000, č.15/2001, č.9/2004, č.64/2004, č.76/2004

Sou R NS č. C 1216 – NS sp.zn. 21 Cdo 1166/2001

Soudní judikatura: č. 9/2000, str. 329 - R 70/2000, R 96/2000

Soudní judikatura: č.123/2002

Soudní judikatura: č.96/2000

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 1730/2005 zo dňa 20. července 2006

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 1730/2005 zo dňa 20. července 2006

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 2829/20050 zo dňa 24. srpna
2006

Uznesenie, 17.5.2002, 21 Cdo 1166/2001, SRNS 1 17/2002